הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

דער
שפּאָלער זיידע

דאָ איז בעשריבען די וואונדערליכע מעשה וואָס דער שפּאָלער זיידע האָט דערצעהלט פון דעם גרעסטען נסיון וואָס די צווייא הייליגע ברידער דער רבי ר' אלימלך מיט'ן רבי'ן ר' זושא זיינען געפּריבט געוואָרען דורך צוויי מכשפות. און אויך וועגען דעם גרעסטען נסיון וואָס דער שפּאָלער זיידע זעלבסט איז געפּריבט געוואָרען.

איבערגעזעצט פון בעריהמטען ספר וואָס דער טאַרלער רבי פון לאָדז האָט ארויס גיגעבען מיט דעם נאָמען

תפארת מהרא"ל

5

בהוצאת בית מסחר הספרים
של ר' יוסף בן ר' אברהם פשעמיאָראָווער
לאָדז, גאָוואָמיעסקא 18.

21. 2956.

וואס איז דאס פאר א וואונדערליכע מופת וואס דער שפאלער זיידע האט בעוויזען בײ צוויי וואלד סוחרים, וואס אײנער האט געוואלט דעם אנדערען משיג גבול זײן בײ דעם גראף „פאטאצקי".

א געוויסער גרויסער סוחר פון רוסלאנד, וואס מען האט איהם גערופען דער וויסער ר' בער, ווייל נאך איידער ער איז אלט געווארען פערציג יאהר, זענען איהם פלוצלונג אלע זיינע האר ווייס געווארען פון א אומגעריכטע שרעק. ער האט זעהר שטארק מאמין געוועזען אין דעם הייליגע, צדיק דער שפאלער זיידע ז"ל. דער סוחר האט קיין איין זאך אין זיין לעבען, סיי געשעפטליכע, סיי פאמיליענע. נישט געטהון אן די הסכמה פון דעם שפאלער זיידען. זעהר פיל ישועות האט איהם זיין אמונה פועל געוועזען, און ער איז דורך דעם שפאלער זיידענ'ס ברכות געווארען א גרויסער עושר. זיין מסחר איז געוועזען פון הארץ. ער האט אבגעקויפט ביי די פריצים וואלד־בעזיצערס די גרויסע ביימער, וועלכע ווערען אנגערופען „בודילצעס" און ער האט די ביימער אוועק געשיקט נאך „דייטשלאנד" אין דער שטאדט „דאנציג", ווי ער האט זיי פערקויפט, און דאביי זעהר פיל געלד פערדינט. אויסער ביי אנדערע פריצים האט דער וויסער ר' בער אויך געהאנדעלט ביים גראף „פאטאצקי" דער בעוואוסטער גרויסער און רייכער גוט־בעזיצער. דער גראף האט געהאט ביי זיינס א נחלה זעהר א גרויסען וואלד, וואס האט זיך געצויגען אויף עטליכע מייל די לענג און די ברייט. פון דעם וואלד האט דער גראף אויסגעקויפט אלע יאהר טויזענד ביימער צו פינף רובל פאר א בוים, און בערך צעהן יאהר האט זיך אזוי געפיהרט, אז זיין שטענדיגער קונה וואס האט ביי איהם די ביימער אבגעקויפט פון יאהר צו יאהר, איז געוועזען נישט קיין אנדערער נאר דער וויסער ר' בער. דא־ט ביים גראף האט דער וויסער ר' בער שוין געהאט אזוי ווי א חזקה אויף די טויזענד ביימער, און עס איז נאר קיינמאל נישט געקומען אויף דעם געדאנק פון אנאנדערען סוחר צו וועלען משיג גבול זיין דעם וויסען ר' בער, ווייל אויסער דעם וואס דער וויסער ר' בער איז געוועזען זעהר אנ'ערליכער סוחר, א למדן, א בעל צדקה, און ער האט געהאט זעהר א גוט הארץ, האט ער אויך שוין געהאט זוהן און איידעמס, וועלכע האבען געגעסען ביי זיין טיש און האבען שטענדיג געלערנט תורה צוזאמען. אמאהל אבער האט איהם שטארק מקנא געוועזען אנאנדערער סוחר וואס מען האט איהם גערופען מאיר פינסקער, און ער האט ביי זיך בעשלאסען אז ער זאל משיג גבול זיין דעם וויסען ר' בער און אויסרייסען איהם די טויזענד ביימער ביי דעם גראף פאטאצקי.

דער

דער גראַף פּאָטאָצקי איז אָבער קיינמאָל נישט געזעסען אויף איין אָרט, ווייל ער האָט געהאַט זעהר פיל נחלאות, דערפער, פעלדער, וועלדער, גערטנער וכדומה, וועלכע זענען נישט געווען אויף איין אָרט, האָט ער דאָך געמוזט אויף זיין פערמעגען אומעדום אכטונג געבען. און אויסער דעם האָט ער פשוט ליב געהאַט אָפט צו פאָרען און צו פערברענגען אין אַנדערע לענדער, ווי עס געפינען זיך פערשידענע בעדער און פערגעניגענס ערטער, האָט ער דאָך נישט געהאַט קיין צייט צו פער־ברענגען און זיינע נחלאות, מעהר ווי העכסטענס אַ חודש אויף איין אָרט. על כן האָט ער אַליין נישט געקאָנט פיהרען זיינע עסקים, נאָר ביים קויפען און פערקויפען זענען איבעראַל געזעסען אַנדערע מענשען.

דאָס פערקויפען איז אַלזאָ ביי איהם אויף אַזאַ אופן צוגעגאַנגען. אומעדום ווי נאָר דער גראַף פּאָטאָצקי האָט געהאַט עפּעס וואָס צו פער־קויפען, איז געווען אַ קאַנצעלאַריע. און אין די קאַנצעלאַריע האָט געהאָנגען אַ „ליסטע“ אויף וועלכע עס איז געווען אויפגעשריבען אַלץ וואָס עס איז דאָ צו פערקויפען דאָס יאָהר. ווי פיל האָלץ, ווי פיל ווייץ וכדומה. דער סוחר וואָס האָט געוואָלט קויפען וועלכעס מין סחורה האָט בעדאַרפט נאָך איידער דער גראַף איז דאָרט אַהין געקומען אַריינ־צושיקען אין דער קאַנצעלאַריע אַ דעקלעראַציע מיט „קאַלציע“ געלד, באַשר ער וויל קויפען דעם און דעם מין סחורה פאַר אַזאַ און אַזאַ פּרייז. אַז דער גראַף איז געקומען האָט מען גיעפענט די דעקלעראַציעס און מען האָט געזעהן ווער ס'האָט דעקלערירט מיט אַ גרעסערען פּרייז, דער איז געבליבען דער קונה, און דאָס געלד וואָס די איבריגע סוחרים האָבען אַריינגעשיקט האָט מען זיי באַלד אומגעקעהרט. אויב עס האָט זיך אַמאָהל געטראָפען אַז צוויי סוחרים אָדער מעהר האָבען דעקלערירט מיט איין און דעם זעלבען פּרייז, דאַמאָלס איז דער קונה געבליבען וואָס האָט פריהער אַריין געשיקט זיין דעקלעראַציע.

דער ווייסער ר' בער וועלכער איז תמיד געווען זיכער, אַז ער איז דער קונה. האָט זיך קיינמאָל נישט צוגעאיילט, און ער האָט זיך אַזוי געפיהרט. צום ערשט האָט ער אַריינגעשיקט. אַ דעקלעראַציע אויף די טויזענד ביימער, און האָט בייגעלעגט באַלד טויזענד רובל קאַלציע. דער נאָך ביים קאָנטראַקט שרייבען האָט ער צוגעצאָהלט דאָס איבריגע. דאָס אַלץ האָט גאַנץ גוט געוואוסט דער מאיר פינסקער, וואָס האָט דעם ווייסען ר' בער געוואָלט משיג גבול זיין. האָט ער אויך אָבגעגעבען אַ דעקלעראַציע נישט מיט טויזענד רובל קאַלציע, נאָר מיט דריי טויזענד רובל, בעוויל ער האָט געהעכערט דעם פּרייז מיט צוויי רובל מעהר אויף יעדען בוים. ער האָט אַפילו דאָס אַלץ אָבגעטהון אין דער שטיל, אַזוי אַז דער ווייסער ר' בער זאָל זיך דערפון נישט דערוויסען. אָבער ווען ער איז געקומען אין דער קאַנצעלאַריע אָבצוגעבען די דעקלעראַציע,

האָט

האָט ער זיך געוואָלט מאַכען קאָנטשאַפט מיט דעם מענש וואָס פיהרט דאָרט דעם גראַפּס עסקים, האָט ער זיך נישט געקענט איינהאַלטען. און ער האָט זיך פאַר דעם מענשען גענומען ריהמען אַז ער וויל מאַכען אַזא געשעפט. און וויל דעם גראַף בעגליקען מיט צוויי רובל מעהר אויף יעדען בוים. עס איז איהם גאָר נישט איינגעפאַלען צו איבערקלערען אַז דער זעלבער מענש וועט דערנאָך אויס זאָגען דעם סוד. און עס איז טאַקי אַזוי געוועזען. דער וויסער ר׳ בער האָט זיך דאָס מאָל אויך נישט געהאַט צונעאיילט מיט זיין דעקלעראַציע, נאָר ערשט אין אַ חודש אַרום איידער דער גראַף איז געקומען. איז ער אַוועק מיט זיין דעקלעראַציע אין דער קאַנצעלאַריע אַריין. אַלע האָבען איהם דאָרט געקענט שוין פון לאַנג, פאַר זיין עהרליכקייט און נוטסקייט האָבען איהם אַלע ליעב געהאַט. און ווי נאָר ער איז אַריינגעקומען האָט איהם גלייך דער געשעפטס פיהרער דערצעהלט דעם סוד, אַז עס איז דאָרט געקומען איינער אַ סוחר. מיט דעם נאָמען מאיר פינסקער. וועלכער האָט אויך אָבגעגעבען אַ דעקלעראַציע, אויף די זעלבע טויזענד ביימער, און ער האָט געהעכערט מיט צוויי טויזענד רובל אויף דעם קנין. אלזאָ זאָל ער זעהן זיך אַנ׳עצה צו טהון כל זמן עס איז נאָך צייט. דער וויסער ר׳ בער איז געבליבען שטעהן פון זיינע רייד צו מישט און דערשראָקען. און ער האָט דעם געשעפטספיהרער ראשית געדאַנקט פאַר זיין נוטסקייט צו איהם, און ער האָט איהם געזאָגט אַז אויף אַזאַ אופן מוז ער שוין אַהיים פאָרען זיך מישב זיין וואָס ער האָט דאָ צוטהון. דער וויסער ר׳ בער איז אָבער נישט אַהיים געפאָרען נאָר ער איז גלייך געפאָהרען זיך בעקלאָגען פאַר דעם שפּאָלער זיידען, צו הערען פון זיין הייליג מויל עפּעס אַנ׳עצה וואָס ער זאָל טהון.

די חסידים וואָס זענען אָפּט געפאָרען צום שפּאָלער זיידען, האָבען שוין אַלע געוואוסט זיין דרך, אַז ווען ער האָט געוואָלט אַראָבציהען פון הימעל עפּעס אַ גרויסע ישועה פאַר אַ יוד, וואָס ער האָט בעדאַרפט פון איהם מבטל צו מאַכען אַ גרויסע צרה. האָט ער זיך גענומען בייזערען אויף דעם מענש. און ער האָט איהם שטאַרק מבזה געווען. טיילמאָל האָט ער אויך גוט אָנגעשאָלטען דעם מענש, און אפילו אַ פּאָר קרעפּ מיט זיין שטעקען אויך איהם צוגעגעבען. איינצושטילען איהם איז נאָר געווען די בעסטע עצה צו דערמאַנען איהם, אַז נישט צוליב זיך אליין איז דער יוד געקומען בעטען פון איהם די ישועה נאָר צוליב דעם כבוד פון די הייליגע תורה. דאַמאָלס איז שוין דער שפּאָלער זיידע געוואָרען אַ ביסעל וויכער. דאָס זעלבע איז אויך דאָ פּאָרגעקומען. ווען דער וויסער ר׳ בער איז זיך געקומען בעקלאָגען פּאַר דעם שפּאָלער זיידען. ער איז שטאַרק צורודערט געוואָרען, און האָט גענומען רויכערען זיין לולקע=ציבעך און האָט אַרויס געלאָזט גרויסע שטיקער רויך מיט אַ מאָל. ער איז אומגעגאַנגען הין און צוריק אין זיין חדר. פּלוצלונג האָט ער זיך אָבגעשטעלט און ער

האָט מיט דעם ווייסען ר׳ בער גענומען רעדען אַזעלכע האַרטע רייד ״, אָמת מאַקי, נאַז דער מאיר פּינסקער האָט עובר געווען אויף דעם אסור פון השגת גבול, אָבער ווי אַזוי האָט זיך צו דיר גענומען אַ העזה צו קומען צוליב דעם צו מיר, און מיך מטריח זיין מיט אַזעלכע נידריגע ענינים, וואָס זענען נאָך דערצו לשון הרע אויך? פאַר וואָס האָסטו נישט געזאָגט קיין תהלים? פאַר וואָס האָסטו נישט מיט טרערען געבעטען פאַר השי״ת, אַז עס זאָל דיר קיינער נישט קענען קיין שלעכטס טהון? דאַמאָלס וואָלסטו דאָך צו דעם אַלעם נישט געווען געקומען. מענסט זיין זיכער, האָט איהם ווייטער דער שפּאָלער זיידע געשטראָפט, אַז ווען נישט דאָס וואָס איך האָב רחמנות אויף דיין ווייסע באָרד, וואָלט איך דיך אַוודאי געהייסען אַרויס וואַרפען פון דאַנען״. דער ווייסער ר׳ בער, וועלכער האָט גוט געוואוסט דעם שפּאָלער זיידענס דרך. האָט זיך געשטאַרקט און איהם גענומען בעטען בזה הלשון. ״הייליגער רבי און גרויסער צדיק. איך אַליין רעכען זיך פאַר גאָר נישט, און איך וויל גאָר נישט בעטען פאַר מיר, נאָר ווי איז דער כבוד פון די הייליגע תורה? איר ווייסט דאָך אַז איך האַלט אויף זוהן און איידעמ׳ס, וועלכע זיצען און לערנען תורה. היינט אַז איך וועל חס ושלום נישט האָבען מיט וואָס זיי מפרנס צו זיין, וועלען זיי זיך דאָך מוזען אַרויס לאָזען אין גאַס און זוכען פרנסה, וועט דאָך דורך דעם בטל ווערען זייער תלמוד תורה, נישט צוליב מיין זכות, האָט דער ווייסער ר׳ בער זיך ווייטער געבעטען, נאָר צוליב דעם זכות און דעם כבוד פון דער הייליגער תורה בעהט איך פון אייך, איר זאָלט מיר אַרויס העלפען פון מיין צרה״. דער שפּאָלער זיידע איז דאַמאָלס שטיל געבליבען אַ פּאָר מינוטען, דערנאָך האָט ער איהם שוין גאָר מיט אַנ׳אַנדער לשון געפרעגט. ״האָסטו נאָך עפּעס אַ קאָנטראַקט פון דעם גראַף פּאָטאָצקי אויף בייטער, וואָס דו האָסט ביי איהם ביז יעצט געקויפט״? האָט איהם דער ווייסער ר׳ בער געענטפערט, אַז ער האָט נאָך דעם קאָנטראַקט פון פאַר אַ יאָהרען. און ער האָט איהם באַלד אַרויס גענומען פון זיין טאַש און אַנידער געלעגט אויף דעם טיש. האָט איהם ווייטער דער שפּאָלער זיידע געפרעגט. ״נו וואָס זשע ווילסטו פון מיר? צו בין איך עפּעס דער גראַף פּאָטאָצקי אַז איך זאָל דיר געבען אַ נייען קאָנטראַקט? האָט איהם דער ווייסער ר׳ בער געענטפערט. איך גלייב מיט אַנ׳אמונה שלימה, אַז ווי באַלד דער הייליגער רבי וועט וועלען, וועט ער מיר זיכער קענען געבען אַ נייען קאָנטראַקט. נו אַז אַזוי? האָט דער שפּאָלער זיידע זיך אָנגערופען. נעה און ברענג מיר אַ מענש, וואָס ער זאָל קענען שרייבען פוילּיש. דער ווייסער ר׳ בער האָט באַלד אַזאַ מענש געבראַכט. האָט איהם דער שפּאָלער זיידע געזאָגט, שרייב מיר אַ נייען קאָנטראַקט אויף דעם יעצטיגען יאָהר, אות באות אַזוי ווי עס שטעהט אין דעם אַלטען קאָנטראַקט. דער נאָך אַז דער שרייבער איז שוין אַוועק געגאַנגען, האָט דער שפּאָלער זיידע גענומען דעם קאָנטראַקט און ער האָט זיך אויף דעם קאָנטראַקט אונטער געשריבען מיט יודישע אותיות ״פּאָטאָצקי״. ער האָט

איהם

איהם אַוועק גענעבען דעם ווייסען ר' בער און האָט צו איהם אַזוי געזאָגט. הויב אויף דעם קאָנטראַקט, און דו זאָלסט איהם קונה זיין מיט דיין אויפהויבען דערנאָך האָט דער שפּאָלער זיידע פון איהם צוריק צוגענומען דעם קאָנטראַקט און האָט איהם געהייסען בעצאָהלען חתימה=געלד. „איך האָב היינט מעהר ווי פינפציג אָרימע לייט, האָט דער שפּאָלער זיידע געזאָגט, וועלכע האָבען נאָך גאָר ניט אויף פסח, אַלזאָ זאָלסטו מיר געבען פאַר זיי פינף הונדערט רובל". דער ווייסער ר' בער האָט גלייך געפאָלגט דעם שפּאָלער זיידען, און ער האָט געגעבען דאָס געלד. וואָס ער האָט פון איהם פערלאַנגט. דערנאָך האָט איהם דער שפּאָלער זיידע אָנגעזאָגט בזה הלשון. „זאָלסט וויסען אַז דו בעדאַרפסט זיך פיהרען דאָס יאָהר מיט דעם גראַף פּאָטאָצקי אַזוי ווי אַלע יאָהר. דהיינו דו זאָלסט אָבגעבען אַדעקלעראַציע אויף פינף טויזענד רובל, און דו זאָלסט געבען טויזענד רובל קאַליע. אויך זאָלסטו זיך צו שטעלען דאַמאָלס ווען מען בעדאַרף אין דעם טאָג וואָס אַלעס ווערט אויסגעקויפט, אַזוי ווי דו האָסט געטהון אַלע יאָהר. און אַז מען וועט דיר אָבנעמען דיין דעקלעראַציע מיט דיינע טויזענד רובל, זאָלסטו עס צונעמען זאָלסט ניט רעדען מיט זיי ניט גוט און ניט שלעכט. נאָר אין ל"ג בעומר איה"ש זאָלסטו דאָרט אַהינקומען מיט דיין שרייבער, אַזוי ווי אַלע יאָהר, דו זאָלסט מיט דיין שרייבער אַריינגעהן אין דעם גראַפס וואַלד אַריין, און זאָלסט זיך אָנצייכענען די טויזענד בוימער וואָס טויגען צום אויסהאַקען. אַז דו וועסט אַריינקומען אין וואַלד אַריין, וועסטו בעגעגנען צוויי רייטערס אויף פערד אין דעם געשטאַלט פון די וואַלד=שומרים. דאָס וועלען אָנגערופען „נאַדרעלעשניכ". זיי וועלען זיך פרעגען מיט דיר, און זיי וועלען דיך פרעגען צו דו האָסט אויך אויף דאָס יאָהר געקויפט די טויזענד בוימער. אויף דעם זאָלסטו זיי ענטפערען אַז יאָ, און זאָלסט זיי זאָגען אַז דו האָסט עטוואַס ענמת נפש, ווייל דו האָסט פערלוירען דעם קאָנטראַקט פון גראַף פּאָטאָצקי אויף דאָס יאָהר. דאַמאָלס וועלען דיר די „נאַדרעלעשניס" געבען אַ נייען קאָנטראַקט פון דאָס יאָהר אויף טויזענד בוימער, און דער קאָנטראַקט וועט זיין אונטערשריבען אויף דיין נאָמען, אַזוי ווי אַלע יאָהר ביז יעצט. און ער וועט זיין נעחתמ'ט מיט דעם גראַפס אייגענע התימה. און דו זאָלסט איהם צונעמען פון זייערע הענד, און זאָלסט זיי זאָגען אַז דאָס איז טאַקי דער קאָנטראַקט וואָס דו האָסט עם פערלוירען, פאַר אַ סימן זאָלסטו זיי ווייזען דעם קאָנטראַקט וואָס דו האָסט יעצט ביי דיר, וואָס ער איז נאָך פון פאַר אַ יאָהרען, בכדי זיי זאָלען זעהן אַז די נעמען פון די ביידע קאָנטראַקטען זענען גלייך. דערנאָך זאָלסטו זיי דאַנקען פאַר דעם וואָס זיי האָבען דיר אומגעקעהרט דיין אַבידה. און זיי וועלען אַוועק רייטען ווייטער אין וואַלד אַריין, און דו וועסט ווייטער בלייבען דער סוחר פון די בוימער אַזוי ווי אַלע יאָהר. אויב אָבער אַז דער באַיאר פּאָטאָצקי וועט צו דיר אַהיים קומען און וועט דיך ווילען רופען

אויף

אויף א דין תורה, זאלסטו איהם ענטפערען, אז דו ווילסט דאס די דין תורה זאל זיין ביי מיר אין שפאלע. און איך וועל אייך שוין ארויס געבען א פסק ווען איר וועט קומען צו מיר. דער ווייל זאלסטו דארט מפורסם מאכען אין דעם וואלד פאר דעם גראפס אלע מענשען, אז אויך אויף דאס יאהר האסטו געקויפט די טויזענד ביימער, און וועסט זיי אויך קענען ווייזען דעם נייען קאנטראקט, וואס וועט זיין געחתמ'הט מיט דעם גראפס אייגענע חתימה, דו זאלסט נאר נישט קיין מורא האבען, נאר זאלסט אלעס טהון פעסט און זיכער אזוי ווי אלע יאהר. נאך די אלע רייד האט איהם דער שפאלער זיידע געבענשט. און דער ווייסער ר׳ בער איז פון דארט אהיים געפארען און ער האט געטהון אלץ, אזוי ווי דער שפאלער זיידע האט איהם געהייסען.

דער גראף פאטאצקי איז פאר פסח געקומען דארט אין יענער נחלת ווי עס איז געוועזען דער וואלד, און ער איז דארט פערבליבען א גאנצען חודש. צו דעם בעשטימטען טאג זענען געקומען אלע סוחרים, וואס האבען אבגעגעבען דעקלעראציעס צו קויפען ביים גראף פערשידענע מינים סחורות. און אין דעם דארטיגען קאנצעלאר זענען געזעסען דעם גראפס פערוואלטערם און האבען אבגעשטימט, וועמ ס'זאל בלייבען ביים קויפען, און וועמ ס'זאל צוריק בעקומען זיין קאלציע מיט זיין דעקלעראציע. דער ווייסער ר׳ בער איז פערשטעהט זיך געבליבען צווישען די וואס האבען צוריק בעקומען זייער געלד. און די וואס זענען יא געבליבען ביי די געשעפטען, זענען צוגעגאנגען צו א בעשטימטען טיש ווי עס זענען געזעסען ספעציעלע שרייבערס, וועלכע האבען אויסגעשריבען און געחתמ'עט פאר די סוחרים זייערע קאנטראקטען. אלץ איז צוגעגאנגען אין דער קאנצעלאריע שטיל און רוהיג. דער גראף איז זיך אוועק געפאהרען ווייטער, און די סוחרים זענען זיך פריילאך אהיים געפארען יעדער מיט זיין קאנטראקט. און האבען געהאפט אין א קורצע צייט ארום ווידער צו קומען נעמען די סחורה וואס זיי האבען געקויפט. צווישען די סוחרים וואס האבען בעקומען קאנטראקטען, איז אויך געוועזען אויסגערעכענט מאיר פינסקער.

נאר מיט איהם האט זיך זעהר א וואונדערליכע זאך געטראפען, ווען מען האט איהם אנגעשריבען זיין קאנטראקט. עס איז געוועזען אויף אזא אופן. אזוי ווי מאיר פינסקער האט בעקומען דאס קוויטעל פון דעם פערוואלטער און ער איז געגאנגען מיט דעם קוויטעל צו דעם שרייבער, אז ער זאל איהם אנשרייבען א קאנטראקט אויף די טויזענד ביימער, מיט דעם תנאי אז ווען ער מאיר פינסקער וועט קומען צונעמען די ביימער פון וואלד, זאל ער צו צאהלען אין דער קאנצעלאריע די איבריגע פיר טויזענד רובל. ווארען דער מאיר פינסקער האט נישט געהאט איינגעלעגט נאר טויזענד רובל קאלציע, אזוי ווי דער ווייסער ר׳ בער האט זיך תמיד געפיהרט, נאר ער האט צוזאמען מיט די דעקלעראציע באלד אויך איינ־
נעלעהנט

נעלעגט דאס געלד וואס ער האט מוסיף געווען, דאס הייסט בכך הכל דריי טויזענד רובל. איז דאך אוים געקומען לויט חשבון, אז ער זאל נישט מעהר בעדארפען צוצאהלען דאמאלס ווען ער וועט ארויס נעמען די ביימער נאר פיר טויזענד רובל. גראדע אזוי ווי דער וויסער ר׳ בער האט אלע מאל בעדארפט צוצאהלען. האט זיך אזוי נאך דער שרייבער פון די קאנטראקטען איננאנצען פערגעסען. דהיינו ער האט אויפגעמישט דעם בוך פון די פאריגע יאהרען. און ער האט דורך געקוקט דעם נוסח פון די פאריגע קאנטראקטען, האט ער געזעהן אז זיי זענען אויך אויף אזא אופן אנגעשריבען. דאס הייסט אז ביים אבנעמען די בוימער דארף דער סוחר צוצאהלען פיר טויזענד רובל. איז דעם שרייבער נאר נישט געקומען אויפ׳ן געדאנק אז דער סוחר וואס שטעהט פאר איהם איז נישט דער אייגענער פון אייע מאל, דאס הייסט דער וויסער ר׳ בער אדער ער האט פערגעסען זיך איבער צופרעגען דעם נאמען מאיר פינסקער. דערצו נאך איז מאיר פינסקער אויך געווען זעהר אויפגערעגט, און ער האט קיין ווארט נישט אויסגערעדט. על כן האט דער שרייבער אויסגעשריבען דעם קאנטראקט מיט דעם זעלבען נוסח ווארט ביי ווארט אזוי ווי עס איז געשטאנען איינגעשריבען און בוך. ער האט דעם קאנטראקט אויך געחתמ׳ט צוזאמען מיט אלע קאנטראקטען מיט דעם גראף פאטאצקים חתימה, און ער האט דעם קאנטראקט אוועק געגעבען דעם מאיר פינסקער. און אזוי ווי דער מאיר פינסקער איז דאך אבער געווען פון רוסלאנד, האט ער גאר קיין פויליש נישט געקאנט לייענען און נישט שרייבען, האט ער דעם קאנטראקט אפילו נישט רעכט אנגעקוקט, נאר ער האט איהם גלייך בעהאלטען אין זיין טאש, און איז זיך אהיים געפארען אויף פסח מיט דער גרעסטער שמחה.

ראש חודש אייר איז זיך מאיר פינסקער געקומען צופארען אין דעם וואלד אריין, מיט נאך א מענש א שרייבער זיינער, בכדי זיי זאלען זיך אויסקלויבען טויזענד גוטע ביימער, און זיי אנצייכנען, אז די האלץ העקערס זאלען זיי אבשניידען. מאיר פינסקער מיט זיין שרייבער זענען אריינגעגאנגען אין דעם גרויסען וואלד אריין, און האבען אנגעהויבען באטראכטען יעדען בוים און אויסקלויבען די בעסטע. דערוויל האבען זיי זיך אבגעטהיילט איינער פון דעם אנדערען. פלוצלונג זענען אנגעקומען צוויי בעוואפענטע פערד=רייטער, וואס האבען אויסגעזעהן אזוי ווי וואלד וועכטערס וואס ווערען אנגערופען „גאדלעשניס״. און אז זיי האבען דערזעהן דעם סוחר מאיר פינסקער ווי ער בעטראכט און מעכט אוים יעדען בוים, האבען זיי זיך אבגעשטעלט און האבען איהם געפרעגט ווער ער איז, ווי ער הייסט, און וואס ער טהוט דא. מאיר פינסקער איז זעהר דערשראקען געווארען פאר זיי און האט זיי געזאגט אז ער הייסט מאיר פינסקער און אז ער האט דא געקויפט טויזענד ביימער. די רייטערס האבען איהם אבער נישט געוואלט גלויבען אויפ׳ן ווארט, און האבען איהם געהייסען ווייזען דעם קאנטראקט,

בכדי

בבדי זיי זאָלען זעהן צו ער נאַרט זיי ניִשט. מאיר פּינסקער האָט זיי בּאַלד געוויזען זיין קאָנטראַקט. נאָר אַזוֹי ווי די רייטער האָבען דורכגעלעזען דעם קאָנטראַקט, האָבען זיי איהם נאָך אַ מאָל געפרעגט ווי ער הייסט. דער סוחר האָט זיי נאָך אַ מאָל געענטפערט אַז ער הייסט מאיר פּינסקער. דאַמאָלס האָבען זיי אָנגעהויבען צו שרייען אויף איהם און האָבען זיך שטאַרק נעבייזערט אויף איהם, בּאַשר אַז ער איז אַ גנב און ער האָט זיי אָבגענאַרט, בּעוויין אין דעם קאָנטראַקט שטעהט נאָר פערשריבען אַנאַנדערער נאָמען, קומט אַלזאָ אוים אַז ער האָט דעם קאָנטראַקט צוגעגנב'ט פון דעם אֶמת'ן סוחר. זיי האָבען זיך אָבער נישט בּעגנוגענט מיט בּלויז רעדען און שרייען, נאָר זיי האָבען איהם אויך מכבד געוועזען מיט די נאַגייקעס וואָס זיי האָבען געהאַט פיר זייערע פערד. און האָבען איהם אַזוֹי לאַנג געשלאָגען בּיז ער איז אַנידער געפאַלען, און ער האָט זיך בּעגאָסען מיט בּלוט. אָבער אויך דאַמאָלס האָבען זיי איהם נישט געלאָזט צורוה, נאָר זיי האָבען איהם בּעפוילען, אַז זאָל תיכף מאַכען פליטה פון דעם וואַלד. און מאיר פּינסקער וואָס האָט נאָך גוט געפיהלט זייערע קלעפּ האָט פערשטאַנען צו אויב ער וועט זיי נישט פאָלגען וועט נאָך ערגער זיין. איז ער טאַקי אַרוים געלאָפען מיט די לעצטע כחות. און זיי די רייטערם זענען איהם נאָך געלאָפען און האָבען איהם אַלע מאָל אונטער געיאָגט מיט זייערע נאַגייקעס, בּיז ער איז אַרוים פון דעם וואַלד. דאַמאָלס זענען זיך די רייטערם צוריק געריטען אין וואַלד אַריין, און מאיר פּינסקער איז אַנידער געפאַלען אין חלשות פון גרוים ווייטאָג און מידעקייט. דערווייל האָט דער שרייבער זיך אַרומגעקוקט אַז זיין בעל הבית דער מאיר פּינסקער איז נישטאָ, האָט ער אָנגעהויבען זוכען איהם אין אַלע זייטען, ער האָט איהם גערופען בּיי זיין נאָמען, אָבער אין קול ואין עונה, נישט ער האָט איהם געזעהן, און נישט ער האָט איהם געהערט. האָט ער זיך מישב געוועזען און איז אַרוים געלאָפען פון וואַלד זעהן אֶפשר איז ער אין דרויסען, האָט ער טאַקי דערזעהן ווי דער מאיר פּינסקער איז געלעגען האַלב טויט אויף דער ערד אַיינגעשמירט אין זיין אייגען בּלוט. דער שרייבער האָט איהם גענומען ראַטעווען, האָט ער דערזעהן אַז ער האָט נאָך די נשמה אין זיך, האָט איהם דער שרייבער אַזוֹי לאַנג געמונטערט בּיז נאָך פיל מיה און אַרבּייט איז ער קוים צוזיך צוריק געקומען. דער שרייבער האָט איהם גענומען פרעגען וואָס איז דאָ אַזעלכעס געשעהן מיט איהם. אָבער מאיר פּינסקער האָט איהם געענטפערט אַז ער האָט נישט קיין כח איהם צו דער־צעהלען. און ער האָט געבּעטען דיזעם שרייבער זיינעם אַז ער זאָל זיך דערבּאַרעמען איף איהם און ער זאָל מיט איהם פאָרען צו אַדאָקטאָר. דער שרייבער האָט איהם געפאָלגט און זיי זענען געפאָהרען צו אַדאָקטאָר. האָט איהם דער דאָקטאָר פערבּאַנדאַזשירט און אָבגעריינינט זיינע וואונדען און האָט איהם אָנגעזאָגט אַז ער זאָל זעהן ווי אַמשנעלסטענס אַהיים צו פאָרען, און ער זאָל ליגען האָטש אַפּאָר וואָכען אין בּעט. דאַמאָלס וועט ער האָבען אַרפואה. זיי האָבען איהם טאַקי געפאָלגט און זיי זענען גלייך

אהיים

אהיים געפארען. און ערשט נאך צוויי חדשים איז מאיר פינסקער אביסעל צו זיך געקומען, און ער האט שוין אנגעהויבען ארומגעהן אנגעלעהנט אויף זיין שטעקען.

דער ווייסער ר׳ בער האט געטוהן אלץ אזוי ווי דער שפאלער זיידע האט איהם געהייסען. ער האט ארויסגעלאזט א קול אז אויך דאס יאהר האט ער אבגעקויפט ביים גראף פאטאצקי די טויזענד ביימער. און ער מיט זיין שרייבער זענען אהין געפארען אין דעם וואלד אריין אין ל״ג בעומר. זיי האבען זיך גענומען צום אויסקלויבען און אויסטעסטען די בעסערע ביימער פאר זיך, און האבען באלד בענענט צוויי וואלד-וועכטערס וואס׳ ווערען אנגערופען „נאדלעשנים״. די „נאדלעשנים״ האבען זיך זעהר געפרייד מיט דעם ווייסען ר׳ בער און האבען איהם געפרעגט צו האט ער אויך אויף דאס יאהר געקויפט די טויזענד ביימער. דער ווייסער ר׳ בער האט זיי גיענט-פערט אז יא, נאר אז ער האט אביסעל עגמת נפש, מחמת דער נייער קאנטראקט איז איהם פערלוירען געווארען. האבען איהם די „נאדלעשנים״ געזאגט זאלסט גאר נישט זארגען, ווייל דיין קאנטראקט האבען מיר. דער ווייסער ר׳ בער האט זיי באלד געוויזען פאר א סימן זיין פאר א יאהריגען קאנטראקט. האבען די נאדלעשנים געזעהן, אז אויך אין דעם נייען קאנ-טראקט שטעהט אזוי געשריבען ווארט ביי ווארט, האבען זיי איהם דער-צעהלט ווי אזוי עס איז זיי געלונגען ארויס צוקריגען דעם קאנטראקט פון דעם גנב, און זיי האבען איהם אוועק געגעבען דעם נייען קאנטראקט, און האבען זיך געלאזט ווייטער רייטען.

דער ווייסער ר׳ בער האט זיי זעהר געדאנקט פאר די טובה וואס זיי האבען איהם געטהון, און ער איז אויך אוועק און האט ווייטער געטהון זיין ארבייט אזוי ווי אלע יאהר. ער האט אויסגעקליבען פערצייכענט און אויסגעשניטען טויזענד ביימער פון דעם וואלד. פאר אלעסען האט ער מפורסם געמאכט אז ער האט דאס יאהר אויך אבגעקויפט די טויזענד ביימער, ער האט אויך געוויזען דעם גראפס געשעפטס-פיהרער זיין קאנטראקט, און קיינער האט איהם קיין שלעכט ווארט נישט גערעדט. דורך דער צייט וואס מאיר פינסקער איז געלעגען קראנק, האט דער ווייסער ר׳ בער זיך בעמיהט צו מאכען זיין ארבייט אין וואלד וואס שנעלער. ער האט טאקי גיך זיך אנגעפערטיגט. ער האט בעצאהלט אין דער קאנצעליאר די איבריגע פיר טויזענד רובל, וואס זענען צוגעקומען, און ער האט ארויסגענומען א קוויט אז ער מעג שוין זיין סחורה ארויס נעמען, ווייל ער האט שוין אלץ בעצאהלט. נאך דעם האט ער אנגעהויבען די ביימער ארויס צו פיהרען.

עס זענען פערביי דריי חדשים, און דער סוחר מאיר פינסקער איז ווידער געזונד געווארען. דאן איז ער אהינגעפאהרען אין דער קאנצעלאריע אריין. און האט זיך פארגעשטעלט, אז ער איז דאס דער סוחר וואס ער האט געקויפט די טויזענד ביימער. און ער האט זיי דערצעהלט דאס גאנצע אומגליק וואס איהם האט געטראפען אין וואלד, ווי אזוי די „נאדלעשנים״

האָבּען אויף איהם געטאַכט אַבּלבּול אַז דער קאָנטראַקט איז ניִשט זיינער, און זיי האָבּען איהם געשלאָגען אַזעלכע מכּות אַכזריות און האָבּען איהם צוגענומען דעם קאָנטראַקט, און ער האָט געמוזט ליגען ביז יעצט און בּעט קראַנק. על כּן האָט ער געבּעטען די שרייבּערס זיי זאָלען איהם געבּען אַן אַנדערען קאָנטראַקט, כּכדי ער זאָל זיך קענען נעמען צום אויסשניידען די בּיימער. נאָר די שרייבּערס האָבּען איהם נאָר ניִשט דערקענט. ווייל דער שרייבּער וועמען ער האָט געהאַט דאָס ערשטע מאָל געגעבּען די דעקלע־ראַציע מיט די דריי טויזענד רובּל איז שוין יעצט נישט דאָ געוועזען. ער איז געוועזען אָבּגעפּאָרען אין אַנ׳אַנדערע נהלה פון דעם גראַף פּאָטאָצקי. על כּן האָבּען די אַלע איבּריגע שרייבּערס אויף איהם געקוקט ווי אויף אַ מענש וואָס איז משוגע, און זיי האָבּען איהם אַלע געזאָגט. סטייטש דער ווייסער ר׳ בּער וואָס האָט יעדעס יאָהר אָבּגעקויפט די טויזענד בּיימער, האָט דאָך אויך דאָס יאָהר זיי אָבּגעקויפט, און עס איז שוין איינינע טעג פערביי זייט דער זעלבּער ווייסער ר׳ בּער איז דאָ געוועזען. ער האָט צוגעצאָהלט די רעשט פיער טויזענד רובּל און ער פיהרט זיך שוין אַרויס די בּיימער פון וואַלד. אַז מאיר פּינסקער האָט זייערע רייד דערהערט, איז ער זעהר דערשראָקען געוואָרען, און ער האָט אָנגעהויבּען פון גרויס צער צו וויינען און צו שרייען, אַז ניִשט אַנדערש נאָר דער ווייסער ר׳ בּער האָט געגעבּען שוחד־געלד די נאַדלעשנים, אַז זיי זאָלען איהם אַזוי שלאָגען, און זאָלען בּיי איהם צו חאַפּען זיין קאָנטראַקט און אַוועקגעבּען דעם ווייסען ר׳ בּער. האָבּען איהם די שרייבּערס ווידער גיענטפערט. ווי אַזוי קענסטו אַזוי זאָגען, ווערענד אין דעם קאָנטראַקט וואָס דער ווייסער ר׳ בּער האָט אונז געוויזען שטעהט דאָך נאָר פערשריבּען זיין נאָמען, ניִשט דיין נאָמען. ווי אַזוי זאָל דאָס זיין מעגליך אַז דו האָסט געקויפט די בּיימער? האָט ווידער דער מאיר פּינסקער גענומען שרייען פון גרויס כּעס אויף די שרייבּערס. איר זייט אַלע גנבים, אַפילו דער וואָס האָט מיר דעם קאָנטראַקט אָנגעשריבּען האָט אויך גענומען שוחד־געלד פון דעם ווייסען ר׳ בּער, אַז ער זאָל ניִשט איינשרייבּען מיין נאָמען, נאָר זיין נאָמען, נאָהך די רייד זענען שטאַרק אין כּעס געוואָרען די שרייבּערס אויף דעם מאיר פּינסקער, דערפאַר וואָס ער האָט זיי אַלע געמאַכט פאַר גנבים, און זיי האָבּען איהם שוין אַפילו ניִשט געוואָלט ענט־פערען. אויף אַזאַ אופן האָט מאיר פּינסקער זיך אַרומגעזעהן אַז ער איז אַריינגעפאַלען אין אַ נעץ, און אַז ער וועט שוין דאָ גאַר ניִשט אויספיהרען, איז ער טרויריג און בּייז אַהיים געפאָרען.

אין דער היים האָט אָבּער מאיר פּינסקער ניִשט געקאָנט אַיינרוהען, און ער האָט אָנגעהויבּען קלערען עצות וואָס ער זאָל דאָ טהון און זיך עפּעס צו העלפען. האָט ער בּעשלאָסען אַז די בּעסטע עצה דאָצו איז, אַז ער זאָל וועגען דעם אומגליק זיך חענדען צו דעם גראַף פּאָטאָצקי זעלבּסט. האָט ער חוקר ודורש געווען אין וועלכען אָרט דער גראַף געפינט זיך יעצט, און ער איז צו איהם אַהינגעפאָרען און האָט איהם דערצאָהלט די גאַנצע מעשה

פון

פון אָנהויב ביז דעם סוף . ער האָט פאַר איהם זעהר שטאַרק געוויינט און
האָט איהם געבעטען אַז ער זאָל איהם און דעם אָרוים העלפען, וואָרעם פאַר
דעם גראַף אַליין איז דאָך אויך ניט שעהן, אַז ביי איהם און זיינע נחלאות
זאָל פאָרקומען אַזאַ עפענטליכע גזילה. דער גראַף האָט איהם אויסגעהערט
און ער האָט איהם גיענטפערט, אַז דאָרט ווי ער איז יעצט קען ער פאַר
איהם גאָר ניט אויפטוהן, נאָר אַזוי ווי אין גוכען דאַרף ער מאַקי זיין ביי
דעם זעלבען וואַלד, האָט ער איהם אויסגעזעצט אַ טאָג אין וועלכען ער
האָט איהם געהייסען קומען צו זיך אין קאַנצעלאַריע אַריין, דאַמאָלס וועט
ער שוין די זאַך גוט אויס פאָרשטען, און ער וועט שוין וויסען ווי אַזוי איהם
צו העלפען. עס איז מאַקי אַזוי געוועזן. אויף דעם בעשטימטען טאָג איז
דער גראַף געקומען, און מאיר פּינסקער איז אויך געקומען. האָט דער גראַף
געשיקט נאָך דעם ווייסען ר' בער און האָט איהם די מעשה איבער געפרעגט
האָט זיך דער ווייסער ר' בער געמאַכט גלייך ווי ער ווייסט פון גאָר ניט.
און ער האָט גיענטפערט דעם גראַף, אַז אויך דאָס יאָהר האָט ער אַזוי ווי
שטענדיג אָבגעקויפט ביים גראַף די טויזענד ביימער, און ער האָט איהם
אויך געוויזען זיין קאָנטראַקט, אויף וועלכען דעם גראַפס חתימה איז געלע-
גען. דער מאיר פּינסקער האָט אָבער אויך געטענה'ט און געשריגען, אַז
דער ווייסער ר' בער זאָגט ליגענד, אַז נאָר ער איז דער קונה, און די
„נאַדלעשנים" האָבען דאָס געטוהן מיט אַ כיון, וואָס זיי האָבען איהם אַזוי
שטאַרק געשלאָגען און האָבען פון איהם צוגענומען דעם קאָנטראַקט. האָט
דער גראַף געפרעגט מאיר פּינסקר'ן, צו וועסטו דערקענען די נאַדלעשנים
וועלכע האָבען דיך געשלאָגען ? האָט מאיר פּינסקער גיענטפערט, יאָ ! זייערע
שרעקליכע געזיכטער מיט זייער מוראָדיגען אויסזעהן זענען נאָך ניט פער-
שוואונדען געוואָרען פון מיינע אויגען. און אַפילו שלאָפענדיגער האָט זעה
איך זייערע מוראָ'דיגע צורות אין חלום. האָט דער גראַף זיך געהייסען ברענ-
גען אַלע זיינע „נאַדלעשנים" פון דעם וואַלד, און ער האָט בעפוילען דעם
מאיר פּינסקער אַז ער זאָל דערקענען די „נאַדרעשנים" וועלכע האָבען איהם
געשלאָגען. אָבער מאיר פּינסקער האָט אַלע נאַדלעשנים גוט אָנגעקוקט און
האָט ניט דערקענט צווישען זיי, וועלכע האָבען איהם געשלאָגען. דאַמאָלס
האָט ער גענומען שרייען. „פאַר וואָס זענען ניט געקומען די „נאַדלעשנים"
וועלכע האָבען מיך געשלאָגען ? פאַר וואָס האָט מען זיי בעהאַלטען" האָט
דער גראַף צו איהם געזאָגט „דו האָסט שוין מיינע אַלע מענשען געמאַכט
פאַר גנבים און שוחד-נעמערס. יעצט ווילסטו אויך מיך חושד זיין, אַז איך
האָב עקסטראָ ניט געהייסען ברענגען די יעניגע, וועלכע האָבען דיך געש-
לאָגען, נאָר איך האָב זיי געלאָזט בעהאַלטען. זאָלסט דו וויסען אַז דו האָסט
זיך שוין צופיל בענאַרישט. ניט אַנדערש, נאָר אַז עפּעס אַ משוגענער רוח איז
אין דיר אַריין און האָט דיר פערדרעהט דעם קאָפּ. באַשר אַז דו האָסט געקויפט די
טויזענד ביימער. על כן זאָג איך דיר אָן אַז דו זאָלסט שוין אַהיים פאָרען און
זאָלסט מיך מעהר ניט בעמיהען מיט פוסטע פאַנטאַזיעס און נאַרישע הלומות".

ווי מאיר פינסקער האָט [illegible] ווערטער זײַן פּסק האָט ער אָנגעהויבען ביטער צו וויינען און שרײַען. „וועה! וועה! צו האָט זיך נאָך ווי געהערט אַז עס זאָל געשעהן זערען אַזאַ גרויס אומרעכט בײַם גראַף פּאָטאָצקי! מען זאָל צו נעמען גאַנץ אומזיסט בײַ אַ מענש דרײַ טויזענד רובל? און צו דעם האָט מען נאָך מיך גוט געשלאָגען, ביז איך בין קראַנק געוואָרען, און יעצט מאַכט מען נאָך מיר פּאַר משוגע אויך. סטײַטש ווען דער ווײַסער ר׳ בער זאָל מאַקי באמת האָבען געקויפט אויך דאָס יאָהר די טויזענד בײמער, פּאַר וואָס האָט ער עפּעס פּלוצלונג דערלעגט צווײַ טויזענד רובל מעהר? ווער האָט איהם דאַצו געצוואונגען. איז דאָך דאָס די בעסטע ראי׳ אַז איך בין דער קונה, איך האָב געגעבען די הוספה, נישט דער ווײַסער ר׳ בער, און דער שווינדעל איז אָבגעטוהן געוואָרען עקסטראָ דורך אַנדערע מענשען, בכדי מיך מדחה צו זײַן פון דעם געשעפט, און היזק צו מאַכען מיר דרײַ טויזענד רובל״. ווײַל זײַנע רייד זענען טאַקי געווען וואָהר און זענען אַרויס פון דער טיעפּעניש פון זײַן הערץ, זענען זיי אויך אַרײַן און דעם האַרץ פון גראַף. האָט ער בעפוילען זײַנע מענשען אַז זיי זאָלען מאַכען אַרעמאָנעגט=חשבון פון די אַלע געלדער וואָס דער וואַלד מיט די נחלה האָבען איהם אײַנגעט=ראָגען דאָס יאָהר. האָט זיך טאַקי נאָך דעם חשבון אַרויס געוויזען, אַז דער מאיר פּינסקער רעדט יאָ עפּעס צו די זאַך, בעוויײַל דער חשבון פון די טויזענד בײמער האָט בעטראָפען זיבען טויזענד רובל. דאַמאָלס איז דער גראַף זעהר פערוואונדערט געוואָרען, און ער האָט נישט געוואוסט וואָס ער זאָל טהון, בעוויײַל דער ווײַסער ר׳ בער האָט דאָך פאָרט געהאַט אַ קאָנטראַקט אַזוי ווי אַלע יאָהר מיט דעם גראַפס חתימה. האָט ער פערשטאַנען אַז בײַ דעם עסק איז עפּעס דאָ אַ בעהאַלטענער סוד, און אַז דאָס וועט איהם קײנער נישט קענען ענטדעקען, אויסער דער ווײַסער ר׳ בער. על כן האָט דער גראַף תיכף געשיקט רופען דעם ווײַסען ר׳ בער. ער האָט זיך מיט איהם פערשלאָסען אין אַ בעזונדערען חדר, און דער גראַף האָט צו עם אַזוי געזאָגט „איך זעה דאָך אַז עפּעס אַ בעהאַלטענער סוד שוועבט אויף דעם ענין, על כן בעהט איך דיך זעהר אַז דו זאָלסט מיר מגלה זײַן דעם סוד, ווי אַזוי איז דער קאָנטראַקט געקומען אין דײַן האַנד אַרײַן. דו זאָלסט נאָר נישט מורא האָבען, איך זאָג דיר צו אַז איך וועל דיר נישט צו נעמען דאָס עסק פון די טויזענד בײמער נישט דאָס יאָהר, און נישט קײן מאָל. נאָר דו זאָלסט מיר זאָגען דעם אמת. עס איז מיר זעהר אַ גרויס וואונדער די גאַנצע זאַך. איך קען נישט רוהען ביז דו וועסט מיר זאָגען דעם אמת״.

אַז דער ווײַסער ר׳ בער האָט דערהערט די רייד פון גראַף, האָט ער איהם אַזוי געזאָגט. אַז עס איז יאָ אַזוי, בין איך שוין געצוואונגען זיך מודה צו זײַן און אויסזאָגען דעם גאַנצען סוד און דער ווײַסער ר׳ בער האָט איהם טאַקי באַלד דערצעהלט, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען פון אָנהויב ביז דעם סוף, און ער האָט איהם דאַבײַ מודיע געווען אַז דאָס אַלץ איז אַ מופת פון דעם הײליגען צדיק דעם שפּאָלער זיידען. און אַז די „נאַרלעשנים״

וועלכע האָבען אַזוי געשלאָגען דעם מאיר פּינסקער און האָבען בּיי איהם צו
גענומען זיין קאָנטראַקט, איז קיין ספק נישט דאָס זיי זענען נישט געווען
פון דעם גראַפס „נאַדלעשניס" נאָר זיי זענען געווען רוחות אין דעם גע-
שטאַלט פון „נאַדלעשניס", און זיי זענען געווען שלוחים אויסצופיהרען
דאָס, וואָס דער שפּאָלער זיידע האָט איהם מבטיח געווען, בּעוויילע דער
שפּאָלער זיידע איז זעהר בּייז אויף אַ יוד, וועלכער איז משיג גבול דעם
צווייטען יוד. דער גראַף איז שטאַרק נתפּעל געוואָרען פון די רייד, אַ קאַלטער
שווייס האָט איהם בּענאָסען. און ווען ער האָט זיך אַ ביסעל בּערוהיגט האָט ער
געפרעגט דעם ווייסען ר' בער. „וואָס ווערען מיר יעצט טהון מיט מאיר
פּינסקער, וועלכער שרייט און וויינט איבּער דער גרויסער עולה, וואָס מען
האָט איהם געטהון"? האָט איהם דער ווייסער ר' בער געענטפערט. עס וועט
שוין זיין רעכט. דער זעלבער צדיק האָט מיר פאָראויס געזאָגט, אַז ווען עס
וועט קומען די צייט, זאָלען מיר בּיידע צו איהם קומען, וועט ער אונז אויס-
גלייכען און וועט אונז געבּען אַ פּסק וואָס מיר זאָלען טהון. האָט דער גראַף
איהם געזאָגט. זעהר גוט, איך אַליין וועל אויך מיט פאָהרען, בּעוויילע איך
וואָלט זעהר ווע?לען אָנקוקען דעם געטליכען מאַן:

אַלע דריי זענען אָבּגעפאָהרען נאָך שפּאָלע, און אַלע דריי האָבּען זיך
צוזאַמען געשטעלט פאַר דעם שפּאָלער זיידען. בּעוויילע דער גראַף פּאָטאָצקי
האָט אָנגעבּעטען די צוויי סותרים, אַז זיי זאָלען נישט אויס זאָגען פאַר דעם
שפּאָלער זיידען, אַז ער איז דאָס דער גראַף. נאָר זיי זאָלען זאָגען אַז ער איז
דעם גראַפס אַ מענש, וועלכער איז מיט געפאָרען הערען דעם פּסק, ער זאָל
וויסען וואָס מיט זיי צו מאַכען, על כן האָט ער נישט געלאָזט קיינעם פון
די סותרים, זיי זאָלען פריהער אַריינגעהן, בּעוויילע ער האָט מורא געהאַט,
זיי זאָלען דאָס נישט אויסזאָגען דעם שפּאָלער זיידען. נאָר זיי זענען אַלע
דריי צוזאַמען אַריינגעגאַנגען. דער שפּאָלער זיידע האָט אָבּער גלייך, ווי ער
האָט נאָר זיי אָנגעקוקט, פריהער דערלאַנגט זיין האַנד דעם גראַף פּאָטאָצקי
און האָט איהם בּעגריסט אויף פּוילניש, לויט דעם טיטול וואָס געהער צו אַ
גראַף, און האָט איהם געבּעטען זעצען. דער גראַף איז צוטומעלט געוואָרען
ער האָט געזעהן דאָס דער צדיק איז ווירקליך אַ געטליכער מאַן, און דערצו
אויך אַ גרויסער חכם. דערנאָך האָט איהם דער שפּאָלער זיידע פערבּעטען אין
אַבּעזונדער חדר אַריין. דאָרט האָט ער איהם זעהר פיין אויפגענומען, און
האָט מיט איהם גערעדט זעהר אַ לאַנגע צייט פון אַזעלכעס וואָס קיינער האָט
עס זיך נישט דערוויסט. אויסער פון דעם וואָס עס האָט געהאַט אַ שייכות
צו דעם גופא עסק פון די צוויי סותרים, האָט מען זיך יאָ דערוויסט וואָס
זיי האָבען גערעדט. דער גראַף האָט געפרעגט דעם שפּאָלער זיידען אַ גרויסע
קושיא. „איר האָט צונויפגעפיהרט פערשידענע סיבּות, בּכדי דאָס עסק זאָל
צדיק בּלייבּען בּיי דעם ווייסען ר' בער אין די האַנד, בּעוויילע דער מאיר
פּינסקער האָט עובר געווען אויף די עבירה פון השגת גבול, וועלכעס איז
אייך יודען פערבּאָטען. פאַר וואָס אָבּער האָט איר אַזוי אויסגעפיהרט. אַז
דער מאיר פּינסקער זאָל אַזוי שטאַרק בּעקומען געשלאָגען, און ער האָט

דאריבער

דאריבער געמוזט זיך הײלען דרײ חדשים! פערגיסען יענעמס בלוט איז דאך
בײ איך פערצײכענט נאך פאר א גרעסערע עבירה ווי מאכען א השגת גבול׳
דער שפאלער זיידע האט איהם דארויף גאר נישט גיענטפערט. נאר ער איז
אריינגעגאנגען אין די רביצין׳ס חדר אריין, האט פון דארט ארויס גענומען
א גרויסען שפיגעל, און ער האט גענומען א גלאז קאלט וואסער און
האט געבעטען דעם גראף ער זאל זיך אויסוואשען זיינע אויגען
מיט דעם וואסער. דער גראף האט אזוי געטוהן. דער נאך האט ער
געזאגט דעם גראף אז ער זאל אריינקוקען אין דעם שפיגעל אריין.

ווי נאר דער גראף האט אײניגע מינוטען אריין געקוקט אין שפיגעל
אריין, איז ער פלוצלונג זעהר דערשראקען געווארען און ער האט אנגעהויבען
שרײען, „וועה! וועה! גענוג שוין! גענוג שוין! לאזט איהם שוין אב! ער קאן
דאך נאך שטארבען פון אזעלכע קלעפ׳! באלד האט דער שפאלער זיידע
אוועק געכאפט דעם שפיגעל פון דעם גראפ׳ס אויגען. אין דער גראף איז
געבליבען שטעהן מיט צוטומעלטע געדאנקען. ער האט גאר נישט געדענקט
ווי ער געפונט זיך. נאר ביסלעכווײז האט ער זיך בערוהיגט, און האט
אנגעהויבען בעטען דעם שפאלער זיידען, ער זאל איהם זאגען וואס איז
דאס פאר א בילד וואס ער האט געזעהן. האט איהם דער שפאלער זיידע
געפרעגט. דערצעהלט נאר מיר וואס איהר האט געזעהן. האט דער גראף דער
צעהלט. איך האב געזעהן ווי דער סוחר מאיר פינסקער זיצט אין א ווײנ-
האנדעל, אזוי ווי א בעל הבית אין זײן געשעפט. דער ווײסער ר׳ בער
אלס משרת ברענגט פון א קעלער א קויבער ווײן. עס פאלען אראב און עס
ווערען צובראכען אײניגע פלעשער ווײן. ווערט דעם סוחר מאיר פינסקער
זעהר שטארק בײז, ער קריצט אויף איהם מיט די צײן און רופט ארײן א
הויכען מענש, וועלכען ער דערלאנגט א לאנגען און א גראבען „ראפניק" און
בעפעהלט דעם מענש דאס ער זאל שלאגען דערמיט דעם ווײסען ר׳ בער
אזוי לאנג, ביז ער וועט איהם זאגען אז עס איז שוין גענוג. דער הויכער
מאן האט איהם געפאלגט און איז גלײך בעפאלען דעם ווײסען ר׳ בער. און
אזוי שטארק איהם גענומען שלאגען ביז ער האט זיך בעגאסען מיט בלוט.
מיר האט זיך געדוכטען, דאס איך בין אין דעם זעלבען ווײן=האנדעל, האב
איך שוין נישט געקענט מעהר דאס בילד צוזעהן. איך האב געמײנט אז
עס קומט טאקי ווירקליך אצינד אזוי פאר. האב איך אנגעהויבען בעטען
עס זאל שוין זײן גענוג. און איך האב געוואלט ראטע[illegible] דעם ווײסען ר׳
בער פון זײן שלעגער. נאר יעצט זעה איך דאך נאר אז דאס איז נאר
געוועזען א פאנטאזיע, ווײל איך וויסען וואס האט דאס געזאלט בעדײטען?
האט איהם דער שפאלער זיידע גיענטפערט, נישט קײן פאנטאזיע בילד האב
איך דיר געוויזען. נאר אן אמת בילד. און ער האט איהם אזוי דערצעהלט.

עס איז שוין מעהר ווי הינדערט יאהר פאראיבער, זײט די עולה איז
געשעהן געווארען. אט די צווײ סוחרים זענען שוין לאנג געוועזען אויף דער
וועלט. דאמאלס איז מאיר פינסקער געוועזען א ווײן סוחר. און דער ווײסער

ר׳

ד׳ בער, זיינס אַ משרת. דאָס בילד וואָס דו האָסט נאָר וואָס געזעהן איז דאַמאָלס טאַקי געטוהן געוואָרען. און נאָך דעם ווי די ביידע סותרים זענען געשטאָרבען, זענען זיי נאָך אַמאָל מגוגל געוואָרען אויף דער וועלט, און מאיר פינסקער איז יעצט געשטראָפט געוואָרען מדה כנגד מדה. אַזוי ווי דאַמאָלס איז דער ווייסער ר׳ בער געשלאָגען געוואָרען מיט מכות אַכזריות, צוליב דעם בעפעהל פון מאיר פינסקער, אַזוי איז יעצט מאיר פינסקער געשלאָגען געוואָרען מיט מכות אַכזריות, צוליב דעם עסק פון דעם ווייסען ר׳ בער. נאָכדעם האָט דער שפּאָלער זיידע נעגעבען צו פערשטעהן דעם גראַף, אַז דאָס וואָס עס שטעהט וכל מעשיך בספר נכתבים (אַלע דיינע ווערק ווערען אין אַ ספר פערשריבען.) מיינט מען נישט אַז אין הימעל איז דאָ אַ בוך מיט אַ טינט, און אַלס וואָס דער מענש טהוט ווערט דאָרט אין דעם בוך איינגעשריבען, גלייך ווי מיר שרייבען דאָ אויף דער וועלט. נאָר מען מיינט אַז אַלץ וואָס דער מענש טהוט אויף דער וועלט, ווערט אין הימעל דאָס בילד פון דער מעשה אויסגעמאָהלט אויף אַ ירועה. אַזוי ווי מיר זעהן היינט אויף דער וועלט, אַז מען קאָן מאַכען אַ פאָטאָגראַפיע פון יעדע זאַך אַזוי ווערט דאָרט אין הימעל אויך געמאַכט אַ פאָטאָגראַפיע פון יעדער זאַך. וואָס דער מענש טהוט אויף דער וועלט. דער אונטערשייד איז נאָר אַז די פאָטאָגראַפיע וואָס ווערט געמאַכט אויף דער וועלט, האָט נישט אין זיך קיין לעבען און קיין בעוועגונג. אָבער יענע פאָטאָגראַפיעס האָבען יאָ אין זיך לעבען און בעוועגונג. און נאָך דעם מענשענס טויט ווייזט מען איהם אין הימעל אַלע זיינע מעשים לעבענדינגערהייט אַזוי ווי זיי זענען געטהון געוואָרען. ווי באלד איינער שלאָגט זיין חבר אויף דער וועלט, און זיין חבר שרייט, ווערט דערפון געמאַכט אַ פאָטאָגראַפיע און הימעל, פון וועלכער מען קען שטענדיג זעהן די מעשה אַזוי ווי זי איז געוועזען. מען קען אויך הערען די געשרייען און די רייד וואָס זענען דאַמאָלס פאָרגעקומען. ווייל אין הימעל ווערט קיין זאַך נישט פערלוירען דער גראַף האָט זיך איבער די רייד זעהר פערוואונדערט, און ער איז שטיל געבליבען אַזוי ווי איינער וואָס ווייסט נישט צו זאָל ער יאָ גלויבען צו נישט. דער שפּאָלער זיידע האָט אָבער גלייך דערקענט, וואָס ביי איהם אין זינען קומט פאָר. האָט ער געזאָגט צום גראַף ער זאָל זיך נישט אַזוי שטאַרק וואונדערען. בעוויל עס לוינט נאָר נישט דאָס אָנצורופען מיט׳ן נאָמען וואונדער פאַר דעם גרויסען בעשעפער פון דער גאַנצער וועלט, און זייט וויסען, האָט ווייטער דער שפּאָלער זיידע געזאָגט. אַז אין אַ צייט אַרום וועלען די מענשען אויף דער וועלט אַסך קלוגער ווערען. און זיי וועלען אויך קאָנען מאַכען אַזעלכע פאָטאָגראַפיעס, וואָס וועלען האָבען אין זיך לעבען און בעוועגונג, און עס וועט זיין מעגליך צו זעהן אַזעלכע מעשים וואָס זענען געטהון געוואָרען גאַנץ לאַנג, גלייך ווי זיי ווערען אַט נאָר וואָס געטהון. מען וועט קענען זעהן זייערע געשטאַלטען און זייערע תנועות. מען וועט קענען הערען זייערע קולות און רייד וואָס זיי האָבען אַמאָל אַרוים געגעבען, אַפילו אין הונדערטער

יאהרען

יאָהרען אַרום. אויך וועט נאָך קומען אַ צייט וואָס עס וועט ענטדעקט ווערען אויף דער וועלט אַזאַ חכמה, דורך וועלכער איינער וועט קענען רעדען מיט דעם צווייטען אין איין רגע אויף טויזענדער מיילען. נו אַז מענשען קענען אַזעלכעס בעווייזען דורך די כחות וואָס דער אויבערשטער האָט בעשאַפען, וואָס איז דאָס פאַר אַ וואונדער פאַר דעם אויבערשטען אַליין, וואָס ער איז דאָס דער בעשעפער פון די אַלע כחות?.

נאָך דעם האָט נאָך דער שפּאָלער זיידע צו דעם גראַף געזאָגט: בכדי דער גראַף זאָל שוין גאָר נישט זיין אין ספק איבער מיינע רייד. וועל איך ווייזען דעם גראַף נאָך איין בילד פון דעם גראַפס אייגענע מעשים. און נאַנץ ביכער וועט זיך דער גראַף זעהר פערשעהמען פון דער מעשה, און וועט וודאי מעהר אַזעלכעס נישט טהון. דער שפּאָלער זיידע האָט נאָך אַמאָל אַוועק געשטעלט דעם שפּיגעל פאַר דעם גראַפס פּנים, און ער האָט געהייסען דעם גראַף קוקען. פּלוצלונג נאָך אייניגע מינוטען, האָט זיך דער גראַף שטאַרק פערשעהמט, טרעהרען האָבען גענומען גיסען פון זיינע אויגען און ער האָט אויסגעשריגען צום שפּאָלער זיידען בזה הלשון. „אָבער וואָס בין איך שולדיג אין דעם? פאַר וואָס זאָל מען אַרויפלעגען אויף מיר אַזאַ שולד וואָס איך בין אפילו נישט געוועזען דאַביי, און איך האָב גאָר נישט געזעהן די שענדליכע מעשה"? און דעם בילד האָט דער גראַף געזעהן. ווי אין איינע פון זיינע נחלות האָט געוואָהנט אַ יוד, וועלכער האָט דאָרט געהאַלטען די „פּאַכט" שוין עטליכע יאָהר. צום סוף איז ער אָבער געוואָרען אַ בעל חוב ער האָט זיך אַזוי שטאַרק פערקיהלט זיינע פּיס ביז ער האָט געמוזט נעהן אויף שטעקענעס אָנגעלעהנט. דערפאַר האָט ער שוין מעהר נישט געקאָנט אַרבייטען און אָבהיטען דעם עסק אַזוי ווי עס בעדאַרף צו זיין. ער איז בּיסלעכווייז געוואָרען אָרימער און אָרימער, און האָט שוין נישט געקענט צאָהלען כסדר פאַר דער פּאַכט, אַזוי ווי ער האָט אַלע מאָל געצאָהלט. דערצו האָט ער נאָך געהאַט אַכט קליינע קינדער, און אַז ער האָט נישט געקענט זיך אַן עצה געבען מיט וואָס זיי צו דערנעהרען. האָט ער דאָך פאַר די פּאַכט אַוודאי שוין נישט געקענט צאָהלען. אָבער דעם גראַפס פערוואַלטערס האָט דאָס גאַנץ וועניג בעריהרט, און זיי האָבען געהייסען זיינע דינערס („פּאַרבקעס") זאָלען דעם יוד אַרויס וואַרפען מיט אַלעם אין מיטען נאַכט, אַזוי ווי דאָס יאָהר האָט זיך געענדיגט לויט זייער רעכענונג אין מיטען ווינטער. וויבאַלד ביז דאַמאָלס האָבען זיי דעם יוד געהאַט געגעבען צייט ער זאָל בעצאָהלען, און אַז ער האָט נישט בעצאָהלט האָבען זיי איהם צוזבראָכען. פון זיין ווירטשאַפט איז געוואָרען אַ תל, אַרין איז געלעגען אויפ'ן שנעע, אַזוי ער, אַזוי זיינע קליינע קינדער האָבען נישט געהאַט ווי זייערע קעפּ אַנידער צולעגען. און זיי האָבען בּיטער געוויינט און זיך געבעטען רחמים ביי דעם גראַפס פערוואַלטערס. נאָר יענע האָבען פערשטאָפּט זייערע אויערען. זייער בעטען האָט זיי גאָר נישט בעריהרט. און ווען נישט דאָס וואָס אַן אַלטער דאָרפסמאַן האָט זיך אויף זיי מרחם

געוועז

געווען, און האט זיי ארייננעגומען צו זיך אין שטוב, וואלטען זיי חס ושלום אויסגעגאנגען פאר קעלט און נויט. יעצט אז דער גראף האט דאס בילד דערזעהן, האט ער זיך אויך געזעהן שטעהן צווישען זיינע מענשען, וועלכע האבען קעם יוד ארויסגעווארפען, גלייך ווי ער זעלבסט וואלט זיי דאס בעפוילען. על כן האט דער גראף אנגעהויבען שרייען פאר דעם שפאלער זיידען, אז ער איז נאר נישט שולדיג אין דעם, אז ער ווייסט נאר נישט פון דעם, און אז ער איז גאר דאמאלס אין גאנצען דארט נישט געווען. האט איהם דער שפאלער זיידע גיענטפערט, אז חאטש ער אליין איז דארט נישט געוועזן, פון דעסטוועגען אז די זאך איז געטוהן געווארען פון זיינע מענשען, וועלכע זענען זיינע שלוחים און פיהרען תמיד אוים זיינע בעפעהלען. ווערט דערפאר אין הימעל פערעכענט, גלייך ווי ער אליין האט די שענדליכע זאך געהייסען טהון. ווייל ער איז גלייך ווי דער קאפ, און זיינע מענשען זענען גלייך ווי זיין קערפער. און דער קאפ איז פער-אנטווארטליכט פאר אלץ וואס דער קערפער טהוט. האט דער גראף זיך נעפרעגט אויב ער וועט נאך קענען די זאך מתקן זיין, ווייל עס איז שוין דאמאלס געווען א האלב יאהר נאך דער מעשה. האט איהם דער שפאלער זיידע גיענטפערט, אז ער קען דאס נאך מתקן זיין דורך דעם, וואס ער וועט אפזוכען די ארימע משפחה, ער זאל זיי געבען אנארט צו וואהנען ערגעץ ווי אין זיינס א נחלה, ווי זיי זאלען האבען א גוטע פרנסה אויף זייער גאנץ לעבען. און אויסער דעם זאל אויף זיך דער גראף נעמען, דאס ער זאל באפעהלען צו אלע זיינע פערוואלטערס. אז ווי נאר ערגעץ אין זיינע נחלאות עס וואהנען יודען, זאל מען מיט זיי טהון טובות, און מען זאל זעהן דאס זיי זאלען האבען פרנסה. דער גראף האט צו געזאגט דעם שפאלער זיידען איהם צו פאלגען אין אלעם וואס ער הייסט איהם. און באמת איז טאקי אזוי געווען. פון דאמאלס אן איז פיל פערבעסערט געווארען די לאגע פון די אלע יודען, וועלכע זענען געזעסען אין זיינע נחלאות.

נאך דעם אלעם האט דער גראף געבעטען דעם שפאלער זיידען, דאס ער זאל מאכען א פסק-דין צווישען די צוויי סוחרים. זענען זיי ביידע ארייננעגאנגען צוריק אין דעם ערשטען חדר ווי די סוחרים זענען געזעסען און האבען געווארט אויף דעם פסק. האט דער שפאלער זיידע אזוי געפסקנ'ת דער גראף זאל אומקעהרען דעם מאיר פינסקער צוויי טויזענד רובל. און דער וויטעבסקער ר' בער זאל אומקעהרען דעם מאיר פינסקער טויזענד רובל. און די איבריגע הוצאות זאל שוין היזק האבען מאיר פינסקער, דערפאר ווייל ער האט געוואלט טהון שלא כדין תורה, צו מאכען א יוד א השגת גבול. אבער פון דעסט וועגען האט זיך דער גראף מרחם געווען אויף דעם מאיר פינסקער און ער האט איהם געגעבען במתנה דריי הונדערט רובל אויך דער וויטעבסער ר' בער האט איהם געגעבען במתנה צוויי הונדערט רובל. ביידע סוחרים האבען זיך איבער געבעטען און זענען אהיים געפארען מיט גרויס שמחה.

דער גראַף פּאָטאָצקע האָט אָבער גישט געוואָלט באַלד מיט די צוויי סוחרים גלייך אהיים פאָהרען, נאָר ער איז נאָך איבערגעבליבען נעכטיגען אין שפּאָלא. אויף צומאָרגענס איז ער ווייטער אַריינגעגאַנגען צום שפּאָלער זיידען, און ער האָט דאָרט מיט עם פאַרברענגט בערך צוויי שעה. וואָס זיי האָבען גירעדט נזוי לאַנג איז אונבעוויסט. מען האָט נישט מעהר געקאָנט אַרויס בעקומען פון שפּאָלער זיידען נאָר דאָס איינע וואָרט, וואָס ער האָט דערנאָך געזאָגט פאַר זיינע מקורבים. אַז דער גראַף פּאָטאָצקע האָט אין זיך אַ ניצוץ קדוש. און אויך דאָס איז בעוואוסט געוועןן פאַר אַלע, אַז פון דאַמאָלס אָהן האָט דער שפּאָלער זיידע אַלע פאַר פסח בעקומען פון גראַף פּאָטאָצקע אַ גרויסען טראַנספּאָרט מיט קאַרטאָפעל און בוראַקעס, וועלכע ער האָט צוטיילט צווישען אָרימעלייט.

דער גראַף פּאָטאָצקא האָט דער נאָך בעשריבען אין אַ צייטונג פון קיעווער חראָניק די גאַנצע מעשה מיט די צוויי סוחרים פון אָנהויב ביז צום סוף, מיט דעם נאָמען „לעשנאַ לינעגדאַ״. דאָרט האָט דער גראַף בעשריבען דאָס גרויסקייט פון שפּאָלער זיידען. אַז ער איז אַ געטליכער מאַן און אַ גרויסער חכם אין אַלע חכמות, און החוץ דעם האָט ער עס בעריהמט, אַז ער איז אַ גרויסער פילאַנטראָפּ, באַשר אַז ער שפּייזט סיי אידישע און סיי נישט אידישע אָרימעלייט אַלץ איינס. אויף ווי פיל דעם גראַף פּאָטאָצקעס בעשרייבונג איז אֶמת, קאָנען מיר נישט וויסען. דעכט גלייבען האָט ער אין דער צייטונג די גופא מעשה אויף עטליכע ערטער אביסעל גיענדערט. אָבער דאָ איז די גאַנצע מעשה בעשריבען פּינקטליך און ריכטיג:

דאס איז דיא וואונדערליכע מעשה. וואס דער שפאלער זיידע האט דערצעהלט וועגען דעם גרעססטען נסיון. וואס די צוויי הייליגע ברודער דער רבי ר' אלימלך און דער רבי ר' זושא זענען געפריבט געווארען, בשעת זיי האבען גלות געליטען. און אויך וואס ער האט דערצעהלט וועגען זיין אייגענעם גרעססטען נסיון.

אמאהל איז צום שפאלער זיידען געקומען א יונגערמאן, וועלכער איז געוועזען א גרויסער למדן און א גרויסער מיוחס און אויך א פרומער. האט ער זיך בעקלאגט פאר'ן שפאלער זיידען מיט אזא מעשה. באשר אזוי ווי זיין פאטער, וואס איז געוועזען בעוויסט פאר א גרויסען צדיק, איז אבער געוועזען א גרויסער ארימאן, האט ער מיט עם געטוהן א געלט'ס שידוך און האט עם חתונה געמאכט מיט א גרויסען גביר'ס א טאכטער פון „קרימענטשוג" אין „בעסעראביא". וועלכער איז געוועזען א בעזיצער פון א גרויסען ווין האנדעל. דער שוועהר האט עם צוגעזאגט צו געבען אייביגע קעסט, כדי ער זאל קאנען זיצען און לערנען במנוחה. עס האט זיך טאקי אזוי געפיהרט עטליכע יאהר. נישט שטענדיג איז אבער אזוי ווי דער מענש שטעלט זיך פאהר. און דער סוף איז געווען אז זיין שוויגער איז געשטארבען, האט דער שוועהר גענומען א צווייטע פרוי, דעם ערשטען ווייבס א שוועסטער, וועלכע האט עם געבוירען צוויי זוהן, און דער שוועהר האט אויף איהר אנגעשריבען דעם ווין=האנדעל. נאהך דעם האט געדויערט עטליכע יאהר, איז ווייטער דער שוועהר געשטארבען. איז אויסגעגלייכט געווארען אז דער ווין=האנדעל זאל זיך ווייטער פיהרען אזוי ווי דיפויער דארך דער אלמנה און דארך דעם יונגענמאנס ווייב. און זאלען וואהנען צו זאממען און ווייטער עסען קעסט, אזוי ווי עס האט זיך געפיהרט ביים שוועהר'ס לעבען. דאס געשעפט האט זיך טאקי ווייטער גאנץ גוט געפיהרט, און דער יונגערמאן האט זיך געטוזט אלע טאג מישען אין געשעפט צוויי שעה, און ווייטער איז ער נאר געזעסען און געלערענט.

האט זיך אבער געמאכט אז דער שטן האט אנגערייצט אין דעם יונגען=מאן דעם בער. און דער יונגערמאן האט פערשטאנען אז דעם שוועהרס ווייב די יונגע אלמנה זוכט נאר אויסרייידען זאל קאנען מיט עם פיעל ריידען. בקיצור זי האט אנגעהויבען צו ווערען מיט עם צופיעל היימיש, נישט אויפ'ן פרומען שטייגער. דער יונגערמאן איז אבער יא געווען זעהר א פרומער, האט ער זיך נאר נישט געמאכט פון איהרע רייד, און האט פעסט מלחמה געהאלטען מיט דעם יצר הרע. און אזוי ווי זיי זענען געוועזען גרויסע נגידים און נאך דערצו איז אין בעסעראביא דער ווין גאנץ ביליג, איז ביי זיי בעסטען איינגעפיהרט נאהך יעדען עסען צו טרינקען א כוס ווין. און דער

צייט וואָס דעם יונגעמאַנס ווייב איז געלעגען אין אַ קינדבעט, איז דאָך די אַלמנה געווען די גאַנצע בעל הבית'טע. און דאַמאָלס איז דער יונגערמאַן נישט געשלאָפען אין זיין שלאָפצימער, איבער די קינדבעטאָרען, נאָר ער איז געשלאָפען אַליין אין דעם שטיבעל ווי ער פלעגט לערנען. האָט די אַלמנה אויסגענוצט דאָס געלעגענהייט דורך אַזוי ערמה. זי האָט אָנגעגרייט פאַר דעם יונגענמאַן ווײַן אויף נאָכ'ן נאַכטעסען פון די אַלטע מײַערע ווײַנען, וואָס פון אַ קליין ביסעל קאָן מען ווערען גוט שיכור. בשעת אין טרינקען שפירט מען נישט אַזוי שטאַרק, נאָר דערנאָהך ווערט דער קאָפּ גוט פערדרייט, און עס פאַלט אויף דעם מענש אַ שטאַרקער שלאָף, דער יונגערמאַן האָט זיך דאָ אויף קיין שום זאַך נישט גערעכט. האָט ער נאָכען נאַכטעסען געטרינקען דעם זעלבען כוס ווײַן וואָס אַלע מאָהל. ער איז געוואָהנט געווען אַלע נאַכט נאָכען עסען עטליכע שעה צו לערנען. אָבער די נאַכט בשעת ער האָט זיך גיזעצט לערנען האָט ער אָנגעהויבען שפירען אַז דער קאָפּ דרעהט זיך מיט עם. און עס האָט עם אָנגעהויבען שטאַרק צו שלעפערען, האָט ער זיך מיישב געווען אַז ער וועט זיך בעסער אַצינד לעהגען שלאָפען, און וועט זיך פאַר דאָס אויהייבען עטליכע שעה פריהער ווי געוועגליך. ער האָט זיך געמיזט צו בינדען דעם קאָפּ מיט אַ פערטשײַלע, און האָט זיך געלעהגט שלאָפען אין זיין בעזונדער שטיבעל. די אַלמנה האָט דאָס אַלץ נאָכגעקוקט, האָט זי פערשטאַנען אַז ער איז גוט שיכור געוואָרען פון דעם ווײַן. האָט זי זיך בײַנאַכט אַרײַן געגנב'ט אין זיין שטיבעל אַרײַן. דער יונגער מאַן האָט נישט געשפירט קיין שום זאַך און איז געווען אַזוי שטאַרק פערשיכורט, אַז ער איז נאָך אין דער פריה געשלאָפען עטליכע שעה הויפ'ן טאָג.

ווען דער יונגער מאַן איז אין דעם זעלבען טאָג אַרײַנגעקומען אין ווײַן=האַנדעל אויף די צוויי שעה צו מאַכען אין אָרדענונג די ביכער. האָט ער עפּעס געזעהן אַז די אַלמנה רעדט צו עם היינט נאָך מעהר חצופה'דיג ווי ביז אַהער, און איז מיט עם צו שטאַרק היימיש. ער האָט זיך אָבער געהאַלטען פעסט בײַ זיין קאַלט בליטיגקייט, ווי ביז אַהער. דאַן האָט זי עם מגלה סוד געווען פון דער נאַכט, און זי האָט נאָך עם געזאָגט אַ פערבאָרגענעם סימן. דער יונגערמאַן האָט פערשטאַנען אַז זי זאָגט קיין ליגענט נישט, איז ער בײַ זיך זעהר שטאַרק געפאַלען געוואָרען און איז אַרום געגאַנגען מיט גרוים עגמת נפש און האָט נישט געוויסט וואָס צו טוהן. אין אָנהויב איז עם אײַנגעפאַלען אײַנגאַנצען צו ענטלויפען פון דעם הויז. ער האָט זיך אָבער צוריק איבערגערעכענט, אַז ער איז שוין אַ פאָטער פון דרײַ קינדער. קיין געלט צו אַ האַנדעל האָט ער נישט. קומט אויס ער זאָל דאַרפען אָנהייבען אַרום שלעפען זיך גאַנצע טעג אויף די גאַסען אַ רוכל צו פערדינען, און די תורה זאָל ער אינגאַנצען אַװעקלאָזען... דאָס איז אָבער עם זעהר אַ שאָהד געווען. אַלזאָ איז ער אַרום געגאַנגען אַ פערדומטער מיט גרוים קרענקענג. און אַזוי ווי דאַמאָלס איז דער שפּאָלער זיידע געווען
שטארק

שטאַרק מפורסם פאַר אַ גרויסען חכם און פאַר אַ גרויסען בעל מופת · האָט דער יונגערמאַן בײַ זיך בעשטימט צו פאָהרען קיין שפּאָלי אַ עצה פרעגען. דאָס איז די מעשה וואָס דער יונגער מאַן האָט דערצעהלט פאַר דעם שפּאָלער זיידען · דערבײַ האָט דער יונגערמאַן אָנגעהויבען אויך צו וויינען · און האָט פערלאַנגט פון שפּאָלער זיידען ער זאָל עם קודם געבען אַ תיקון אויף די עבירה. אַזוי ווי די קבלה ספרים שרײַבען. אַז אפילו אויף עבירה וואָס ווערט געטוהן בשוגג, דאַרף אויך האָבען אַ תיקון.

דער שפּאָלער זיידע האָט דעם יונגענמאַן אַזוי געענטפערט · אויב דו ווילסט האָבען אַ תיקון לויט קבלה, זאָלסט דו בעסער אַריבער פאָהרען צו ר' נחמן'לי קיין זלאַטאָפּאָלי, מען זאָגט אויף איהם אַז ער איז אַ „קבלניק״ (דאָס איז געוועזען אין דער צײַט פון דעם מחלוקת צווישען דעם שפּאָלער זיידען מיט דעם צדיק ר' נחמן בראָסלעווער ; וואָס האָט דאַמאָלס געוואָהנט אין זלאַטאָפּאָלי) אָבער איך ווייס נאָר אַביסעל תהלים און אַביסעל מדרש. געדענק איך וואָס עס שטעהט אין דעם הייליגען מדרש פרשת קדושים. „רב הונא זאָגט. אויב אַ מענש איז נכשל געוואָרען אין אַ עבירה, ווערט ער מחויב מיתה דאָר'ן הימעל וואָס קאָן ער אָבער טהון ער זאָל בלײַבען לעבען איז די עצה אַזוי · אויב ער איז געוואָהנט געוועזען צו לערנען איין בלאַט, זאָל ער אָנהויבען לערנען צוויי בלעטער. אויב ער איז געוואָהנט געוועזען צו לערנען איין פרק, זאָל ער אָנהויבען לערנען צוויי פרקים. דער מענש וועלכער וואָס קאָן נישט לערנען, וואָס זאָל ער טוהן ער זאָל בלײַבען לעבען איז די עצה אַז ער זאָל שטיצען לומדי תורה, קאָן ער פועלן מיט געלט אַזוי ווי מיט לערנען״ · אַלזאָ איז אַזוי. דאָס וואָס דו האָסט בדעה צו ענטלויפען פון דעם הויז, זאָלסט דו נישט דערוואַגען זיך אַזוי צו טוהן. און זאָלסט אויפהערען אַרום צו געהן מיט מרה שחורה, וואָרען דאָס איז מעשה בעל דבר. נאָר אַדרבא, זאָלסט זעהן נאָך שטאַרקער צו זיצען און לערנען. און אויף דעם ת... זאָלסט דו נאָר נישט זאָרגען, וואָרען דו ביזט דאָך באמת אין גאַנצען נאָר נישט שולדיג, און דו האָסט דאָך באמת נישט געוויסט פון קיין שום זאַך · און דו דאַרפסט פערשטעהן אַז דאָס גאַנצע עסק איז נאָר צוליב דעם וואָס מען וויל דיך פון הימעל פּריבען כדי אַז אויב דו וועסט בײַשטעהן דעם נסיון, וועט מען דיך דערנאָהך פון הימעל גרויס מאַכען אַזוי ווי עס שטעהט אין תהלים. „ה' צדיק יבחן״. דער אויבערשטער טוהט פּריבען דעם צדיק. און אויף דעם פסוק שטעהט אין מדרש פרשת בהעלתך. אַז דער אויבערשטער גיבט נישט איבער דעם מענש קיין הערשאַפט, ביז ער פּרובט עם דעפריער. נון נאָהך דעם וואָס ער איז בײַגעשטאַנען דעם נסיון, ווערט ער הערשט דערהויבט · אַזוי ווי עס איז געוועזען בײַ יוסף הצדיק.

נאָהך דעם שמועס האָט דער שפּאָלער זיידע מכבד געוועזען דעם יונגען מאַן ער זאָל זיך אַנידער זעצען נעבען טיש, בעוויזל דער יונגערמאַן איז געוועזען אַ גרויסער מיוחס, דערבײַ האָט ער געהייסען דעם משמש ער זאָל

געגעגען די טהור פון דער שטיב, וועלכע איז אַרײַנגעגאַנגען אין בית המדרש, כדי אַז אַלע חסידים וואָס געפינען זיך אין בית המדרש זאָלען אַרײַנקומען. דאָס איז געווען אַ צייכען, אַז דער צדיק וויל דערצעהלען עפּעס זעהר אַ אינטערעסאַנטע מעשה. ווען דער עולם איז אַרײַנגעקומען, האָט דער שפּאָלער זיידע אַזוי געזאָגט. בעוואוסט מיר האָבען דאַ אַצינד עוסק געווען אין אַ שטיקל וועגען נסיון עניים, וועל איך אייך דערצעהלען וועגען דעם גרעסטען נסיון וואָס די צוויי הייליגע ברודער דער רבי ר' אלימלך מיט'ן רבי'ן ר' זושא זענען געפּרובט געוואָרען, וועלכעס זיי אַליין האָבען מיר דערצעהלט און זיי האַלטען דאָס פאַר דעם גרעסטען נסיון.

די מעשה איז געווען אַזוי. ווען די צוויי הייליגע ברודער האָבען גלות געליטען שוין עטליכע יאָהר, איז דאָס געשעהן אין דעם לעצטען יאָהר פון זייער גלות, וואָס זיי האָבען דאַמאָלס אַרום געוואַנדערט אין גאַליציע. זענען זיי זומער צייט כוֹף חודש תמוז פערבלאָנדזעט געוואָרען און זענען געגאַנגען אָהן שטעג אָהן וועג איבער פעלדער איבער וועלדער אַזוי ווי אין אַ מדבר. די היץ איז געווען זעהר גרוים. צו עסען האָבען זיי נישט געהאַט, נאָר דאָס וואָס זיי האָבען מיט געהאַט אין זייערע זעקלעך. טרוקען ברויט זאַרין. עטליכע ציבוּלקעלעך, מיט צוויי פלעשער וואַסער. דאָס האָבען זיי שטענדיג געפּלעגט מיט צו טראָגען ביי זיך אין די זעקלעך. אָבער פון דער גרויסע היץ איז דאָס וואַסער וואַרעם געוואָרען, און זיי האָבען עס נישט געקאָנט טרינקען. זיי זענען אַזוי געגאַנגען עטליכע טעג, ביז זיי זענען אָנגעקומען אין אַ גרוים דאָרף אַרײַן. זיי האָבען זיך אָנגעהויבען נאָכצופרעגען, צו וואָהנען עפּעס יודען אין דעם דאָרף. האָט מען זיי געזאָגט אַז קיין יודען וואָהנען דאָ נאָר נישט, נאָר אַז אויף יענער זייט דאָרף נאָבען דאָרף געפינט זיך דאָרט אַ יודישע קרעטשמע. זענען די צוויי הייליגע ברודער צוגעגאַנגען און זענען אָנגעקומען אין די קרעטשמע. זיי זענען געווען שטאַרק מיהד פון וועג און זענען געווען זעהר דערהיצט, האָבען זיי זיך אַנידער געזעצט דאָרט אויף די ערד זאָלען זיך אַ ביסעל אָברוהען און אָבקיהלען. דאָרט איז אויך געווען אופ'ן הויף אַ ברינען. האָבען זיי זיך אָבגעוואַשען די הענד מיט די פּיס אין קאַלטען וואַסער, די קעפּ מיט די בערד האָבען זיי אָנגעוואַשען פון שטויב, און זיי האָבען זיך נאָר דערקוויקט. נאָהך דעם האָבען זיי הערשט דערשפּירט אַ שטאַרקען הונגער זיי האָבען זיך אָבער געפיהרט, אַז זיי האָבען נישט געוואָלט טועם זיין אויף קיין פרעמד אָרט, ביז זיי האָבען דיפּויער גוט חוקר ודורש געווען, ווער און וואָס די מענשען פון דעם אָרט זענען, און ווי אַזוי דאָס פיהרענץ געהט דאָרט צו. אַלזאָ האָבען זיי דאָ אויך אָנגעהויבען אומצוקוקען זיך וואָס דאָ טהוט זיך עפּעס. זיי האָבען אָבער דאָ נישט געזעהן קיין שום מאַנספּערזאָן, נאָר וואָס צוויי יונגע נקבות האָבען זיך אַרום געפּאָרעט. זיי זענען געגאַנגען אין די בלויסע האָאר, אַזוי ווי מעהדליך און האָבען געהערט יודיש. האָבען די הייליגע ברודער אָנגעהויבען זיי אויס צו פרעגען

פרעגען

פרעגען, ווער זיי זענען און ווער איז דאָ דער בעל הבית. האָבען זיי ניט גענטפערט, אַז זיי זענען צוויי שוועסטער'ן יתומות אָהן פאָטער און מוטער, עס איז שוין עטליכע יאָהר וואָס זייערע עלטערען זענען געשטאָרבען, און זיי האָבען איבערגעלאָזט די קרעטשמע מיט אַ גאָרטען און אויך אַ פעלד, פון וועלכען זיי דערנערען זיך. און זיי זענען נאָך מעדלעך, בעוויל דאָס איז אַ פערוואָרפען דאָרף, ווייט פון אַ יודישע שטאָדט, קאָנען זיי קיין חתנים ניט בעקומען. זיי האָבען נאָך געזאָגט, אַז אין דעם דאָרף איז אפילו יאָ דאָ גענוג חתנים, וואָס ווילען מיט זיי חתונה האָבען, זענען זיי אָבער גוים און ווילען אַנדערש ניט נאָר אַז זיי זאָלען זיך שמד'ן. אָבער זיי בעשטעהן ניט אויף דעם, נאָר זיי ווילען בלייבען יודישע קינדער. אַלזאָ האָבען זיי נאָך ניט חתונה געהאַט, חאָטש זיי פעלט גאָר ניט, זיי האָבען געלט און זיי האָבען פרנסה בריות, דערביי האָבען טאַקי די צוויי שוועסטערן פערלאַנגט, אַז די צוויי אורחים זאָלען געהן צום טיש, און זיי וועלען זיין מכבד זיין מיט עסען און טרינקען.

אין אָנהויב האָבען די הייליגע ברודער גירעכענט, אַז דאָס זענען טאַקי צוויי אידישע טעכטער אַזוי ווי עס דאַרף זיין. דאָך האָט אָבער עפּעס אויסגעקוקט ביי זיי אַביסעל פערדעכטיג דער פערשטייטער נאַנג פון זייערע מלבושים. האָבען זיי זיך מיישב געווען, אַז זיי וועלען בעסער ליידען נאָך אַטאָג הינגער. און זאָלען דערוויילע דאָ גאָר ניט טועם זיין, ביז זיי וועלען דיפּויער דאָ געכטיגען, און וועלען זיך גוט אומקוקען ווי אַזוי דאָ געהט עפּעס צו, וועלען זיי אויף צומאָרגענס שוין וויסען צו זיי מעגען דאָ עסען עפּעס גיקעכטץ צו ניט. אַלזאָ האָבען זיי געזאָגט פאַר די צוויי שוועסטערן. אַז זיי גליסט ניט היינט צו עסען קיין גיקעכץ. ווען זיי האָבען זיך שוין געהאַט גוט אָבגערוהט, זענען זיי געגאַנגען צו דער ברינען און האָבען גיגעסען ברויט מיט ציבעלעס מיט זאַלץ און האָבען פערטרינקען אַ גוט גלעזעל משקה, דאָס הייסט קאַלטע פרישע ברינע=וואַסער, און זיי זענען פון דער סעודה אויך געוואָרען גוט זאַט. דערוויילע האָט אָנגעהויבען נאַכט צו ווערען, און זיי זענען דאָך געווען גוט מוהר׳ האָבען זיי געפרעגט די שוועסטערן, אויב זיי וועלען דאָ קאָנען האָבען אַ בעזונדערע שטיב איבער צו געכטיגען. האָבען די שוועסטערן זיי געזאָגט, אַז אין די קרעטשמע איז דאָ זעקס קליינע שטיבלעך פאַר געסט. און פון קיין אָרימע אורחים געמען זיי ניט קיין געלט, בעוויל די מצוה פון הכנסת אורחים איז ביי זיי גאַנץ טייער. און אַזוי ווי אין די שטיבלעך געפינט זיך נאָר צו ענצעלע בעטלעך, אַלזאָ האָבען די שוועסטערן זיי פאָרגעלעגט זיי זאָלען זיך געמען צוויי שטיבלעך און זאָלען זיך איגוועניג פערשליסען און געהן שלאָפען ווען זיי ווילען.

אַז די צוויי הייליגע ברודער האָבען ווייטער דערהערט פון זיי אַזעלכע פיינע און פרומע רייד, זענען זיי ווייטער געוואָרען אַביסעל צומישט, און

האבען

האָבען נישט געוויסט פאַר וואָס די צווײ שוועסטערן אָנצוגעמען. וואָרען לויט זייערע רייד האָבען זיי זיך דאָך אויסגעוויזען פאַר פרומע, און לויט דעם פערשטייען נאָנג זייערען, האָט זיך זיי ווײַטער אויסגעוויזען פאַרקעהרט הכלל די הײליגע ברודער האָבען זיך אָנגענומען צווײ שטיבלעך צום שלאָפען. איידער זיי זענען זיך געגאַנגען לעהגען, זענען זיי בײדע אַביסעל אַרויסגעגאַנגען, האָבען זיי דערזעהן אַז אויף דער אַנדערע זײַט קרעטשמע געפונט זיך אַ גרויסע קאַמער. האָבען זיי אַרײַנגעקוקט דאָרך די טוהר האָבען זיי געזעהן שטעהן אינווייניג צווײ פּאָער בהמות. אַ אָקס מיט אַ עזעל זענען געשטאַנען צוזאַמען פון איין זײַט, און אַקעגען איבער איז אויך געשטאַנען אַזוי פּאָער, אַ אָקס מיט אַ עזעל. צווישען די צווײ פּאָער בהמות איז געווען אין דער מיט אַזוי ווי אַ לאַנגער טיש, אויף וועלכען עס זענען גילעגען אָנגעלעהגט שטיקער ברויט מיט שטיקער קעז און אַ גרויסע כלי מיט רײן וואַסער. אויף דער ערד האָט זיך נישט אָנגעזעהן קײן שום אומרײנקײט, נאָר עס איז געלעגען אָנגעלעגט געניג רײן הײ. און דער הויף האָט זיך געברענט אַ לעמפעל, אַזוי ווי אין אַ שטיב. די זאַך האָט עפּעס אויסגעקוקט בײַ די הײליגע ברודער וואונדערליך. אָבער בעוויל זיי זענען געווען שטאַרק מיהד, האָבען זיי נישט געוואָלט מאַכען קײן שמועס דערפון, און זיי זענען געגאַנגען שלאָפען באַלד מתחילת הלילה. און בעוויל זייער מנהג איז געווען אויף צו הייבען זיך נאָהך האַלבע נאַכט און אָנצוזעכטען חצות און צו זאָגען תהלים ביז אין דער פריה, האָבען זיי זיך אָנגעגרײט ליכט און וואַסער. זיי האָבען זיך פערשלאָסען אינווענדיג און האָבען זיך גילעגט שלאָפען.

ווען עס איז אָנגעקומען די שעה נאָהך האַלבע נאַכט, וואָס די הײליגע ברודער זענען געוואָהנט געווען אויף צוהייבען זיך, זענען זיי די גאַנצע אויך דאַמאָלס אויפגעקומען; אָבער אָנשטאָדטס דעם וואָס אַלע נאַכט פּלעגען זיי אין דיעזע שעה שפּיהרען, אַז עס ברענט אין זיי אַ הײליגער גײַסט אויפצוהייבען זיך צו דינען דעם אויבערשטען מיט גרויס חשקות און התלהבות. האָבען זיי אַצינד געשפּיהרט אַז עס רוהט אויף זיי אַ רוח הטומאה און עס ברענט אין זיי אַ פײַער צו זינדיגען מיט זנות. די הײליגע ברודער האָבען זיך אַליין פערוואונדערט אויף דעם וואָס זייערע הערצער זענען עפּעס פאַרקערט געוואָרען. זיי האָבען זיך געוואָלט די הענד וואַשען, האָבען זיי געזעהן אַז די כלי מיט וואַסער איז אומגערדרײט. און דאָס וואַסער איז אויסגעגאָסען געוואָרען. האָבען זיי געוואָלט אָנצינדען זיך די ליכט, האָבען זיי נישט געפונען די ליכט אויף דעם אָרט ווי זיי האָבען אָנגעגרײט, האָבען זיי געוואָלט עפענען די טהירען און אַזוי אַרויסגעהן, האָבען זיי נישט געקאָנט עפענען די טהירען. זענען זיי געבליבען זיצען צו טיש, און האָבען אַליין נישט געוואוסט וואָס איבער צו קלערען. איין וואָנט פון די אַלע קלײנע נאַכט-שטיבלעך, איז געווען די זעלבע וואַנט וואָס איז גערינגעגאַנגען אין אַ גרויסע שטיב פון דער קרעטשמא. און יעדען נאַכט-

שטיבעל

שטיבעל איז געווען אין דער זעלבער וואַנט נאָר אין דער הויך אַרײַנגעזעצט קלײנע פענסטערליך, וועלכע זענען בעשטאַנען פֿון ענצעלטע שויבען. אַזוי ווי די הײליגע ברודער זענען געזעסען פֿאַרקלערט יעדער אין זײַן שטיבעל, האָבען זײ דערזעהן אַז אַ שוואַכע שײַן לײַכט דורך די קלײנע פענסטערלעך. אויך האָבען זײ געהערט אַזוי ווי עפּעס אַגאַויסגע־לאַסענט גילײַכטער פֿון יענער זײַט פֿענסטערלעך. זײ זענען געפֿאַלען אויף גלײַכע עצות, און האָבען צוגערוקט די טישלעך, זײ האָבען זיך אַרויפֿ־געשטעלט אויף די טישלעך, האָבען זײ שוין געקאָנט אַדורך קוקען און זעהן וואָס דאָרט קומט פֿויר. אָבער ווי ערשטוינט זענען זײ געוואָרען. אַז זײ האָבען דערזעהן וואָס פֿאַר ווינדערליכע מיאוס'ע מעשים דאָרט ווערט אָבגעטוהן, די האָר פֿון זײערע קעפּ האָבען זיך בײַ זײ אויפֿגעשטעלט פֿאַר אימה. זײ האָבען געזעהן ווי די צווײ שוועסטערן האָבען אַרײַנגעבראַכט צו פֿיהרען אין דער שטיב אַרײַן די צווײ פֿאָער בהמות, וועלכע זענען געשטאַנען אין דער קאַמער. די האָט אַרײַנגעבראַכט אַ אָקס מיט אַ עזעל, און די אַנדערע אויך אַזוי. נעבען יעדער שוועסטער איז מיטגעגאַנגען אַ גרויסער שוואַרצער הונד, וועלכע האָבען אָפּטער געגעבען די פּיסקעס און אַרויסגעלאָזט פֿלאַמען פֿײַער. יעדער בהמה איז געווען אָנגעטהון אויפ'ן קאָפּ מיט אַ שעהן צײַמעל. אַז די שוועסטערן האָבען אַראָבגענומען דאָס צײַמעל פֿון דער בהמה, איז די בהמה באַלד פֿאַרקערט געוואָרען אויף אַ מענש. די שוועסטערן האָבען זײ געגעבען אָנצועסען מיט ברויט, פֿלײש און ווײַן, נאָהך דעם האָבען זײ מיט די מענשען געזינדיגט. און אַז זײ האָבען זיך שוין געהאַט אָנגעזעט מיט דעם אויסגעלאַסענהײט. האָבען זײ צוריק אָנגעטהון די צײַמלעך אויף די מענשען. דאַן זענען זײ באַלד ווידער פֿאַרקערט געוואָרען אויף די זעלבע בהמות, און זײ זענען געוואָרען צוריק אַרײַנגעפֿיהרט אין דער קאַמער אַרײַן מיט דעם בעגלײטונג פֿון די צווײ גרויסע שוואַרצע הונד.

די הײליגע ברודער האָבען פֿון די ווילדע מעשים באַלד פֿערשטאַנען אַז זײ זענען דאָ אַרײַנגעפֿאַלען אין אַ נעסט פֿון זונות און מכשפות. זײ האָבען זיך דערמאַנט וואָס עס שטעהט וועגען דעם וואָס שאול המלך האָט געזינדיגט, מיט דעם וואָס ער האָט געלאָזט לעבען בײַ די מלחמה פֿון די עמלקים אַלע בהמות. אַז אַזוי ווי די עמלקים זענען געווען גרויסע מכשפים און ווען זײ האָבען דערזעהן אַז זײ האָבען פֿערשפּילט די מלחמה, און שאול וועט זײ אַלע אויסראָטען מיט די שווערד, האָבען זיך אַלע גרעסטע לײַט פֿון זײ דאָרך כשוף פֿערקערט אויף שעפּסען מיט רינדער, און האָבען זיך אַרײַנגעמישט צווישען די סטאַדעס בהמות, דאָרך וועלכען עס איז זײ געלונגען צו ענטלויפֿען, און איבער דעם איז שאול המלך געשטראָפֿט געוואָרען. דאָרך דעם האָבען די הײליגע ברודער פֿערשטאַנען אַז די צווײ שוועסטערן קאָנען דעם זעלבען כשוף, האָבען זײ שטאַרק מורא בעקומען און האָבען באַלד איבערגעקלערט, מי יודע וואָס די מכשפות וועלען מיט

זיי טאַכען. און מיט דעם גרויסען פּחד האָבען זיי ביידע זיך צוריק געלעגט אויף די בעטען, זאָלען זיך מיישב וואָס צו טהון.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט. און די הייליגע ברודער האָבען דערהערט קולות מיט געלעכטער פון די צוויי מכשפות, אַז זיי דרעהן זיך אַרום נעבען די טהורען פון זייערע שטיבלעך. באַלד זענען גיעפענט געוואָרען די טהורען, און אין יעדען שטיבעל האָט זיך בעוויזען אַ מכשפה וועלכע איז אַרייַנגעקומען מיט אַ גרויס אויסגעלאַסענהייט. אין די האַנד האָט זי געהאַלטען אַ ליכט און נעבען איר איז מיט געגאַנגען אַ גרויסער שוואַרצער הינד. די מכשפות האָבען אָנגעהויבען איבערצורעדען די הייליגע ברודער, זיי זאָלען מיט זיי זינדיגען. זיי האָבען אויף דעם פאַרלעגט אַ גרויסען כח, און זיי האָבען געזאָגט אַז זיי פיהרען זיך אַזוי מיט אַלע געסט וואָס פאַלען אַמאָהל אַרייַן צו זיי. און אויב עס מאַכט זיך אַמאָהל אַ גאַסט וואָס וויל זיי נישט צוליב טוהן, ווערט ער צוריסען אויף שטיקער דורך די שוואַרצע הונד. ביי די ווערטער האָבען די הונד אָנגעהויבען אַלע מאָהל אַרוים צו לאָזען פון די פיסקעס פלאַמען פייער. די הייליגע ברודער זענען שטאַרק דערשראָקען געוואָרען. זיי זענען אָבער ביידע געפאַלען אויף איין גלייכע עצה, און זיי האָבען זיי גיענטפערט, אַז זיי וואָלטען געוועזען געטוהן זייער פערלאַנג, נאָר בעוויַיל זיי זענען שטאַרק מיהד פון וועג, און בעוויַיל זיי האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען פון די הונד, אַלזאָ שפיהרען זיי זיך זעהר אָבגעשוואַכט מיט אַ גרויס האַרצ= קלאַפּעניש. נאָר אַזוי ווי זיי דאַרפען זיך דאָ צו פערזוכען עטליכע טעג, צוליב זייער האַנדעל וואָס זיי פיהרען מיט די פויערען פון דעם דאָרף, אַלזאָ וועט נאָך זיין גענוג צייט צוטוהן זייער פערלאַנג. אַז די מכשפות האָבען דערהערט זייער ווייכען ענטפער, האָבען זיי געגלייבט זייערע רייד. און זיי האָבען געזאָגט צו די הייליגע ברודער, אַז זיי ווילען זיך דאָ קאָנען אויפהאַלטען ווי לאַנג זיי ווילען דאַרפען, און זיי ווילען דאָ קאָנען עסען און טרינקען בחנם פון אַללעם גוטען. די הייליגע ברודער האָבען זיי געדאַנקט פאַר זייער גוט האַרץ, און זיי האָבען געבעטהען ביי די מכשפות מען זאָל זיי לאָזען אויסריהן אַ גאַנצע נאַכט, זאָלען זיך קאָנען גוט אויסשלאָפען, בעוויַיל זיי זענען שטאַרק מיהד און שוואַך. די מכשפות האָבען זיי געפאָלגט און זענען אַרויסגעגאַנגען. אָבער די הייליגע ברודער האָבען שוין נישט געקאָנט שלאָפען. זיי האָבען אָבגעגעבען אַ שבח צום אויבערשטען וואָס עס איז זיי געלונגען ניצל צו ווערען די נאַכט פון דער גרויסער עבירה, און זיי האָבען מתפלל געוועזען, אַז דער אויבערשטער זאָל זיי זיין בהילפיג, זאָלען ווייטער אויך ניצל ווערען אין גאַנצען פון די מכשפות.

און די צוויי שטיבלעך וואָס די הייליגע ברודער זענען דאָרט געשלאָפען איז געוועזען פענסטער. וועלכע זענען אַרויסגעגאַנגען אין אַ פעלד מיט אַ

גאָרטען

נאָרטען. און אַזוי ווי די הייליגע ברודער האָבען נישט געקאָנט שלאָפען, האָבען זיי אַ'לע מאָהל געקוקט אין די פענסטער אריין, און האָבען געהאַפט עס זאָל שוין גוט ליכטיג ווערען, זאָלען זיך קאָנען פון די אומרייניגע שטיבלעך אַרויסקריגען. דאַן האָבען זיי וויטער דערזעהן וואונדערליכע מעשים. אַזוי ווי עס האָט נאָר אָנגעהויבען עטוואָס ליכטיג צו ווערען, האָבען די צוויי מכשפות אַרויסגעפיהרט די צוויי פּאָער בהמות, יעדע מכשפה האָט געפיהרט אַ אָקס מיט אַ עזעל איינגעשפּאַנט אין אַן'אַקער-אייזען. דאָס הייסט געאַקערט מיט כלאים. יעדע מכשפה האָט אָבגע-אַקערט איין בייט. נאָכדעם אַקערען האָט זי פערזייעט די בייט אויסגעמישט תבואה מיט גריינוואַרג צוזאַממען. וועלכעס הייסט וויטער געזייעט כלאים, נאָכדעם פערזייען האָבען זיי דאָס צווייטע מאָהל פעראַקערט און זענען צוריק אַריינגעגאַנגען מיט די בהמות. די הייליגע ברודער האָבען זיך צוגעקוקט אויף דעם פעראַקערטען פעלד, האָבען זיי געזעהן אַז עס וואַקסט שוין דאָרט תבואה מיט גריינוואַרג פון פערשידענע מינים. אין אַ שעה אַרום איז שוין געוועזען דאָרט פערטיגע תבואה מיט פערטיגע גריינוואַרג. דאַן זענען וויטער די צוויי מכשפות אַרויסגעקומען און האָבען די תבואה מיט דעם גריינוואַרג אָבגעשניטען גאַנץ געשיקט, און נאָכדעם זענען זיי אַרויס געקומען מיט אַ וועגעלע, וויטער איינגעשפּאַנט מיט אַ אָקס און מיט אַ עזעל און האָבען דאָס אַלץ פערנומען מיט דעם וועגעלע און זענען אַהיים געפאָהרען. די ברודער האָבען זיך וויטער שטאַרק פערוואונדערט אויף דעם גרויסען כח פון כשוף וואָס זיי האָבען דאָ וויטער צוגעזעהן. און זיי האָבען שוין אַצינד גאַנץ גוט פערשטאַנען, אַז אויב זיי זאָלען דאָ עפּעס נאָר טועם זיין פון זייערע אומרייניגע מאַכלים, וועלכע ווערען געוואַקסען דורך דעם כח הטומאה פון כשוף, דאַן וועלען זיי שוין חס ושלום ווערען אַליין אויך טמא, און זיי וועלען ווערען דאָרך דעם כח הכשוף צו געצוינגען צו די צוויי מכשפות, אַז זיי וועלען זיין געצוויט מיט געוואַלד צו טוהן דעם פערלאַנג פון די מכשפות, און זיי וועלען זיך שוין פון זייערע הענד אַזוי פשוט נישט קאָנען אויסדרעהען.

אַז עס איז גוט ליכטיג געוואָרען האָבען די הייליגע ברודער דערזעהן מיט וואָס פאַר אַפּאַרטעל מען קאָן עפענען די טהור פון איגוועהנונג. דאָך זענען זיי נאָך נישט אַזוי געהך אַרויסגעגאַנגען, ביז זיי האָבען שוין פערשטאַנען אויף זיכער אַז די מכשפות שלאָפען שוין. ווען די הייליגע ברודער האָבען זיך שוין צוזאַממען געטראָפען אויפ'ן הויף ביי די ברונען, האָט איינער דערצעהלט דעם צווייטען אַלע געשעהנישען פון די נאַכט, האָבען זיי געזעהן אַז זיי זענען ביידע מיט אַללעם גלייך אויסגעשטאַנען. פאַר גרויס שמחה האָבען זיי געוויינט און אָבגעגעבען אַ שבח דעם אויבערשטען אויף דעם וואָס זיי זענען ניצל געוואָרען קודם די נאַכט פון דער גרויסער זינד. זיי האָבען געקלערט באַלד צו מאַכען פלטה פון דאָרט, האָבען זיי אָבער דערזעהן אַז זיי מוזען אַדורכגעהן אַ טויער,

ייִ׳בּעֶס איז גיוועֶן פעֶרשלאָסען. דאַן האָבּעֶן זייִ פעֶרשטאַנעֶן אַז זייִ וועֶלעֶן מיזעֶן וואַרטעֶן בּיז די מכשפות וועלען זיך אויפהייבּעֶן און וועלעֶן עֶפעֶנעֶן דאָס טויעֶר. און זייִ האָבּעֶן זיך אָנגעֶשמיסט אַז ראשית זאָלעֶן ייִ זיך שטאַרק אָבּהיטעֶן נישט טועם צו זייַן דאָ קייִן שום זאך פון דעֶם טמא הויז, און אַפי׳ נאָהך וועֶלעֶן אֶפשר די מכשפות קייִן שליטה נישט האָבּעֶן איבּעֶר זייִ זאָלעֶן זייִ קאָנעֶן נויטעֶן צו זינדיגעֶן. זייִ האָבּעֶן אָבּעֶר נאָר נאָך מורא געֶהאַט אַממייִנסטעֶנס פאַר די צוויי גרויסע שוואַרצעֶ הונד. וואָרעֶן זייִ האָבּעֶן גאַנץ גוט פעֶרשטאַנעֶן, אַז דאָס איז נישט קייִן פּראָסטעֶ הונד, נאָר אַז דאָס איז אַזעֶלכעֶ שדים מזיקים. זייִ האָבּעֶן דעֶרווייַל מתפלל געֶוועֶן און געֶזאָגט תהלים שעֶהנעֶ עֶטליכעֶ שעה.

שפּעֶהט אויפ׳ן טאָג זעֶנעֶן די מכשפות אויפגעֶשטאַנעֶן, און זעֶנעֶן אַרויסגעֶקומעֶן אויפ׳ן הויף. אַז זייִ האָבּעֶן דעֶרזעֶהן די אורחים האָבּעֶן זייִ פעֶרלאַנגט די אורחים זאָלעֶן אַרייַנגעֶהן עֶפּעֶס עֶסעֶן. אָבּעֶר די הייליגעֶ בּרודעֶר האָבּעֶן אַ״ך געֶטוהן מיט גרויס חכמה. און זייִ האָבּעֶן געֶזאָגט אַז זייִ וואַרטעֶן שוין שעֶהנעֶ עֶטליכעֶ שעה מיט אומגעֶדולטקייִט אויפ׳ן עֶפעֶנעֶן דאָס טויעֶר. וואָרעֶן אַזוי ווי זייִ האַנדלעֶן אויפ׳ן דאָרף בּייַ די פויעֶרעֶם, איז דעֶר עיקר נאָר בּאַלד אין דעֶר פריה צו זייַן בּייַ זייִ, וואָרעֶן ־עֶרנאָהך איז שוועֶהר צו טרעֶפעֶן זייִ אין דעֶרהייִם, אַלזאָ מיזעֶן זייִ בּאַלד זיך לאָזעֶן אויפ׳ן דאָרף. און זייִ האָבּעֶן בּאַלד גיבּעֶטעֶן די מכשפות אַז מעֶן זאָל פאַר זייִ אָנגרייטעֶן מיטטאָג עֶסעֶן, בּעֶווייַל צו מיטטאָג צייַט וועֶלעֶן זייִ זייַן דאָ צוריק. די מכשפות האָבּעֶן זייִ געֶגלויבּט, און האָבּעֶן זייִ צוגעֶזאָגט אָנצוגרייטעֶן אַ גוט מיטטאָג. דעֶרבּייַ האָבּעֶן נאָך די מכשפות צו זייִ גיזאָגט, אַז אַזוי ווי עֶס וועֶט דאָך זייִ שוועֶר זייַן צו פאַסטעֶן בּיז מיטטאָג, זאָלעֶן זייִ זיך מיט נעֶמעֶן בּרויט קעֶז מיט אַבּיסעֶל גרינוואַרג, זאָלעֶן קאָנעֶן אויפ׳ן דאָרף חאַפּעֶנדיג עֶפּעֶס עֶסעֶן. זייִ האָבּעֶן שוין אויף דעֶם קייִן תירוץ נישט געֶהאַט צו זאָגעֶן. און די מכשפות האָבּעֶן זייִ מיט גיגעֶבּעֶן בּרויט, קעֶז, אַבּיסעֶל רעֶטעֶכלעֶך עֶטליכעֶ מינים, פרישעֶ העֶרשט אָבּגעֶריסעֶנעֶ, אַבּינטעֶלעֶ מייִרעֶלעֶך, עֶטליכעֶ אוגרקעֶלעֶך. די הייליגעֶ בּרודעֶר האָבּעֶן זייִ געֶדאַנקט פאַר דעֶם חסד און זעֶנעֶן אַוועֶק געֶגאַנגעֶן אויפ׳ן דאָרף.

די מכשפות זעֶנעֶן געֶוועֶן פאַרזיכעֶרט, אַז אויב נאָר די אורחים וועֶלעֶן עֶפּעֶס פעֶרזיכעֶן פון דעֶם עֶסעֶן, וואָס זייִ האָבּעֶן זיך מיט געֶנומעֶן, וואָס דאָס אַ״ן איז געֶבּרעֶנגט געֶוואָרעֶן אויף די וועֶלט דאָרך כשוף, און דאָרך די עבירה פון צווייעֶרלייַ כלאים. האָט דאָס עֶסעֶן אין זיך אַזאַ גרויסעֶ כח הטומאה, אַז זייִ וועֶלעֶן טמא וועֶרעֶן פון דעֶם עֶסעֶן, און דאָס עֶסעֶן וועֶט בּרעֶנגעֶן אין זייִ ווי אַ פייִעֶר דאָרך כשוף, אַז זייִ וועֶלעֶן מיזעֶן זיך צוריק קעֶרעֶן צו זינדיגעֶן מיט זייִ. אויף דעֶם תקיפות האָבּעֶן די מכשפות געֶצמעֶלט, וואָס זייִ האָבּעֶן געֶלאָזט די אורחים אַוועֶק געֶהן. אָבּעֶר די

הייליגע

הײַליגע ברודער זענען אויך קײן נאַראָנים נישט געוועזן. און זײ האָבען אַלײן דאָס זעלבע פּערשטאַנען. אַלזאָ זענען זײ טאַקי געוועזן גוט געוואָרענט זאָלען פון די אומרײַנע מאַכלים גאָר נישט טועם זײַן. און אַז זײ האָבען שוין געהאַט אָבגעגאַנגען אַ שפּאָהר שטיקעל וועג, האָבען זײ זיך אַנידער־געזעצט אונטער אַ בוים זיך אָברוהן, און האָבען הערשט אָנגעהויבען פרײַ אָבצואָטהעמען. זײ האָבען אויפגעהויבען די הענד צום הימעל און געלויבט דעם אויבערשטען פאַר דעם וואָס זײ זענען שוין אינגאַנצען ניצול געוואָרען פון די מכשפות. און זײ האָבען זיך אָנגעהויבען איבער צו רעכענען, אַז זײ זאָלען גלאַט אַזוי ענטלויפען, און די מכשפות לאָזען צו רוה, זענען זײ נישט יוצא פאַר דעם הימעל. וואָרען מי יודע ווי פיל אידען וועלען נאָך אַרײַנפאַלען אין זײער נעטץ אַרײַן. אַלזאָ האָבען זײ אָנגעהויבען גוט אַרײַנצוקלערען אין דער זאַך, זאָלען אויפטהון אַ קליגע עצה. ווי אַזוי די צווײ מכשפות מבער צו זײַן אינגאַנצען פון דער וועלט.

די קליגע עצה פון די הײַליגע ברודער איז בעשטאַנען פון דעם. זײ האָבען אָנגעזיכט אויף די פעלדער נעבען דאָרף, ווי די בהמות פלעגען זיך פאַשען, צווײ גרויסע און שטאַרקע פערד, וועלכע זענען זכרים און ריפען זיך „אָנערעס". און אויך אַ שטאַרקען אָקס, וועלכער ריפט זיך „ביק" און אויך צווײ חזירים זכרים, דאָס גרינגוואַרג וואָס זײ האָבען מיט גענומען האָבען זײ געגעבען אויף צו פרעסען די צווײ פערד מיט דעם אָקס, און די שטיקער ברויט מיט קעז האָבען זײ גיגעבען אויף צו פרעסען די צווײ חזירים, און אויך צו עטליכע הונד זכרים. נאָך דעם האָבען זיך די הײַליגע ברודער אַנידערגעזעצט אונטער אַ בוים צו זעהן וואָס פון דעם הערט ווערען. עס האָט נישט לאַנג געדויערט און די צווײ פערד מיט דעם אָקס האָבען זיך פלוצלונג צובריקעט, גלײַך זײ וואָלטען משוגע געוואָרען און זענען געלאָפען מיט אַ שטאַרקען קראַפט צו דער קרעטשמע. די צווײ מכשפות זענען פינקט געוועזן אין דרויסען פערגומען מיט עפעס אַן אַרבײַט. די פערד מיט דעם אָקס האָבען זיך אויף זײ אַרויפגעוואָרפען מיט אַ שטאַרקען ברען אויסצופירען מיט זײ זײער גרויסע תאוה. די מכשפות האָבען נישט געהאַט קײן מאַכט צו ענטלויפען, בעוויל זײ זענען פאַר שרעק באַלד געפאַלען חלשות. די פערד האָבען זײ צוטרעטען מיט די פיס דער אָקס האָט זײ צוריסען מיט די הערנער, און די מכשפות האָבען באַלד אײַנגענומען אַ מיתה משונה. אין דעם זענען אויך באַלד אָנגעקומען צולויפען די חזירים מיט די הונד אויך אַזוי ווי משוגע, און האָבען זיך אויך געוואָרפען אויף די צו דורס'טע מכשפות מיט אַ ברען פון דער זעלבער תאוה. בקיצור עס איז דאָרט געוואָרען אַ גאַנציע מלחמה צווישען די בהמות, אַזוי אַז די קערפער פון די צווײ מכשפות זענען צוריסען געוואָרען אויף פיעל שטיקער, און יעדער בהמה האָט צוגעכאַפּט אַנאַנדער שטיק, און זענען זיך צולאָפען יעדער בהמה באַזונדער אין אַנאַנדער פעלד אַרײַן.

אַזוי ווי די הייליגע ברודער האָבען דערזעהן, אַז די בהמות לויפען
צו דער קרעטשמע אַזוי ווי משוגע, האָבען זיי באַלד פערשטאַנען אַז דאָ
וועלען שוין די מכשפות איינגעמען אַ שוואַרצען סוף. זיי האָבען זיך אויך
באַלד געלאָזט געהן צו דער קרעטשמע, און האָבען נאָך פון דערווייטענס
דערזעהן די מלחמה וואָס דאָרט קומט פויער. ווען זיי האָבען געזעהן אַז
די בהמות זענען זיך שוין צולאָפען, זענען זיי צוגעגאַנגען צו דער קרעטשמע
און זיי האָבען שוין מעהר נישט געפונען פון די מכשפות ווי עטליכע
שטיקלעך פון זייערע מלבושים, וואָס זענען געווען שטאַרק פערבלוטיגט,
און אויף דער ערד איז נאָך געווען גוט צו דערקאָנען דאָס אומרייניגע בלוט
פון די מכשפות. דאַן זענען די הייליגע ברודער אַריינגעגאַנגען אין די
קרעטשמע, און די ערשטע אַרבייט זייערע איז געווען, וואָס זיי האָבען
זיך גענומען צו בעפרייען די פיער פערכישופ׳טע מענשען, וועלכע זענען
געוואָרען פאַרקעהרט אויף צווייא אָקסען מיט צוויי עזלען. זיי זענען אָבער
נאָך אַרומגעגאַנגען מיט דער איינער מורא, אויב די צוויי שוואַרצע גרויסע
הונד געפינען זיך נישט דאָרט אין דער קאַמער, ווי די פערכישופטע
בהמות שטעהן. זיי האָבען גוט בעטראַכט און אַריינגעקוקט דורך די
טהיער, און זיי האָבען די שוואַרצע מזיקים נישט געזעהן דאַן זענען זיי
אַריינגעגאַנגען אין דער קאַמער זיי האָבען באַלד אַראָבגענומען די
פערכישופ׳טע צייכלעך פון די בהמות, זענען די בהמות באַלד צוריק
פאַרקעהרט געוואָרען אויף פיער מענשען. דריי פון זיי זענען געווען אידין
און איינער אַ גוי. די הייליגע ברודער האָבען זיי געפרעגט ווי אַזוי זיי זענען
דאָ אַהער געקומען, האָבען זיי דערצעהלט אַז זיי זענען אויך אַזוי דאָ
אַמאָהל אַדאָרכגעפאָרען און האָבען דאָ גענעכטיגט, זענען זיי פערכישופ׳ט
געוואָרען אַז זיי האָבען גע׳טיזט זינדיגען מיט די מכשפות, און דאָס גאַנצע
געלט וואָס זיי האָבען בייא זיך געהאַט האָבען די מכשפות בייא זיי צוגענו-
מען, און בעווייל זיי האָבען מורא געהאַט, מיר זאָלען זיך אויף זיי נישט
בעקלאָגען, האָבען זיי מיט כישוף געמאַכט עס זאָלען ווערען פון די מענשען
בהמות, דורך די צייכלעך וואָס זיי האָבען אויף זיי אַרויפגעוואָרפען, מיט
דעם קראַפט און מיט די מורא פון די צוויי שדים, וואָס זעהן אויס ווי די
שוואַרצע הונד. אויך האָבען זיי דערצעהלט אַז זיי שטעהן שוין אַזוי דאָ
נאָהנט פון צוויי יאָהר, און זיי זענען אַזוי שטאַרק פערכישופ׳ט געווען, אַז
זיי האָבען שוין גאָר נישט געקלערט צו ענטלויפען, און וואָס די מכשפות
האָבען געוואָלט האָבען זיי געמאַכט פון זיי. אַז זיי האָבען אַראָבגענומען
פון זיי די צייכלעך, זענען זיי געוואָרען צוריק מענשען, מיט וואָס די
מכשפות האָבען זיך בענוצט צום זינדיגען. און אַז זיי האָבען גאָר אויף
זיי אַרויפגעוואָרפען די צייכלעך, זענען זיי באַלד פאַרקערט געוואָרען אויף
בהמות. און די מכשפות האָבען זיך מיט זיי ווייטער בענוצט אַזוי ווי מיט
בהמות, און האָבען זיי איינגעשפּאַנט אין וועגען צום פאָרען און אויך צום
אַקערען. נאָך האָבען זיי דערצעהלט אַז זיי וויסען אַז פיעל מענשען וואָס
האָבען

האָבען זיך אָקענען געשטעלט די מכשפות, זענען צוריסען געוואָרען אויף שטיקער דאָרך די צוויי מזיקים, וואָס פלעגען דאָ אַלע נאַכט אָנצוקומען אין דעם געשטאַלט פון די צוויי שוואַרצע כלבים. נאָכדעם האָבען די הייליגע ברודער בעזיכט די קרעטשמע מיט אַלע כלים, און דאָס גאַנצע רייכטהום וואָס זיי האָבען דאָרט געפונען האָבען זיי איינגעטיילט צווישען די פּיער געפאַנגענע. אויך האָבען זיי געשאַפט מלבושים פאַר די פּיער מענשען. צו די דריי יודען האָבען זיי געגעבען תיקונים אויף דעם וואָס זייערע נשמות זענען געוואָרען פאַראומרייניגט, דערנאָך זענען זיי זיך אַלע פון דאָרט צוגאַנגען, יעדער זיין וועג בעזונדער.

נאָך דעם וואָס דער שפּאָלער זיידע האָט שוין געהאַט אָבדערצעהלט די מעשה וועגען דעם נסיון פון די צוויי הייליגע ברודער, האָט ער זיך עטוואָס אָבגערוהט. דערנאָך האָט ער ווייטער געזאָגט די ווערטער. „גו אַצינד וועל איך אייך דערצעהלען וועגען מיין גרעסטען נסיון. דאָס איז געוועזען אין לעצטען יאָהר פון מיין אַרומוואַנדערען גלות ליידען, האָב איך מיך פערדינגען אין אַ דאָרף פאַר אַ מלמד ביי אַן אַרענדאַר, וואָס איז געוועזען שוין אַ ייד אויף דער עלטער. האָט ער געהאַט צוויי יונגליך, איינער פון צוועלף יאָהר און איינער פון צעהן יאָהר. און די צוויי בנים האָבען נאָך נישט געקאָנט אפילו דאַווענען. מיט עטליכע יאָהר צוריק איז דער אַרענדאַר אַן אַלמן געוואָרען און האָט חתונה געהאַט מיט אַ יונגע פרוי, וועלכע האָט עם געבאָרען צוויי מיידלעך. דאָס דאָרף האָט געהערט צו אַ רייכען פּריץ אַ פּוילישער שלאַכטשיץ, און דער אַרענדאַר האָט ביי עם פּיער יאָהרען געהאַלטען די אַרענדאַ. דער בעל הבית מיינער האָט זיך געלעבט גאַנץ גנידיש, און עס איז געוועזען אין דעם הויז פון אַלעם גוטען. פאַר מיר האָט מען אָנגעגעבען אַ בעזונדער שטיבעל צום לערנען. דאָרט האָב איך גיגעסען און אויך געשלאָפען, אַזוי אַז איך האָב גאָר נישט געדאַרפט קיינמאָהל אַריין צו געהן אין די איבריגע שטיבען. עס איז אַזוי פערביי געגאַנגען עטליכע וואָכען און איך האָב גאָר נישט געוויסט וואָס עס טהוט זיך אין די איבריגע שטיבען. נאָר אָפטמאָהל האָב איך געפלעגט צו הערען ווי די תלמידים מיינע האָבען געשמיסט צווישען זיך, אַז היינט האָט די מומע אונז פערזאָגט, מיר זאָלען זיצען אַ גאַנצען טאָג אין חדר, בעוויל היינט וועט דער פּריץ זיין ביי אונז. מתחילת האָט מיך זייערע רייד גאָר נישט אינטערעסירט. נאָר אַז איך האָב געהערט דאָס זעלבע פון זיי כמעט אַלע וואָך, איין טאָג אין דער וואָך. האָב איך שוין אָנגעהויבען וועגען דעם זיין חוקר ודורש צו זיין. ווער איז דאָס דער פּריץ, און וואָס טהוט דאָ דער פּריץ. האָבען זיי מיר דערצעהלט אַז דאָס איז דער פּריץ, וואָס דאָס דאָרף געהער צו עם, און ער קומט אַלע מאָהל דאָ אַהער צו רייטען, און זיי האָבען אויף דעם אַבעזונדערע שעהנע שטיב וואָס דער פּריץ געהט דאָרט אַריין מיט די מומע, און די מומע איז עם מכבד מיט עפּעס עסען

און

און טרינקען, און דאמאלס פערשליסט די מיטע די טהור פאר אונז און ער זאגט אונז אהן שטרענג, מיר זאלען דעם טאג גאר נישט ארייגקומען אין שטיב אריין, נאר מיר זאלען זיין אין חדר ביז דער פריץ וועט אוועקרייטען. אזוי ווי די קינדער האבען מיר דערצעהלט די זאך בתמימות, זענען זייערע רייד מיר טיעף אריינגעגאנגען אין הארץ, האב איך זיי ווייטער געפרעגט, צו דער פאטער איז אויך דאמאלס דא אין דער שטיב. האבען זיי מיר געזאגט, אז דער פאטער איז אויך דאמאלס נישט דא דארט, בעוועיל עס מאכט זיך שוין שטענדיג אזוי, אז אין דעם טאג וואס מען ווייסט אז דער פריץ וועט קומען, איז דער פאטער נישט דא א גאנצען טאג אין דער היים. איך האב שוין פערשטאנען אז דא איז א מיאוס עסק, האב איך שוין אנגעהויבען אליין בסוד חוקר ודורש צו זיין וועגען דעם עסק, האב איך מיך דערוויסט פיעל מיאוסע זאכען, נאך מעהר ווי דאס וואס די קינדער האבען מיר דערצעהלט.

איך האב מיך שוין נישט געקאנט איינהאלטען. און איך האב איבערגעפרעגט מיין בעל הבית, אויב ער ווייסט פון דעם, אז דער פריץ איז ביי עם אנ׳אפטער גאסט. מתחילת האט דער אלטער זיך געמאכט תמ׳עוואטע אז ער ווייסט פון גאר נישט, נאר אז איך בין עם אריינגעקראכען טיעף אין הארץ און האב אנגעהויבען עם מוכיח צו זיין מיט הייסע רייד, אז דאס איז א גרויסע עבירה וואס זיין ווייב פערמאכט זיך אליין מיט׳ן פריץ, און האב עם גינעבען צו פארשטעהן אז די עבירה רירט עם אויך אהן. דאן האט דער אלטער מודה גיווען אז ער ווייסט טאקי פון דעם, און ער האט זיך פאר מיר אזוי פארענטפערט. באשר אז ער איז געבליבען א גרויסער בעל חוב דעם פריץ, און האט שוין עטליכע ראטים נישט געהאט געצאהלט פאר די ארענדא, און אזוי ווי ער איז אן אלמן געווארען און ער נאך מיהר בדלות געווארען, אזוי אז עס האט שוין געהאלטען דערביי אז דער פריץ זאל עם ארויסווארפען. און אזוי ווי ער האט תתונה געהאט מיט דעם ווייב, זענען זיי ביידע אמאהל געגאנגען צום פריץ זיך אנבעהטען, אז דער פריץ זאל זיי נישט אזוי געהך ארויסווארפען, נאר ער זאלווארטען נאך עטליכע חדשים, ווען זיי זיך אליין ארויסציהן. האט דאמאלס דאס ווייב געפונען חן ביי דעם פריץ, און צוליב איהר מאכט ער זיך גאר נישט וויסען. און אנשטאט דאס וואס ער האט געפלעגט אלע מאהל מיר שיקען ווארענען, אז א לאדע טאג וועט ער מיך ארויס ווארפען, איז ער גאר פארקערט געווארען, צום גוטען, און לא די וואס ער מאהנט נישט די ראטים, שיקט ער נאך אונז צו אלע מאהל פון אלעם גוטען עס זאל אונז גאר נישט פעהלען. צו דער מעשה האט דער אלטער נאך צו מיר אזוי געזאגט. נו אצינד רבי מלמד! פרעג איך אייך, אדרבא זאגט מיר צו קאן איך מיך שטעלען קעגען דעם פריץ, אז איך האב היינט ביי עם פרנסה בריוח און איך זיין מיר במנוחה. וואס קאן דען מיר שאטען אז ער רעדט און

לאכט

לאַכט אַביסעל מיט מיין ווייב. האָב איך דען אַ אַנדערע עצה אויף פרנסה. איך בין דאָך אַ איד אויף די עלטער מיט קליינע קינדער. דערצו בין איך נאָך אַ שוואַכער מענש אויך. היינט אויב חס ושלום דער פריץ זאָל מיך אַרויסוואַרפען, האָב איך נישט קיין אַנדערע עצה, נאָר צו געהן חס ושלום איבער די טהירען מיט מיינע קליינע קינדער בעהטלען ברויט.

אַז איך האָב גיהערט פון דעם אַלטען די רייד, בין איך שטאַרק אויפגירעגט געוואָרען, און איך האָב אָנגעהויבען עס נאָך מעהר צו שטראָפען מיט גוטען און אַביסעל מיט בייזען. איך האָב עס אויפגעקלערט אַז דאָס איז נאָר קיין תירוץ נישט קעגען די הייליגע תורה, וואָרען מען טאָר נישט בשום אופן עובר זיין קיין שום עבירה צוליב פרנסה, און איך האָב עס פאַרזיכערט, אַז אַזוי באַלד ער וועט בייטשעהן דעם נסיון און וועט דעם פריץ פאַרזאָגען, וועט געוויס דער אויבערשטער עס באַשעהרען אַ פרנסה טובה, אַ כשר'ע פרנסה נישט קיין טרפה'נע. אָבער דער אַלטער האָט זיך אויסגעלאַכט פון מיינע רייד, און האָט צו מיר געזאָגט מיט געשפאָט. נעה! דו ביזט נור אַ נאַרישער מלמד! און דו האָסט נאָר קיין שכל נישט צו פערשטעהן ווי אַזוי די וועלט פיהרט זיך. דאַמאָלס האָב איך שוין גוט פערשטאַנען, אַז נישט בחנם בין איך פערפיהרט געוואָרען אין דעם דאָרף אַריין צו ווערען דאָ מלמד. איך האָב מיך ווייטער איבער גערעכענט איך זאָל דעם אַלטען אָבלאָזען, און אָנהייבען בעסער אָנצו שטראָפען די פרוי זיינע, אפשר האָט זי אַ ווייכער הארץ. איך האָב אויסגעזוכט אַ פאַסענדע שעה און האָב איר אָנגעהויבען מוסר צו זאָגען מיט גוטען און מיט בייזען. אָבער זי האָט זיך אויך אויסגעלאַכט פון מיינע רייד, און זי האָט מיר גיענטפערט אַז איהר מאַן ווייסט אויך גאַנץ גוט אַז זי טהוט נישט מיט דעם קיין שום עבירה, און זי האָט נאָך אויך מיר געזאָגט דעם זעלבען תירוץ וואָס דער מאַן. אַז ווען זיי זאָלען נישט לעבען גוט מיט דעם פריץ, וואָלט זיי אויסגעקומען נאָר צו געהן אין די הייזער בעהטלען ברויט. איך בין אָבער נישט מיהד געוואָרען פון שטראָפען זיי ביידע, אָבער אַלץ אָהן ערפאָלג. איך האָב מיך דערוויסט אַז זיי האָבען זיך שוין געהאַט אָנגעפאַסט מיר צו באַצאָהלען פאַר'ן גאַנצען זמן און מיך משלח צו זיין פון זייער הויז. זיי האָבען אָבער פון דעם בעשלום חרטה בעקומען, בעוויל זיי האָבען געזעהן אַז די קינדער האָבען אַ גרויסע פעולה ביי מיר. אַז עס איז ווייטער פערביי געגאַנגען עטליכע וואָכען, און זיי האָבען גיזעהן אַז איך לאָז זיי נישט אָב, און הער נישט אויף זיי מוסר צו זאָגען, האָבען זיי זיך אַנדערש מיישב געווען, און זיינען נאָר געפאַלען אויף אַנאַנדערע עצה. אַז זי זאָל מיך אַליין אָנהויבען איבער צו רעדען מיט איר צו זינדיגען, און זיי האָבען גירעכענט אַז זי וועט קאָנען מיך איבער רעדען, און אַזוי נאָך וועל איך שוין שווייגען. זי האָט בייך פערלעגט אַ גרויסען כח מיך צו פאַנגען און איהר נעטי'ז

אריין

אַריין, און זיא האָט מיך נעגוג דערקוטשעט. אָבער דער אויבּעשטער איז גיוועזען אין מיין הילף און איך בין פון איר ניצול געוואָרען.

עס איז אַזוי ווייטער פערביי געגאַנגען עטליכע וואָכען, און זייא האָבען געזעהן אַז די עצה העלפט אויך נישט, נאָר אַדרבּא איך בין נאָך אַלע מאָהל שאַרפער געוואָרען קעגען זייא, און איך האָב נאָר אָנגעהויבען זייא צו סטראַשען, אַז איך וועל ברוגז ווערען און וועל ענטלויפען אין מיטען זמן, נאָר פאַרדאָס וועל איך די זאַך מפרסם מאַכען אַרום און אַרום און מען וועט עס אויסשליסען פון אַלע אידישע קהלות. דאַן איז געוואָרען שטיל. זיא האָט מיך אויפגיהערט צו דערקיטשען, עס איז פערביי געגאַנגען צוויי וואָכען, און דער פריץ האָט זיך נישט דאָרט בעוויזען. האָב איך גירעכענט, אַז איך האָב פאָרט די זאַך שוין פערטאָכטען. אָבער אין אֶמת'ן איז נאָר געוועזען דאָס שטילקייט, אַזוי ווי עס ווערט אַמאָהל זעהר שטיל אין דער לופט אויף אַ קליינע ווייל, אויידער עס מאַכט זיך אַ גרויסער שטאָרם=ווינד מיט אַ שטאַרקען רעגען. וואָרען איבּער די שטילע צייט האָט די חצופה מיט'ן פריץ צוזאַממען אויסגעקלערט אויף מיר אַ פאָרטעל מיך צו פאַנגען, אַזוי ווי מען פאַנגט אַ פיש אין דער נעטץ אַריין. וואָרען די חצופה האָט אַלס דערצעהלט פאַר דעם פריץ, ווי אַזוי איך האָב מיך פערלענט צו שטראָפען זייא שטענדיג. דער פריץ איז זעהר בּייז געוואָרען אויף מיר, און האָט בעשטומט מיך אַראָב צו ראָהטען פון דעם וועג. דער הויף פון דעם פריץ האָט זיך געפונען אויף דער אַנדערע זייט פון דאָרף אֶפשר אַ וויאָרסט וועג ווייט פון דעם אַרענדאַרס הויז. און איך האָב געפלעגט אַלע פאַר נאַכט נאָהך מנחה אַביסעל אַרוים צו געהן שפּאַצירען צווישען די פעלדער. האָט זיך געמאַכט אַ מאָהל פלוצלונג אַזוי ווי איך בין מיר געגאַנגען שפּאַצירען איז פערביי געפאָהרען אַ פיהר מיט צוויי געזונדע פויערעם די פיהר האָט זיך געשטעלט און די צוויי פויערעם זענען צו מיר צוגעלאָפען, און האָבען עפּעס אַרויפגעוואָרפען אויף מיין קאָפּ און באַלד פערבונדען, אַז איך זאָל נישט קאָנען שרייען. די פיס מיט די הענד האָבען זייא אויך מיר פערבינדען, און האָבען מיך אַרויפגעלעגט אויף די פיהר, פאַרדעקט מיט שטרוי. און זענען מיט מיר אַוועקגעפאָהרען גאַנץ געשווינד. איך האָב אַפילו נישט געקאָנט זעהן ווי אַהין מען פיהרט מיך בעוויַיל די אויגען מיינע זענען אויך גיוועז פערבינדען.

עס האָט נישט לאַנג געדוירט האָט זיך די פיהר געשטעלט. עס איז שוין געוועזען דאַמאָלס גוט פינסטער. מען האָט מיך אַראָבגענומען פון דער פיהר, און מען האָט מיך אַריינגעפיהרט עפּעס און אַ גרויסע שעהנע שטוב. דאָרט האָט מען מיך אויפגעבינדען און אַראָבגענומען פון קאָפּ דאָס פאַרדעקעכץ. די צוויי פויערעם זענען פון דאָרט אַרוים געגאַנגען און האָבען פערשלאָסען די טוהר פון אויסענוועניג. איך בין מתחילה אַזוי געבליבען שטעהן שטאַרק דערשראָקען, אַז איך האָב נאָר נישט געוויסט

וואָס מיט מיר טהוט זיך עפּעס. ביז לעבוואַהז בין איך צו מיר געקומען. און איך האָב באַמערקט אַז איך געפין זיך גאָר אין אַ שעהנעם זאַל מיט שעהן בעלייכטונג און מיט טייער מעבעל. אַ שעהן בעט פאַרבעט מיט קלאָהר בעטצייג, אַ שעהנער טיש מיט שטילען, אויפ'ן טיש איז געווען צו געגרייט שמאַקהאַפטיגע מאַכלים. געבראָטענע פליישען, פערשידענע הערינג און סערדינען. געבעקטצען אויך עטליכע מינים. אַלערליי פרוכטען און ווייַנטראָבען. עטליכע פלעשער ביער מיט וויין מיט גוטען בראָנפען. איך האָב באַלד פערשטאַנען אַז דאָס אַלעס איז נישט אויף מיין ניטען, און האָב אָנגעהויבען אַרום צו לויפען אין דער שטיב הין און צוריק, און האָב געזוכט אַנ'אָרט צו ענטלויפען. איך האָב אָבער געזעהן אַז דאָס איז פּעהל. די פענסטער האָב איך באַמערקט אַז זיי זענען גאַנץ הויך, און פון אינוועניג איז דאָ אייזערנע קראַטען איך האָב אויך גיזעהן אַז עס געפונט זיך דאָרט נאָך איין טהור, אויסער די ערשטע טהור וואָס מען האָט מיך דאָרך איהר אַריינגעפיהרט. האָב איך געפּריבט די צווייטע טהור צו עפענען, איז זי אויך געווען פערשלאָסען. אַ גאַנצע נאַכט האָב איך פון דעם אַלעם גאָר נישט טועם געווען, און איך האָב מיך נישט געוואָלט לעגען אין דעם שעהנעם בעט אַריין, נאָר אַז איך בין מיהד געוואָרען אַרומדרעהנדיג, האָב איך מיך אַנידער געוואָרפען אויף די ערד און האָב געזאָגט אַ גאַנצע נאַכט תהלים פון אויסענווענדיג מיט אַ צובראָכען האַרץ און מיט אַ שטיל געוויין. צומאָרגענס אין דער פריה האָט זיך די צווייטע טוהר גיעפענט, און עס איז אַריינגעקומען צו מיר אַ יונגע ערלת, און האָט אַריינגעבראַכט אַ סאַמאָוואַר מיט קאָכענדיגע טעה. די ערלת האָט צו מיר גירעדט זעהר ליבלעך מיט גוטע רייד, און זי האָט מיך געטרייסט, אַז איך זאָל גאָר קיין מורא נישט האָבען, עס וועט מיר דאָ גאָר קיין שום בייז נישט געשעהן, נאָר אַדרבאָ איך זאָל זאָל זיין ליסטיג און זאָל עסען און טרינקען און זאָל מיך לעגען שלאָפען אין דעם בעט אַריין, בעוויַל דאָס אַלץ איז אָנגעגרייט פאַר מיר. און זי האָט נאָך צו מיר געזאָגט, אַז אויב איך וועל עפּעס פערלאַנגען וואָס דאָ איז נישט אָנגעגרייט, זאָל איך אָנקלאַפּען אין די צווייטע טהור און זאָגען וואָס איך פערלאַנג, וועט זי באַלד מיר דאָס אַריינברענגען. האָב איך געזאָגט צו איר אַז איך פערלאַנג דאָס אַלץ גאָר נישט, נאָר איך פערלאַנג מען זאָל מיך אַרויסלאָזען פריי. האָט זי זיך אויסגעלאַכט פון מיר און האָט געזאָגט. אַז דאָס זאָל איך גאָר נישט אַפילו אין זינען האָבען, וואָרען נישט אַזוי גיך וועט מען מיך פון דאַנעט בעפרייען. האָב איך זי געפרעגט, זי זאָל חאָטש מיר זאָגען, ווי איך געפון זיך, האָט זי געזאָגט אַז אויף דעם האָט זי אויך נישט קיין ערלויבעניש מיר דאָס אויסצוזאָגען. זי האָט מיר ווייטער אָנגעזאָגט איך זאָל נאָר עסען און טרינקען, און זי איז באַלד צוריק אַרויס גענאַנגען דאָרך דער צווייטער טוהר. און האָט צוריק פערשלאָסען.

אַ גאַנצען טאָג האָב איך געפאַסט. אויף די נאַכט האָב איך נאָר טועם געוועזען עפּעס פון די פרוכטען, און האָב געטרינקען אַביסעל וואַסער, אַבער נאָר מחיה צו זיין דאָס נפש. ביינאַכט האָב איך אָנגעהויבען שפּירען זעהר אַ שטאַרק מידעקייט, אַז איך האָב שוין קיין קרעפטען נישט געהאַט אויף די פיס צו שטעהן, דער קאָפּ האָט מיר אויך אָנגעהויבען שטאַרק וועה צו טוהן, בין איך געוועזען געצווינגען זיך אַביסעל צו לעגען אויפ'ן בעט. איך האָב גערעכענט זיך נאָר אַביסעל איבער צו שלאָפען, און באַלד אויף צו הויבען זיך. אָבער דורך דעם מידעקייט מיט דעם קאָפּ-וועהטאָג בין איך איינגעשלאָפען אין אַ שטאַרקען שלאָף. שפּעהט ביינאַכט בין איך אין מיטען שלאָף זעהר דערשראָקען געוואָרען, בעוויל איך האָב געשפּירט אַז עמעצער האָט זיך אַנידער געזעצט נעבען מיר אויפ'ן בעט. איך האָב קוים געקאָנט אויפרייסען די אויגען, וואָס זיינען געוועזען אַזוי ווי מיט לאַהם פערקלעבט, האָב איך דערזעהן אַז דאָס איז די זעלבע ערלת וואָס איז דאָ געוועזען אין דער פּריה מיט'ן סאַמאָוואַר טעה. איך האָב באַלד אַ שפּרינג אַראָב געטוהן פון בעט מיט אַלע קרעפטען, אָבער זי איז מיר נאָהך געלאָפען און האָט מיך געוואָלט נויטען צו זינדיגען מיט איר. אַז זי האָט געזעהן אַז זי קאָן דאָס נישט פועל'ן ביי מיר, האָט זי ווייטער אָנגעהויבען צו אַרבייטען מיט מיר און נוטען, און האָט אָנגעהויבען מיר איינצוריידען מיט גרויס חנופה, אַז זי פערלאַנגט נאָר מיין טובה, כדי אַז דורך דעם וועל איך קאָנען געכער פון דעם הויז בעפרייט ווערען. נאָך האָט זי צו מיר געזאָגט, אַז אויב איך וועל נישט טוהן איהר פערלאַנג, וועל איך שוין מעהר די וועלט נישט אָנקוקען. וואָרען זי וועט פון דאַנעט צונעמען דאָס גאַנצע עסענוואַרג וועל איך מוזען שטאַרבען פאַר הינגער, און אַז איך וועל אַפילו צו קיין קבר ישראל אויך נישט קומען, נאָר די הונד וועלען פרעסען מיין פליייש נאָכ'ן טויט. אָבער איך האָב זיך גאָר נישט געמאַכט פון איהרע רייד, און איך האָב מיט מיינע לעצטע קרעפטען מיט איר מלחמה געהאַלטען, ביז זי האָט געמוזט פון דער שטוב צוריק אַרויסגעהן.

דער צווייטער טאָג פון מיין תפיסה, באַלד אין דער פריה. איז ווייטער די זעלבע ערלת אַריינגעקומען צו מיר און האָט אַריינגעברענגט אַ קאָכענדיגען סאַמאָוואַר מיט טעה. אַז זי האָט געזעהן ווי דאָס גאַנצע עסענוואַרג שטעהט נאָך, האָט זי אָנגעהויבען פון מיר לאַכען און שפּעטען, און זי האָט נישט געוואָלט אַזוי געהך אַרויסגעהן, נאָר זי האָט מיך ווידער אָנגעהויבען איבער צו רייידען איך זאָל מיט איר זינדיגען, און זי האָט מיר ווידער אָנגעהויבען איינצורייידען אַז דאָס יועט מיך ראַטעווען פון דער תפיסה, און אויב נישט בין איך אַ פערפאַלענער אויף עוויג. אָבער אַז זי האָט געזעהן אַז איהרע רייד געהן נאָר נישט אַריין אין מיינע אויערען, איז זי אַרויסגעגאַנגען פון דער שטוב. דעם צווייטען טאָג האָב איך אויך געפאַסט, און אויף די נאַכט האָב איך נאָר עפּעס טועם געוועזען אַזוי ווי דעם ערשטען טאָג. אָבער לעגען זיך שלאָפען אין בעט אַריין האָב איך שוין נישט געוואָלט.
ביינאכט

בּיינאַכט איז ווייטער די זעלבּע ערלת צו מיר אַריינגעקומען און זי האָט
מיך ווידער אָנגעהויבּען צו נויטען איך זאָל מיט איר זינדיגען. זי האָט צו
דעם צוועק אויסגענוצט אַלע מיטלען. אָבּער איך האָבּ מיט איר ווייטער
מלחמה געהאַלטען מיט מיינע לעצטע קרעפטען, און זי האָט מיך נישט
בּעקאָנט בּייקומען. דאַן איז זי שוין געוואָרען אויף מיר זעהר בּייז און האָט
מיך אָנגעהויבּען שטאַרק צו זידלען. נאָהך דעם האָט זי געזאָגט. נו אַז
די בּיזט יאָ אַזוי נאַרישער פאַרשוויי זשיד, וועל איך דיך שוין גוט אָנלער-
נען, אין דער שטיבּ וועסט דו שטאַרבּען פאַר הינגער, און נאָכ'ן טויט
וועלען די הונד דיין פליישׁ אויפפרעסען און די בּיינער וועלען גיהן אין
מיסט אַריין. בּיי דעם רייד'ען האָט זי טאַקי בּאַלד אָנגעהויבּען אַלץ צו
צונעמען, דאָס גאַנצע עסענוואַרג, און אַפילו דאָס וואַסער האָט זי אויך
צוגענומען, און זי האָט דאָס אַלץ אַרויסגעטראָגען. בּיי איר אַרויסגעהן
האָט זי צו מיר געזאָגט, אַז מעהר וועט זי שוין דאָ נישט אַריינקומען.
נאָר אויבּ איך וועל חרטה בּעקומען אויף מיין עקשנות, און וועל זיך
וועלען מיט איר איבּער בּעהטען, זאָל איך אָנקלאַפּען בּיי דער צווייטער
טהור, דאַן וועט זי בּאַלד אַריינקומען און וועט זיך מיט מיר איבּערבּעהטען
און זי וועט מיר ווייטער אַריינבּרענגען פון אַלעם גוטען מיין לייבּ צו
דערקוויקען. נאָהך די רייד איז זי אַרויסגעגאַנגען מיט כעס, און האָט די
טהור פערשלאָסען

נאָהך איר אַרויסגעהן האָבּ איך אויפגעהויבּען מיינע הענד צום
הימעל, און איך האָבּ געלויבּט דעם אויבּערשטען וואָס איך בּין שוין פּטור
געוואָרען פון די קליפּה. און איך האָבּ מיך מוסר נפש גיוועזען איך זאָל
בּעסער פאַר הינגער שטאַרבּען איידער צו טהון אַזוי גרויסע עבירה. די
גאַנצע נאַכט בּין איך שוין נישט געשלאָפען, נאָר איך האָבּ געזאָגט תהלים
מיט געוויין בּיז עס איז געוואָרען טאָג. איך האָבּ נאָר געהאַט גרויס צער
וואָס איך האָבּ קיין תפלין נישט געהאַט צום דאַווענען, און אפילו קיין
בּיסעל וואַסער די הענד צו וואַשען זיך האָבּ איך אויך נישט געהאַט.
דעם דריטען טאָג האָבּ איך דאָך שוין געמוזט פאַסטען, בּעוויל איך האָבּ
דאָך שוין גאָר נישט געהאַט וואָס צו נעמען אין מויל אַריין, אפילו קיין
טראָפּען וואַסער אויך נישט, און בּעוויל דאָס איז שוין גיוועזען דער דריטער
טאָג וואָס איך האָבּ געפאַסט, בּין איך זעהר פערשוואַכט געוואָרען, און
אַזוי ווי עס איז נאַכט געוואָרען בּין איך אַנידער געפאַלען אויף די ערד און
בּין געבּליבּען מאַכטלאָהז. איך ווייס נאָך בּיז היינט נישט, צי בּין איך
דאַמאָלס פערהלש'ט געוואָרען אין גאַנצען, צו איז דאָס נאָר געוועזען
אַ טיעפער שלאָף, בּעוויל מיינע קרעפטען האָבּען געהאַלטען בּיים אָבּשטעהן.

שפּעהט בּיינאַכט האָבּ איך גיזעהן אין חלום, אַז אליהו הנביא איז
צו מיר געקומען, און האָט מיך אָנגערירט אַזוי ווי מען וועקט איינעם פון
שלאָף. און ער האָט צו מיר אַזוי געזאָגט. „זאָלסט וויסען אַז דיין שכר
איז זעהר גרויס, בּעוויל דו בּיזט בּיינעשטאַנען דעם גרויסען נסיון, וואָס

איז געמאַכט געוואָרען דיך צו פֿאַנגען און צו מאַכען דיך זינדיג דאָרך די פֿלענער־פֿון דעם פּריץ. אַצינד הייב דיך שוין אויף, שטאַרק דיך און גיה אַרוים דורך די־זעלבע טהור וואָס מען האָט דיך דאָ אַריינגעפֿיהרט. אין דרויסען וועסט דו זעהן שטעהן פֿאַר די טהור אַ אָנגעזאָטעלט פֿערד, זאָלסט דו דיך אַרויפֿזעצען רייטען אויף דעם פֿערד ווי אַהין דאָס פֿערד וועט דיך פֿיהרען, און זאָלסט גאָר נישט שרעקען, בעוויילע עס וועט שוין צו דיר נישט צו קומען קיין שום שלעכטץ״.

איך האָב מיך באַלד אויפֿגעכאַפּט האָב איך געזעהן אַז דאָס איז אַ קלאָרער חלום. איך בין צוגעלאָפֿען צו די טהור און האָב געפּריבט צו עפֿענען, האָב איך געזעהן אַז די טהור איז אויפֿען. איך בין באַלד אַרויסגעלאָפֿען האָב איך דערזעהן שטעהן דאָס פֿערד. איך האָב בעקומען נייע פֿרישע קרעפֿטען און האָב מיך אַרויפֿגעזעצט אויפֿ׳ן פֿערד דאָס פֿערד איז באַלד מיט מיר ענטלאָפֿען. און איך האָב נישט געוויסט ווי אַהין דאָס פֿערד פֿיהרט מיך. איך האָב אַזוי געריטען ביז עס איז געוואָרען גוט ליכטיג, דאַמאָלס איז דאָס פֿערד מיט מיר געלאָפֿען אויף אַ וועג צווישען אַ וואַלד. פּלוצלונג האָט זיך דאָס פֿערד געשטעלט איך האָב מיך אומגעקוקט, האָב איך דערזעהן ליגען נעבען וועג מיין גלות זעקעל מיט אַלע מיינע חפצים און מיט מיין טלית און תפילין, בין איך אַראָב פֿון פֿערד כדי צו צונעמען מיינע זאַכען. אין דעם איז אָבער דאָס פֿערד ענטלאָפֿען אין וואַלד אַריין, און איך האָב עס שוין מעהר נישט געזעהן. האָב איך מיר צוזאַמען גענומען מיינע חפצים, גענומען דאָס זעקעל אויף די פּלייצעס, און בין געגאַנגען מיט דעם וועג ווייטער. עס האָט נישט לאַנג געדוירט בין איך באַלד אָנגעקומען אין אַ יודישע שטאָדט אַריין, און איך האָב מיך מחיה געוועזן.

נאָהך דעם וואָס דער שפּאָלער זיידע האָט שוין געהאַט אָבדערצעהלט די מעשה, האָט ער זיך אויסגעדרעהט צו דעם יונגענטמאַן, וואָס איז געקומען צו עס זיך בעקלאָגען וועגען זיין שטיף־שווינער די אַלמנה. און דער שפּאָלער זיידע האָט צו עם אַזוי געזאָגט. „אַצינד זעהסט דו יונגערמאַן, אַז אין דעם וועג וואָס דער מענש וויל געהן אַזוי פֿיהרט מען עם פֿון הימעל. און אַזוי באַלד דו ווילסט נאָר באמת זיין אַ חסיד און אַ ירא שמים, זאָלסט דו מקיים זיין דעם פּסוק וואָס דוד המלך עליו השלום האָט געזאָגט „שויתי ה׳ לנגדי תמיד״ עס זאָל זיך דיר דאַכטען שטענדיג אַז די פֿיער אותיות פֿון דעם הייליגען שם שטעהן פֿאַר דיינע אויגען, וועסט דו דורך דעם קאָנען שטענדיג מנצח זיין דעם יצר הרע. אַצינד פֿאָהר אַהיים און זאָלסט גאָר נישט אין זינען האָבען דאָס נאַרישקייט, נאָר שטאַרק דיך מיט די הייליגע תורה, און זיץ און לערען נאָך מעהר ווי ביז אַהער, וועט קיינער קיין שליטה נישט האָבען איבער דיר. דאָס איז אַ נסיון פֿון הימעל, כדי אַז דו וועסט בייששטעהן דעם נסיון. וועסט דו דער־נאָהך גרויס ווערען״. עס איז טאַקי אַזוי געוועזן אַז דער יונגערמאַן איז אין אַ צייט אַרום גערעכענט געוועזן צווישען די גרויסע צדיקים, און האָט געהאַט אונטער זיך פֿיעל חסידים.

א מעשה וואס דער שפאלער זיידע האט דערצעהלט פון א אידישען פאדריאטשיק מיט א קאזאק, אין וועלכען עס שטעקט טיעפע סודות.

דער הייליגער דרך פון דעם שפאלער זיידען איז געוועזען, צו דערצעהלען אמאל א וואונדערליכע מעשה. וואס איז געווען פיל מיט סתרי תורה. ער האט געהאט א מנהג יעדעס יאהר אין פורים צו דערצעהלען אזא מעשה, וואס דער סוף איז געווען מיט א געלעכטער, און פון גרויס שמחה האבען זיך די חסידים ארומגענומען טאנצען. אמאל האט אויך דער שפאלער זיידע אליין מיט געטאנצט. און איך געדענק אז אמאל האט ער געגומען דערצעהלען די מעשה צוליב דעם גביר ר׳ זעליג פאדריאטשיק פון קיעוו. דער ר׳ זעליג האט ליב געהאט צדיקים, און איז געפאהרען צום שפאלער זיידען. ער האט אבער אמאל אויך ליב געהאט פארען צום הייליגען צדיק מוהר״ן ברעסלויוער זצ״ל, וועלכער האט דאמאלס געוואהנט אין זלאטאפאלי. דער שפאלער זיידע האט דערפון געוויסט, און דאס איז געווען אין דער צייט ווען דאס מחלוקת איז צווישען די צווייא צדיקים געווען. דער קיעווער גביר ר׳ זעליג פאדריאטשיק איז געקומען צום שפאלער זיידען אויף פורים. ער האט זיך נוהג געווען צו געבען שטענדיג דעם שפאלער זיידען אפאר הונדערט רובל אויף מעות חטין. דער שפאלער זיידע האט איהם תמיד שטארק מקרב געווען, זיין אויך דאס מאל איז ר׳ זעליג געזעסען בשעת די פורים סעודה ביים טיש פון דעם שפאלער זיידען. ווען מען האט געטרונקען ווין האט זיך דער שפאלער זיידע געווענדעט צו ר׳ זעליגען, און האט צו איהם געזאגט מיט א שמייכעל. „זעליג! זעליג! ביזט דאך אוודאי געוועזען די צייטען ביי ר׳ נחמן׳לי אין זלאטאפאלי, האסטו עפעס פון איהם געהערט א שעהנע מעשה? מען זאגט דאך אויף איהם אז ער דערצעהלט וואונדערליכע שעהנע מעשיות". האט איהם ר׳ זעליג געזאגט. „אמת איך בין ביי איהם געוועזען, און איך האב פון איהם געהערט נאר א שעהנע מעשה פון עפעס א בת מלכה, אבער איך געדענק נישט צו דערצעהלען זי". האט איהם דער שפאלער זיידע געענטפערט. „ווי באלד די וועסט מיר געבען אסך מעות חטין, וועל איך דיר דערצעהלען א שעהנע מעשה פון אזא פאדריאטשיק אזוי ווי דו. און דו וועסט איר שוין יא געדענקען צו דערצעהלען". האט ר׳ זעליג געזאגט. „זאל דער הייליגער רבי דערצעהלען די שעהנע מעשה, און איך וועל אויך צעהלען א שעהן ביסעל מעות חטין". האט דער שפאלער זיידע גענומען דערצעהלען בזה הלשון.

א גרויסער מלך האט געהאט ביי זיך פאר זיין הויפט פאדריאטשיק זיהר א קלוגען יוד, און אלע בנינים וואס דער מלך האט בעדארפט

אויפשטעלען, זענען דורכגעגאַנגען דורך זיינע הענד. איין מאָל האָט איהם דער מלך געזאָגט. „זאָלסט וויסען אַז איך וויל מיר אויפשטעלען אַ שעהנעם פּאַלאַץ, וואָס זאָל מיר דיענען פאַר אַ זומער=וואָהנונג. עס זאָל זיין נישט פון קיין מויערען, נאָר געבויט פון האָלץ, אָבער אויך נישט פון קיין געוועהנליך האָלץ. על כן זאָלסטו גוט נאָכזוכען אַזאַ מין האָלץ, וועלכעס איז דאָס שענסטע אויף דער גאַנצער וועלט, און זאָלסט מיר פון דעם האָלץ אויפשטעלען אַזאַ שעהנעם פּראַכטפאָלען פּאַלאַץ, וועלכער עס זאָל נישט זיין זיינס גלייכען אויף דער גאַנצער וועלט. און אויב דו וועסט מיין וואונש ערפילען, וועל איך דיך ערהויבען איבער מיינע אַלע שרים". איז דער פּאָדריאַטשיק געפאָרען זוכען אַזאַ האָלץ אין אַלע ווייטע לענדער, ער האָט זיך פיל מאָל צוליב דעם איינגעשטעלט אין אַ סכנה, ביז ער האָט געפונען ערגעץ ווייט אַזאַ וואַלד, ווי עס וואַקסען אין איהם גרויסע און גראָבע ביימער, וועלכע זעהען אויס אַזוי ווי העל רויטע ערעלשטיינער, און זייער שעהנקייט איז גאָר אינבעשרייבליך. האָט זיך דער פּאָדריאַטשיק שטאַרק דערפרייד איבער זיין זעלטענע מציאה. האָט ער פון אַזאַ בוים אָבגעשניטען אַ שטיקעל האָלץ צו ווייזען עס דעם מלך, און איז מיט גרויס שמחה אַהיים געפאָרען. אַז דער מלך האָט דערזעהן דאָס זעלטענע האָלץ, האָט ער זיך דאַמיט זעהר דערפרייד, און חאָטש צו דעם וואַלד איז געווען זעהר ווייט, דאָך האָט דער מלך גלייך בעפוילען אויף אַרבייטערס בויערער אַז האָלץ העקערס זיי זאָלען דאָרט אַהין פאָרען מיט אַ פּאָר טויזענד וועגענס, און ער האָט דעם פּאָדריאַטשיק געגעבען פיל געלד אויף הוצאות און זענען אַלע דאָרט אָבגעפאָרען. עס האָט געדויערט אַ יאָהר זענען זיי אַלע צוריק געקומען צו דעם מלך מיט דעם האָלץ. און אַזוי ווי דער פּאָדריאַטשיק איז געווען גוט בעקאַנט אין דער חכמה פון „אינזשעניערי" האָט ער אַליין אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן צו דעם פּאַלאַץ, האָט זיך אויסגעקליבען גוטע בעלי מלאָכות און האָט צייט אַ יאָהר אויפגעשטעלט אַ פּאַלאַץ מיט אַזאַ שעהנקייט, וועלכעס איז נישט געווען צו געפונען אויף דער גאַנצער וועלט. אַלע אַנדערע מלכים פון דער וועלט האָבען דעם מלך זעהר מקנא געווען. דערפאַר האָט זיך דער מלך זעהר געפרייד, האָט זעהר בעדאַנקט דעם פּאָדריאַטשיק און האָט איהם פאַר זיין שעהנע אַרבייט בעלוינט מיט פיל געלד. און האָט איהם ערהויבען איבער זיינע אַלע שרים. איין זאַך אָבער האָט נאָך געפעהלט צו דעם שעהנעם פּאַלאַץ דאָס איז געווען אַזעלכע גלעזערנע שויבען אַריינצושטעלען אין פענסטער אַריין, וועלכע זאָלען אויך זיין אַ אויסנאַהם אין דער וועלט. דער מלך האָט געוואָלט אַז די שויבען זאָלען האָבען די זעלבע קאָליער וואָס די ווענד, כדי עס זאָל נאָר נישט זיין צו דערקענען אַז דער פּאַלאַץ האָט פענסטער. דאָס איז איהם אָבער נישט אַזוי לייכט אָנגעקומען. דער מלך האָט אַלזאָ אַ צייט מודיע געווען אין די נאַציען, מען זאָל וויסען אויף דער גאַנצער וועלט, אַז אַזאַ גרויסער מלך, בעדאַרף האָבען אַ חכם, וואָס זאָל

זאל קענען אוים ארבייטען אזא גלאז וואס זאל האבען דעם קאליער פון העל רויטע ערדעל שטיינער. און אז ער וועט בעקומען אזא חכם וועט ער איהם רייך מאכען און וועט עם מאכען פאר א גרויסען שר. עם איז געקומען א קאזאק א גוטער בעל מלאכה פון גלאז. און האט געזאגט דעם מלך, אז ער נעמט זיך אונטער צו מאכען אזא גלאז. נאר ער האט דא נישט דאס מאטעריאל. אבער ער ווייסט פון ערגעץ א ווייט ארט אויף א ים-אינזעל, ווי עס געפונט זיך דארט אזא זאנד, וואס ווען ער זאל עס האבען דא, וואלט ער זיכער אויסגעארבייט אזא גלאז. האט דער מלך נישט געקוקט וואס עס איז געווען א ווייטער וועג, נאר ער האט גלייך געגעבען דעם קאזאק א סך געלד אויף הוצאות, און האט מיט איהם מיט געשיקט פיל ווענענס מיט ארבייטערס, וועלכע האבען זיך דארט געזוימט א יאהר און נאכהער זענען זיי צוריק געקומען אין דעם מלך'ס מדינה ארייין מיט דעם זאנד. דער קאזאק האט ווירקליך מקיים געווען זיין צוזאג, און האט אויסגעארבייט אזא שעהן גלאז ווי מען האט בעדארפען. דאן איז שוין דער פאלאץ אינגאנצען פערטיג געווען. דער מלך האט זיך זעהר געפרייט, ווייל אזא פאלאץ איז נישט געווען אין דער גאנצער וועלט צו געפונען, האט ער דעם קאזאק געגעבען פיל געלד און האט איהם געמאכט פאר א גרויסען שר. א קאזאק, בלייבט דאך אבער קאזאק. האט ער אנגעהויבען מקנא צו זיין דעם יוד פאר וואס ער איז גרעסער פאר איהם. דער קאזאק האט זיך געטראכט, אמת טאקי אז דער יוד האט פיל אויפגעטהון מיט זיין בויען דעם פאלאץ, אבער וואס פאר א ווערט האט געהאט דער פאלאץ אהן מיינע שויבען. הייסט אז אזוי, פאר וואס זשע קומט דאס דעם יוד מעהר כבוד און מעהר רייכטהום פאר מיר! האט ער זיך אבגעשמיסט מיט די איבריגע שרים, און זיי האבען גענומען אבגעבען מסירות אויף דעם יוד פאר דעם מלך. דער מלך האט אבער פערשטאנען פאר וואס זיי טהון דאס, האט ער זיך נישט וויסענדיג געמאכט פון זייערע מסירות. איינמאל אבער איז איהם געלונגען דעם קאזאק, ער האט געשטעלט עדות, וועלכע האבען פאלש געשוואוירען, כאשר אז דער יוד האט געזידעלט און געשאלטען דעם מלך. אויף אזא אופן האט שוין דער מלך געמוזט דערלאזען לויט די געזעצען פון דער מלוכה, אז מען זאל דעם יוד שטעלען פאר'ן געריכט. מסתמא זענען דאך די ריכטער אויך געווען שונאים צו דעם יוד, האבען זיי אזוי אויסגעדרעהט דעם משפט אז עס איז געקומען דעם יוד צו טוידטען. דער מלך האט אין זיך געוויסט, אז דאס אלעס איז נאר א פאלשער בלבול אויף דעם יוד. אבער וואס האט ער געקענט מאכען, אז ער האט אויך געמוזט אבהיטען די געזעצען. על כן האט ער געמוזט מסכים זיין צו דעם פסק. נור איין חסד האט דער מלך יא געקענט מיט דעם יוד טהון. דאס איז געווען ער זאל איהם אנשטאט טוידטען, אוועק שיקען אין דער וויסטער מדבר, וועלכע האט זיך גערופען דער טייפעל-אינזעל. ווייל דארט האט די מלוכה אוועק געשיקט די אלע גרויסע שרים

וואס

וואס עס איז זיי געקומען מיתה. דער ווּסטער טייפעל-אינזעל האט געהאלטען דריי מייל אויף דריי מייל, ער איז געווען אין מיטען ים. קיין געוויקס האט דארט נישט געשפראצט, אויסער אונפרוכטבארע ביימער, אויף וועלכע עס האבען געהאט זייערע נעסטען פערשידענע ווילדע רויבפייגעל. און אויף דער ערד זענען אומגעשפרינגען מאלפעס און שטרויספייגעל. די אונגליקליכע, וועלכע זענען דארט פערשיקט געווארען, האבען בעקומען ברויט און וואסער אויף א חודש צייט. נאכהער אבער זענען זיי אויסגעשטארבען פאר הונגער און דארשט. און זייערע קערפערס האבען די ווילדע פייגעל אויפגעפרעסען. אנטלויפען פון דארט איז געווען אונמעגליך ווייל דער אינזעל איז געווען צווישען די גרויסע קארעלען ביימער, וועלכע זענען אונטער'ן וואסער אויף דעם ים גרונד. דארום אלזא איז אויף פיל מיילען ארום דעם אינזעל געווען אונמעגליך מיט א גרויסע שיף צו צופארען און אויב עס האט ווער בעדארפען צו דעם אינזעל צו צו קומען, האט ער מיט דער גרויסע שיף געמוזט זיך אבשטעלען אייניגע מיילען ווייטער פון דעם אינזעל, און פון דארט צו פארען צו דעם אינזעל מיט א קליין שיפעל. און דאס איז אויך נאר, ווען דער ים איז געווען רוהיג, און עס האבען נישט געבלאזען קיין ווינטען.

נאכדעם ווי דער יוד איז פערארורטהיילט געווארען, האט ער זיך געבעטען ביי דעם מלך, ער זאל מיט איהם טהון דעם חסד, נישט טוידטען איהם דא, אז דער קאזאק זאל זעהן זיין נקמה מיט זיינע אויגען, נאר מען זאל איהם אוועקשיקען אויף דעם טייפעל-אינזעל, אזוי ווי אלע אנדערע שרים האט איהם דער מלך געענטפערט. „עס טהוט מיר זעהר באנג אויף דיר! איך פיהל און פערשטעה דעם אמת. אבער אויך א מלך איז אינטער דעם געזעץ אונטער-געווארפען. על כן וואס איך וועל נאר קענען טהון פאר דיין טובה וועגען, וועל איך טהון. דהיינו איך וועל דיר בסוד מיט געבען וויפיל געלד נאר דו וועסט וועלען. ווייל איך גלויב אז צוליב דיין אונשולד, וועסטו זיך זיכער ראטעווען פון דעם טייפעל-אינזעל, האט דער יוד געזאגט דעם מלך געלד וועל איך זיך נישט אויסביטען, וויפיל דער מלך וועט וועלען אזוי פיל זאל ער מיר געבען, ווייל איך וויים נישט צי וואס עס וועט מיר דארט ניצען. אבער דאס וועל איך יא בעדארפען האבען, אזעלכע כלים, וועלכע וועלען דארט געווים מיר נויטיג זיין. דהיינו א קליין מאשינדעל אויף מאכען פייער א גוטע האק. א זעג. א פאר גראביגע שטארקע שטריק. א קליין ביקסעל, און א נעץ אויף חאפען פיש. דער מלך האט איהם דאס אלעס צוגעזאגט בעזארגען בסוד, ווייל לויט דעם געזעץ איז איהם געווען פארווערט יעדע זאך מיטצונעמען, אויסער ברויט און וואסער אויף א חודש. עס איז געקומען דער בעשטימטער טאג, און דער יוד איז אוועק געשיקט געווארען אויף דעם טייפעל-אינזעל און צוזאמען מיט איהם האט אויך דער מלך איהם געשיקט בסוד צעהן טויזענד רענדלעך און אויך די אלע כלים וואס דער יוד האט פון איהם

פעלאנגט

פערלאנגט. און דע קאזאק איז ווייטער געבליבען קאזאק אין דעם מלך'ס הויף.

ווען דער יוד איז געקומען אויף דעם וויסטען טייפעל-אינזעל און האט אנגעקוקט דאס וויסטעניש, איז איהם פינסטער געווארען פאר די אויגען. מענשליכע ביינער האבען זיך געוואלגערט אין יעדען ווינקעל. דער יוד האט זיך אבער געשטארקט, ער האט זיך פערזיכערט אין השי"ת הילף און האט זיך גלייך גענומען צו דער ארבייט. ראשית האט ער דארט געמאכט פייער. מיט זיין נעץ האט ער געפאנגען פיש און האט זיי אנגעבראטען אויפ'ן פייער, בכדי ער זאל האבען וואס צו עסען, צו טרונקען ברויט איז ער נישט געווען צוגעוועהנט. דערנאהך האט ער אנגעשניטען א פאר ביימער און האט זיי געמאכט אזוי ווי א טראטווע, דורך דעם וואס ער האט זיי גוט צוזאממען געבינדען מיט די גראבע שטריק. ער האט זיך אויך געמאכט א וויאסלע, און האט זיך גענומען לערנען שווימען מיט די טראטווע אויפ'ן וואסער. און ווייט איינינע טעג האט ער זיך אויסגעלערענט שווימען מיט די טראטווע אזוי ווי א געניטער מאטראז. איינמאל האט ער בעמערקט ווי דער ים האט ארויס געווארפען א גרויסען טויטען פיש. דער ים האט אזא טבע אז יעדער טויטע זאך ווארפט ער פון זיך ארויס. האט ער אויפגעשניטען דעם פיש און האט דערזעהן ליגען א גאלדען פינגעריל. געפאסט מיט טייערע בריליאנטען. אויף דעם פינגעריל איז געווען דער שטעמפעל פון דעם מלך, וועלכען ער האט געמאכט דעם פאלאץ. דער זעלבער מלך האט געהאט געבען זיין פאלאץ א וואלד, מיט א גארטען, וועלכער איז געווען געבען א בארטען פון א טיעפען טייך, וועלכער ציהט זיך און פאלט אריין און דעם ים אריין אפט. אזוי ווי דער מלך האט גוט געקענט שווימען, האט ער זיך אין א הייסען זומערטאג געבארען אין דעם וואסער. איינמאל האט דער מלך פערגעסען אוים צוטהון זיין פינגעריל, איז עס איהם אריינגעפאלען אין וואסער אריין. דער פיש האט אין דעם טייך געהאט פערבלאנדזעט פון דעם ים האט ער פונקט דאס פינגעריל איינ-געשלינגען און איז אוועק צוריק אין ים אריין. דארט איז ער דורך עפעס א סיבה טויט געבליבען, און דער ים האט איהם אויף דעם אינזעל ארויס געווארפען. דער יוד האט גלייך דערקענט אז דאס איז זיין מלך'ס פינגעריל, האט ער עס בעהאלטען. און פון דאמאלס אן האט ער יעדען טאג, ווי באלד דער ים איז נאר געווען רוהיג, האט ער גענומען שווימען אלע מאהל אביסעל ווייטער אין דעם ים אריין, און פארנאכט צוריק געקעהרט. אזוי איז פערביי געגאנגען צוויי חדשים. ביז ער האט ביי זיך געוויסט אז ער קען שוין שווימען מיט זיין טראטווע אזוי ווייט אויפ'ן ים, ווי עס פארען שוין גרויסע שיפען פון אלערליי מדינות. דאמאלס האט ער אין א לויטערען טאג ווען דער ים האט גערוהט, האט ער גענומען זיין גאנץ געלד וואס ער האט געהאט ביי זיך, אויך דאס טריקענע ברויט וואס איז איהם זייבער געבליבען, און פיל געבראטענע פיש. דאס אלעס

האט

האָט ער אַרויף געלעגט אויף דער טראַטוואַר, און איז אַוועק געשווימען גאַנץ ווייט. ווי נאָר ער האָט דערהערט אַ רעש פון אַ גרויסע שיף, וואָס איז נישט ווייט געפאָרען, האָט ער גענומען שיסען מיט זיין ביקסעל. דאָס האָבען געהערט די שיפס=לייט האָבען זיי גלייך פערשטאַנען, אַז דאָס איז אַ סיגנאַל פון אַ שיף וואָס געפונט זיך אין אַ צרה אויפ'ן ים. האָבען זיי אַרויסגעשיקט אין דער זייט ווי דאָס שיסען האָט זיך געהערט אַ קליין שיפעל מיט אַ פּאָר מאַטראָזען, זיי זאָלען זעהן וואָס דאָס שיסען בעדייט. האָבען זיי ווירקליך געטראָפען דעם יוד שטעהנדיג אויף זיין טראַטוואַר זיי האָבען זיך אויף איהם פערוואונדערט און האָבען איהם געפרעגט, פון וואַנען ער קומט דאָ אַהער. האָט זיי דער יוד געענטפערט, אַז ער איז אַ גרויסער סוחר און איז דאָ געפאָרען מיט אַ גרויסע שיף נאָר מיט דער שיף האָט אַנ'אומגליק פּאַסירט, זי איז צובראָכען געוואָ־ען און איז אונטער געגאַנגען מיט אירע אַלע פּאַסאַזשירען, חוץ ער אַיינער וואָס איז ניצל געוואָרען דורך אַ נס. ער האָט זיך אָנגעכאַפּט אין אַ גרויס ברעט פון דער שיף וואָס איז געשוואומען אויפ'ן וואַסער און איז דאַמיט אַזוי אַוועק ביז אויף דעם טייפעל=אינזעל, און פון דאָרט איז ער דאָ אַהער געקומען. נאָכדעם האָט דער יוד זיי געבעטען, דאָס זיי זאָלען איהם אַרויפנעמען אויף דער שיף, און ער וועט זיי דאַפאַר גוט בעצאָהלען די מאַטראָזען האָבען אויף איהם רחמנות געהאַט און האָבען עם אַוועקגעפירט צו דער שיף; און אַזוי ווי די שיף איז געווען פון אַ אַנדערע מדינה, איז דער יוד דאָרט אַוועק געפאָרען, און איז ווייטער געבליבען יוד.

דער יוד האָט אָבער נישט געקענט איינרוהען, און ער האָט זיך געטראַכט, אַז עס איז נאָר קיין יושר נישט, אַז דער קאָזאַק זאָל ווייטער בלייבען קאָזאַק. איז ער אַוועק געפאָרען אין דער שטאָדט ווי זיין מלך האָט געוואָהנט. און וויל ער האָט געוויסט אַז דער מלך שפּאַצירט אַלע אין דער פריה ביים ברעג פון דעם טייך וואָס געפונט זיך ביי זיין וואַלד. האָט דער יוד דאָרט זיך בעהאַלטען אין אַ ווינקעל ער האָט אויסגעטהון זיינע קליידער, חוץ דעם מלך'ס פינגעריל, וואָס ער האָט געהאַט אויף זיין פינגער, און אַ פּאָר מינוט בעפאָר דער מלך האָט גענומען שפּאַצירען ביים ברעג, איז ער אַריין אין דעם טייך אריין און איז אַזוי צוגעשוואומען דאָרט ווי דער מלך האָט געשפּאַצירט. אַז דער מלך האָט דערזעהן אַ מענש שוואומען אין וואַסער, האָט ער זיך זעהר פערוואונדערט. דער יוד אָבער האָט דאָך איהם דערקענט האָט ער גלייך אָנגעבען דעם מלך זיין טיטול. דורך דעם האָט איהם דער מלך אויך דערקענט, און האָט איהם פערוואונדערט געפרעגט, וואָס ער טהוט דאָ. האָט איהם דער יוד גע־ענטפערט, אַז ער איז צו איהם געקומען מיט אַ שליחות פון גאָר אַן אַנדערע וועלט, אָבער ער שעהמט זיך אַרויס צו געהן פון וואַסער, וויל ער איז נאַקעט. דאַרויף האָט דער מלך גלייך בעפוהלען מען זאָל איהם ברענגען

פֿײַנע קלײדער, דער יוד זאָל זיך אָנטהון. איז דער יוד אַרויס פֿון דעם וואַסער, און איז געפֿאַלען דעם מלך צו די פֿיס און האָט שטאַרק געוויינט. דערנאָך האָט ער איהם דערצעהלט, אַז ווען ער איז געקומען אויף דעם טײַפֿעל=אינזעל, האָט ער געזעהן אַז פֿון דאָרט האָט ער נישט קיין שום עצה צו אַנטלויפֿען סײַדען ער זאָל זיך לאָזען שוואומען אין ים. אפֿשר וועט ער דאָרט בעגעגענען אַ שיף, וואָס וועט איהם וועלען אויפֿנעמען. איז פֿערבײַ אַ חודש און ער האָט זיך יעדען טאָג געלערענט שוואומען. ווען ער האָט אָבער דערזעהן אַז דאָס ברויט געהט איהם אויס, און דערצו האָט ער געוויסט אַז ער קאָן שוין גוט שוואומען, האָט ער זיך אײַנגעשטערט אין אַ סכנה און איז אָבגעשוואומען ווײַט אין ים. ער האָט אָבער פֿערלוירען זײַנע כחות, און האָט זיך גענומען טרונקען. דערווײַל איז צו איהם צו אַ גרויסער פֿיש און האָט איהם אײַנגעשלונגען. אין דעם פֿיש'ס בויך איז ער אַרים געגאַנגען, האָט דער יוד געזאָגט, גלײַך ווי דער מלך אין זײַן פּאַלאַץ, אַזוי האָט געדויערט אַפּאָר שעה, ביז דער פֿיש האָט איהם אויסגעשפּיגען פֿאַר דעם מלך פֿון ים וועלכער הייסט לויתן. איך בין זעהר דערשראָקען געוואָרען, האָט דער יוד ווײַטער דערצעהלט דעם מלך. דאָרט איז גאָר אַ נאַנדערע וועלט, אַזוי ווי אין אַ גן עדן. איך האָב גאָר נישט געקענט קוקען דעם לויתן אין פּנים אַרײַן ער האָט צוויי אויגען וואָס לײַכטען אַזוי ווי די זונן. האָט מיך דער לויתן געפֿרעגט. ווער איך בין, וואָס מײַן טהון איז, און פֿאַר וואָס איך האָב געטהון אַזאַ נאַרישקייט צו שוואומען אויפֿ'ן ים אַזוי ווײַט. על כן האָב איך איהם געמוזט דערצעהלען אַלץ וואָס מיט מיר איז פֿאָרגעקומען פֿון אָנהויב ביז'ן סוף. ווי דער לויתן האָט געהערט אַז בײַ דעם מלך איז דאָ אַ קאָזאַק, וואָס קען מאַכען אַזעלכע וואונדערליכע גלאָז-פֿענסטער, האָט זיך דער לויתן זעהר דערפֿרייד, ווײַ ער האָט מיר געזאָגט. זאָלסט וויסען אַז אַלץ וואָס עס איז דאָ אויף דער יבשה איז אויך דאָ אין ים. און אַזעלכע בײַמער וואַקסען אויך אין ים. און מיר האָט זיך אויך פֿערגלוסט צו מאַכען אַזאַ שעהנעם פּאַלאַץ פֿון דעם וואונדערליכען האָלץ, און ער איז אויפֿגעשטעלט געוואָרען דורך די בעסטע בעלי מלאָכות, וואָס געפֿונען זיך אין ים. אָבער צו מײַן בעדויערען קען איך נישט וואָהנען אין דעם פּאַלאַץ. ווײַל איך בין אַזאַ חכם אַזוי ווי דײַן מלך וואָס איז אויף דער טריקעניש, און איך פֿערשטעה אויך אַז צו אַזאַ פּאַלאַץ פּאַסט נישט צו קיין פֿענסטער פֿון אַ אַנדער גלאָז, סײַדען אַזאַ גלאָז פֿון דעם זעלבען קאָליער פֿון העל רויטע עדעלשטײַנער. על כן שטעהט דער פּאַלאַץ וויסט און לעער. דער לויתן האָט אויך בעפֿויהלען מען זאָל מיר ווײַזען דעם פּאַלאַץ. און איך בין ערשטוינד געוואָרען זעהנדיג דאָס שעהנקייט פֿון דעם פּאַלאַץ. און איך האָב זעהר בעדויערט וואָס ער שטעהט וויסט אָהן פֿענסטער. בכן האָט מיך דער לויתן בעפֿויהלען איך זאָל געהן פֿאַר זײַנט וועגען צו דיר מײַן מלך, און דיך בעטען אין נאָמען פֿון דעם מלך לויתן, אַז דו זאָלסט איהם אַראָבשיקען דעם קאָזאַק, ער זאָל אויך פֿאַר איהם מאַכען אַזעלכע טײַערע גלעזער צו די פֿענסטער. אין אַלם אַ צייכען אַז אַלעס

איז אמת, האט מיר דער לויתן מיט געגעבען דעם מלך'ס פינגעריל, וועלכעס איז פערלוירען געוואָרען אין טייך, און אַ פיש האט עס איינגעשלונגען און געבראַכט פאַר דעם לויתן. יעצט האט ער דאָס דיר, מיין מלך, צוריק אָפּ־געשיקט פאַר אַ צייכען פון אמת און פון פריינדשאַפט צווישען דעם מלך פון ים און דעם מלך פון טרוקעניש. און ער האט מיר אויך בעפויהלען, איך זאָל דעם מלך וואָרנען מיט אַ שטאַרק וואָרעניש, דאָס ווי באַלד וועלכער מלך פון דער טרוקעניש פאָלגט נישט דעם מלך פון ים, וועלכער הייסט לויתן, דאַמאָלס בעפעהלט ער, דער לויתן, אַז דער ים זאָל פערפליצען מיט אַ מבול דעם מלך'ס מדינה, מיט אַלעס וואָס ער פערמאָגט. דער יוד האט גלייך געגעבען דעם מלך זיין פינגעריל, און ער האט איהם אויך געזאָגט, אַז דער לויתן האט בעפויהלען אויף אַ פיש, דאָס ער זאָל זיך איינשלונגען און אַוועק פיהרען צו דעם מלך'ס טייך. דאָ האט זיך דער פיש אוים געשפּיגען, און ער וואַרט אויף דעם קאָזאַק, ער זאָל איהם איינשלונגען און ברענגען צו דעם לויתן.

דער מלך איז זעהר דערשראָקען געוואָרען, דערהערענדיג די ווערטער, און דערזעהענדיג זיין פינגעריל איז איהם שוין גאָר קיין ספק נישט געוועזען אַז אַלץ וואָס דער יוד זאָגט איז אמת. ווייל ער האט דאָך ווירקליך פערלוי־רען דאָס פינגעריל אין טייך. על כן האט דער מלך גלייך בעפויהלען, אַז מען זאָל דעם קאָזאַק תיכף אַריינוואַרפען טיעף אין מיטען טייך, בכדי דער פיש זאָל איהם איין שלונגען, און זאָל איהם אָבפיהרען צו דעם מלך פון ים דער לויתן. דער קאָזאַק איז דערטרינקען געוואָרען אין טייך און דער יוד איז ווייטער געבליבען יוד, מיט נאָך מעהר כבוד פון פריהער. ער איז יעצט געוואָרען דער גרעסטער רעגירער אין דעם מלך'ס הויף.

אַז דער שפּאָלער זיידע האט געענדיגט די מעשה, האט ער געזאָגט מיט אַ געלעכטער צו אַלע מענשען און אויך צו ר' זעליג פאָדריאַטשיק. יעצט אַז מיר וועלען זיך פאָרשטעלען, אַז דער קאָזאַק איז המן הרשע, און דער יוד איז מרדכי היהודי. נו דאַרפען מיר זיך נישט פרעהן, וואָס מיר זענען פטור געוואָרען דעם קאָזאַק'. באַלד נאָך דעם האט דער שפּאָלער זיידע געטרונקען לחיים, און די חסידים האָבען געטאַנצט און געפרייט זיך איבער די מפּלה פון דעם קאָזאַק. עס איז בעוויסט אַז די חסידים האָבען דערצעהלט די מעשה פאַר דעם הייליגען צדיק ר' ישראָלטשי רוזינער זצוקל"ה. וואָס האט ליב געהאַט תמיד חוקר ודורש צו זיין נאָך די מעשים און די מופתים פון דעם שפּאָלער זיידען, האט ער זעהר געלויבט די מעשה פיל מאָל האט דער צדיק געבעטען מען זאָל איהם דערצעהלען די מעשה אין פורים. אַמאָל האט אויך ער אַליין דערצעהלט די מעשה. און נאָך דעם האט ער זיך זעהר געפרייד, און אַלע חסידים האָבען זיך אויך שטאַרק געפרייד.

אין די מעשה ווערט דערצעהלט ווי אזוי דער שפּאָלער זיידע האט געטאנצט אין א פּעל פון א בער אויף א באל פון פוילישע פּריצים, און האט דורך דעם מציל געוועזן א איד פון טוידט.

דער שפּאָלער זיידע האָט געהאַט אַ מנהג אויפטמאָהל פרייטאָג=צו=נאַכטס נאָך קבלת שבת צו טאַנצען זיין בית המדרש אַן עיגול אַרום און אַרום, אַזוי פלינג אַז יעדער האָט גיזעהן, אַז דאָס איז נאָר קיין מענשליכער קראַפט. זיין הייליג פּנים האָט דאַמאָלס גיברענט ווי אַ פייער, און אַ מוראָ'ינ ליכטיגקייט האָט אַרויסגעשיינט פון זיין הייליג פּנים. דער גאַנצער עולם האָט געפלעגט דאַמאָלס צו צווינגען זיין צו צופּטאַטשען מיט די הענד. אַמאָהל איז ביי דעם שפּאָלער זיידען גיוועזן צוגאַסט אויף שבת דער גרויסער מוראָ'דיגער צדיק, וואָס מען האָט עס גערופען ר' אברהם מלאך פון מעזעריטש, אַ זוהן פון דעם בעוואוסטען מעזעריטשער מגיד. דעם שבת האָט דער שפּאָלער זיידע געטאַנצט פרייטאָג=צו=נאַכטס מיט גרויס שמחה און מיט גרויס התלהבות. און דער צדיק ר' אברהם מלאך איז אַזוי געשטאַנען און האָט זיך גוט צוגעקוקט צו דעם טאַנצען, און האָט נישט אויף קיין איין רגע אַ־אָבגעלאָזט די אויגען פון דעם שפּאָלער זיידענס פיס. נאָכען דאַווענען איז ר' אברהם מלאך צוגעגאַנגען צום שפּאָלער זיידען און האָט צו עם אַזוי געזאָגט, „אֶמת אַז איך האָב ביז אהער נישט פערשטאַנען וואָס טאַנצען איז, און ווי אַזוי מען דאַרף טאַנצען פאַר די הייליגע שכינה, ביז איך האָב היינט געזעהן איך טאַנצען". האָט עם דער שפּאָלער זיידע, גיענטפערט. „דאָס האָב איך נאָך אַ ברכה פון הייליגען בעל שם טוב זכרונו לברכה, איך זאָל קאָנען גוט דעם פיס שטעלען אויף די ערד". האָט ווייטער ר' אברהם המלאך צו עם געזאָגט. „מ'ילא וואָס הימעל זאַכען איז הימעל זאַכען, אָבער איר קאָנט דאָך גלאַט נאָר פּשוט זעהר גוט טאַנצען, לויט דעם טאַקט פון ניגון, ווי אַ רעכטער טענצער גו פון וואַנעט דערנעמט זיך דאָס צו אייך"? האָט דער שפּאָלער זיידע עם גיענטפערט מיט אַ שמייכעל. „ווי אַזוי גוט צו טאַנצען. האָט מיך אליהו הנביא אויסגילערענט. האָרעכט אוים וועל איך אייך דערצעהלען ווי אַזוי די מעשה איז געוועזן".

ווען איך האָב געוואַנדערט אויף דער וועלט און בין געוועזן גע ונד צו ליידען גלות. האָב איך זיך דערוויסט אַז אין אַ געוויסען דאָרף האָט מען איינגעזעצט אַ יוד אין תפיסה ביי דעם פּריץ פון דאָרף. ווייל דער יוד האָט נישט געהאַט צו בעצאָהלען פאַר די אַרענדאַ. דער זעלבער פּריץ איז געוועזן איינער פון יענע פּריצים וועלכע האָבען שוין בעקומען דעם טיטול „גראַף". און ער אליין איז נישט געוועזן אַזאַ גרויסער רשע, נאָר ער האָט געהאַט

ביז

ביי זיך אין דארף א פערוואלטער וואס איז געוועזן א געפעהליכער שונא ישראל. האט ער אנגערעדט דעם פריץ אז ער זאל נעמען דעם יוד אין תפיסה, פאר דעם חוב וואס ער איז דעם פריץ שולדיג געוועזן, און יענע צייטען זענען די פריצים געוועזן אין זייערע דערפער גלייך ווי קיסרים. זיי האבען מיט זייער מאכט געקענט ארויסגעבען אויף א מענש א טויט-אורטהייל אהן שום דין ומשפט. און ווען אין די הענד פון די שונאי ישראל איז א מאל אריינגעפאלען א יוד, דערפאר וואס ער איז זיי וואס שולדיג געוועזן. האבען זיי איהם אראבגעלאזט אין א טיעפען קעלער אריין. וועלכער איז גיכער עהנליך געוועזן צו א קבר פיר טויטע, איידער צו א שטוב פאר לעבעדיגע. און דורך דעם לאך וואס איז געוועזן אין דערהויך, האט מען איהם איינמאל אין וואך אראבגעלאזט ברויט און וואסער אויף א גאנצע וואך דער געפאנגענער איז שוין דארט אבגעזעסען ביז עס איז געקומען דער טאג פון דעם פריצ'ס „ימיענינעס", דאס הייסט דער טאג אין וועלכען דער פריץ איז געבוירען געווארען. דאמאלס דאט דער פריץ געמאכט א גרויסען באל. האט צו זיך פערבעהטען אלע זיינע בעקאנטע און פריינד, פריצים פון ארום און ארום.

ווען די פרעהליכע קאמפאניע איז שוין געוועזן גוט בעזויפען, האבען זיי זיך געהייסען ברענגען דעם געפאנגענעם יוד, ער זאל זיי פרעהליך מאכען מיט זיין טאנצען. מוזיק האט געשפילט, און דער יוד האט געטוזט נאך טאנצען די מוזיק אזוי שעהן און אזוי גוט ווי זי האט געשפילט. איר זאלט אבער נישט מיינען אז דאס האט דער יוד געטאנצט און זיינע איינענע קליידער. ניין! די עדעלע פריצים האבען זיך פריהער צוגעגרייט צו דער לוסטיגער שפיעל, א אבגעצויגענע פעל פון א בער, וועלכע איז פריהער פערהארטעוועט געווארען אויף א ספעציעלען האלצערנעם פארעם פון א בער. ווען מען האט אוועקגעשטעלט די פערהארטיוועטע פעל אויף דער ערד האט יעדער געמיינט אז דאס איז א לעבענדיגער בער. און אין די פעל האט דער יוד געטוזט אריינלייגען זיך, אזוי נאך קומען אין דעם גרויסען ליכטיגען פאלאץ, ווי די פרעהליכע פריצים זענען געזעסען טרינקענדיג די טייערסטע ווייגען, און טאנצען פיר זיי לויט דעם ניגון וואס די מוזיק האט געשפילט. אזוי ווי יעדער ניגון האט א אנדערען נאמען אזוי האבען אויך די טענץ פערשידענע נעמען. און די פריצים האבען באלד ביי דעם בערס אנקומען אויסגעקליבען איינעם פון זייערע משרתים, דאס ער זאל פיהרען דעם בער ביי די אייזערנע קעהט וואס ער האט אויף זיין האלז געהאט, אזוי ווי מען פיהרט די לעבעדיגע בערען. דער משרת האט בעדארפט זיין דער פיהרער און רעגירער איבער די טענץ. ער אליין האט אויך בעדארפט טאנצען. און דער בער האט בעדארפט איהם אנטקעגען טאנצען. דערביי האבען די פריצים איינגעפיהרט איינענע געזעצען, און פאר דעם טאנצען האט איינער די געזעצען אזוי פאר געלייענט: „אויב דו בער וועסט טאנצען פאר אונז שעהן לעבעדיג און גוט, אנטקעגען דיין פיהרער, וועלכער וועט אויך טאנצען גלייך נאך דעם באקט

פון

פון די מוזיק. דאמאלס וועסטו צוליב דעם, וואס דו וועסט אונז האבען פרעהליך געמאכט, מעגען גלייך אהיים געהן פרייה. דו האסט אויך דאס רעכט ווען דו וועסט טאנצען נאך בעסער פאר דיין פיהרער, דו זאלסט אויף איהם ארויפפאלען און שלאגען, אזוי ווי די בערען בעפאלען א קוה. ווען אבער דו וועסט נישט גוט טאנצען, און דו וועסט אונז נישט פרעהליך מאכען דאמאלס זאל דיך דיין פיהרער מכבד זיין טאנצען מיט די הינד״. מסתמא האבען זיך אין אזעלכע פריצישע היפען געפונען גרויסע און בעהזע הינד, וואס אז עס איז זיי אונטערגעקומען אזא מציאה ווי א מענש וואס איז חייב מיתה, האבען זיי איהם שוין צוריסען אויף שטיקער און אויפגעפרעסען זיין פלייש. און אזעלכע קרבנות זענען אפטער געכער געפאלען פאר די הינד, ווי ניצול געווארען אהיים צו געהן פרייה. ווייל עס איז זעלבסט פערשטענדליך דאס דער יוד וועלכער איז דארט אבגעזעסען אין דעם פינסטערען קעלער א לאנגע צייט, זיך דערנעהרענדיג נאר מיט ברויט און וואסער, דער האט שוין נישט געהאט קיין כח צוגעהן אויף זיינע פיס. ווער שמיעסט נאך טאנצען א צייט פאר די פריצים אנגעטהון א בערען פעל, דאס האט ער דאך שוין א ווודאי נישט געקענט. אזוי האט מיר אליהו הנביא בעפוילען, אז איך זאל אהין געהן אין יענעם דארף, איך זאל זיך דארט פערדונגען ביי די אנדערען איד פאר א מלמד, און אזוי נאך זאל איך זיך דערוויסען אלע פרטים ווי אזוי איך זאל קענען מציל זיין דעם אונגליקליכען יוד פון די הונטיגע ציין, דורך דעם וואס איך זאל געהן פאר זיינטוועגען אין דעם בערען-פעל אריין, און איך זאל טאנצען פאר זיי אזוי ווי מען בעדארף און איך זאל נאך טאנצען בעסער פאר דעם פיהרער, בכדי איך זאל קענען בעפאלען דעם פיהרער מיינעם, און איהם גוט אנשלאגען די ביינער. האב איך געפרעגט ביי אליהו הנביא. אבער איך קען דאך נאר נישט און פערשטעה נאר נישט די נעמען פון די טענץ. נו וואס וועט זיין ווען דער פיהרער וועט מיר בעפעהלען דאס איך זאל טאנצען א „קאזאק״, און איך וועל נאר טאנצען א אנדערען טאנץ, וועט דאך שוין נישט גוט זיין. דאן האט מיר אליהו הנביא געענטפערט אז איך האב רעכט מיט מיינע טענות. און דערפאר האט מיך אליהו הנביא אויסגעלערענט אלע מאל א אנדערען טאנץ, ביז איך האב שוין געקענט אזוי גוט טאנצען אזוי ווי איינער פון די פריצים, וועלכער האט זיך א צייט לאנג געלערענט טאנצען.

דער סוף פון דער מעשה איז געוועזען אזוי. דורך דער צייט וואס איך בין געוועזען מלמד אין דעם דארף, האב איך גוט נאכגעפארשט ווי אזוי עס איז מעגליך דאס איך זאל קענען אריין געהן אין דעם נארטען, אין וועלכען עס געפינט זיך דער קעלער מיט דעם יוד. האב איך דערזעהן ביי דעם קעלער אין וועלכען דער יוד איז געזעסען, אז דורך דעם לאך וועלכער איז דארט געוועזען אראב צולאזען עסען, קען זיך א מענש אראב לאזען דורך א שטריק, אבער צוריק ארויף דורך דעם שטריק האב איך געפונען פאר אונמעגליך, האב איך מיר אנגעגרייט א שטריק א פאר שטעקענס, א אייזערנעם

נאגעל

נאָגעל מיט אַ האַמער. און מיט די אַלע כּלים האָב איך זיך פערגנב׳ט מיט אַ נאַכט פריהער אין דעם גאָרטען אַריין ווי עס האָט זיך געפונען דער קעלער, דורך אַ לאָך וואָס איז געוועזן אונטער דעם פּלאָט פון דעם גאָרטען. און מיט די הילף פון די כּלים וועלכע איך האָב ביי מיר געהאַט, האָב איך זיך אַראָבגעלאָזט אין די תּפיסה דורך דעם שטריק. דער יוד וואָס איז דאָרט געזעסען האָט זיך דערשראָקען פאַר מיר. האָב איך איהם געזאָגט האָב נישט קיין מורא! איך בין געקומען דיך מציל זיין פון טויט. איך האָב איהם דערצעהלט וואָס מען וויל מיט איהם טהון די צווייטע נאַכט, דאָס הייסט צומאָרגענס ווייל דער דרך פון דעם פּריץ איז געוועזן צו פייערען זיין געבורטסטאָג ביינאַכט. און איך האָב איהם דערקוויקט מיט אַ ביסעל יין-שרף וואָס איך האָב ביי מיר געהאַט. איך האָב איהם אויך געטרייסט מיט גוטע רייד, דאָס השי״ת וועט איהם זיכער העלפען אַז ער זאָל ניצל ווערען און דורך די שטעקענס וואָס איך האָב ביי מיר געהאַט, האָט זיך מיר איינגעגעבען אַראָבצונעמען די שטריק אין דערהויך פון דעם אייזערנעם נאָגעל, בכדי עס זאָל קיינער נישט דערקענען וואָס דאָ איז געטהון געוואָרען. דערנאָך האָב איך געטוישט מיינע מלבושים מיט דעם איד. היינו, איך האָב אָנגעטהון זיין פערפוילטע און פערשימעלטע קאַפּאָטע, און ער האָט אָנגעטהון מיין קאַפּאָטע. און איך האָב איהם אָנגעזאָגט, דאָס ווען מען וועט עפענען די אייזערנע טהיר פון דעם קעלער, און מען וועט איהם אָנ-ועצען ביי זיין נאָמען, ער זאָל אַרויס געהן. דאַן זאָל ער זיך בעהאַלטען ערגעץ אין דעם קעלער, און איך וועל אַרויסגעהן אַנשטאָדט ער. און אַז מען וועט מיר אָנטהון דעם בערען-פעל, און איך וועל מיט זיי געהן אין פּאַלאַץ אַריין טאַנצען פאַר די פּריצים, דאַמאָלס זאָל ער אַרויסגעהן פון דעם קעלער און זאָל זיך אַהיים גנב׳נען. דורך דעם זעלבען לאָך ביים פּלאָט פון גאָרטען, דורך וועלכען איך האָב זיך דאָ אַריינגעקריגען. איך האָב פאַראויס פערשטאַנען אַז זיי וועלען זיכער נישט פערשליסען די אייזערנע טהיר נאָך מיין אַרויסגעהן, ווייל עס וועט זיי גאָר נישט קומען אויפ׳ן געדאַנק אַז דאָרט זאָל נאָך ווער זיין.

אַזוי איז ווירקליך געוועזן ווי איך האָב פאַראויס גערעכענט. צומאָרגענס נאָך האַלבע נאַכט האָט זיך פּליצלונג דערהערט אַ שפּאָטיש געלעכטער ביי דעם קעלער. דערנאָך האָט זיך געעפענט די קליינע אייזערנע טהיר, און אַ קול פון אַ האַלב שיכּור׳ן מענש האָט הייזעריג אָנגערופען דעם יוד ביי זיין נאָמען און האָט איהם בעפוילען אַרויסגעהן. איך האָב זיך איינגעבויגען, בין געקראָכען אויף אַלע פיער, בכדי זיי זאָלען נישט דערקענען אַז איך בין נישט דער איינענער, און איך האָב געקרעכצט און געזיפצט אַז איך קען נישט געהן אויף מיינע פיס. צווישען די שכּורים איז געוואָרען אַ גרויס געלעכטער. זיי האָבען גלייך אויף מיר אַרויף געוואָרפען די בערען פעל. האָבען עס נוט צו געבונדען אויף מיר, און אויף מיין האַלז האָבען זיי אַרויף געוואָרפען אַ קעהט, ביי וועלכע זיי האָבען

מיך גלייך גענומען פיהרען מיט דעם גרעסטען געלעכטער. דער איד האט מיר נאך פריהער געזאגט איידער זיי האבען אויפגעפענט די אייזערנע טהיר, דאס ער דערקענט אין דעם קול פון דעם וואס איז געקומען צום קעלער, און לאכט און פרייט זיך אזוי שטארק, אז דאס איז דער פערוואלטער וועלכער האט איהם פערמסר'ת פיר דעם פריץ, און ער האט זיך בעמיהט דאס מען זאל איהם איינזעצען אין דער תפיסה. איך האב איהם געזאגט דאס ער זאל מיר גוט אבשילדערען זיין געשטאלט ווי אזוי ער זעהט אויס. האט מיר דער יוד גענוי איבערגעגעבען איינינע סימנים פון דעם פערוואלטער, אזוי אז איך זאל איהם לייכט דערקענען. ווען זיי האבען מיך אריינגעפיהרט אין דעם פאלאץ אריין איז געווארען א גרויס געלעכטער צווישען די פערזאמעלטע פריצים. אלע האבען געפאטשט מיט די הענד פאר שמחה. און איך האב גלייך דערקענט לויט די סימנים וואס דער יוד האט מיר איבער געגעבען, אז דער וועלכער איז געווארען מיין פיהרער, דער איז דער רשע וועלכער האט אויף דעם יוד אבגעמסר'ת און יעצט אויף דעם באל וויל ער פערענדיגען דאס רשעות וואס ער האט נאך פריהער אנגעהויבען, מיט דעם וואס ער אליין זאל דעם יוד דערנאך אוועק וואַרפען פאר די הינד. דען ער איז געוועזען בייז זיך פעסט, אז דער יוד וועט אנטקעגען איהם קיין איין טאנץ נישט קענען מאכען. דערוויל האט געדויערט איינינע מינוטען, די פריצים האבען זיך איבער מיר לוסטיג געמאכט, אלע האבען מיך ארומגערינגעלט און מיט שפאט בעטראכט פלוצלונג האב איך דערהערט אויסרופען דאס אלע געסט זאלען פערנעמען זייערע פלעצער, און עס זאל ווערען שטיל. אלע געסט האבען אזוי געטהון נאכהער איז ארויסגעטרעטען איינער, וועלכער איז געוועזען געקליידעט פון קאפ ביז פוס רויט אזוי ווי א תליין. און פון א פאפיר וואס ער האט געהאלטען אין זיין האנד האט ער ארויסגעלייענט מיין פאלגענדען פסק. „ווי באלד איך וועל גוט אנטקעגען טאנצען מיין פיהרער, לויט דעם טאקט פון דער מוזיק, און איך וועל דאמיט לוסטיג מאכען די געסט, דאן מעג איך נאך אין דעם בערען=פעל אהיים געהן פרייא. ווי באלד איך וועל טאנצען נאך בעסער און שענער פון מיין פיהרער, האב איך דאס רעכט צו בעפאלען מיין פיהרער איהם שלאגען, אז ער זאל טאנצען אזוי גוט ווי דער בער, אבער ווי באלד איך וועל נישט קענען טאנצען אזוי ווי עס געהער צו זיין. וועט מיין סוף זיין אז דער פיהרער זאל מיך איבערגעבען די הינד און זיי זאלען מיך שוין לערנען טאנצען". ביים ענדיגען דעם פסק=לייענען איז ווידער געווארען א גרויס געלעכטער. נאכהער זענען אלע צוריק שטיל געבליבען.

מען האט געגעבען א צייכען צו די מוזיק, זיי זאלען שפיעלען א „קאזאק". דער פיהרער האט אנגעהויבען טאנצען אנטקעגען מיר. נאכהער האט ער מיר געגעבען א צייכען, אז איך זאל איהם אנטקעגען טאנצען. אבער ווען איך האב אנגעהויבען טאנצען, האבען אלע גלייך געמוזט מודה זיין אז

איד

איך טאנץ בעסער פאר מיין פיהרער. די פריצים האבען זיך אלע אויס־געלאכט פון דעם פיהרער מיינעם, און האבען געפאטשט מיט די הענד און געהייסען דער מוזיק שטיל שווייגען. איך האב גלייך דערקענט אז מיין פיהרער האט זיך גוט דערשראקען פאר מיר, ווייל אויף אזא בראך האט ער זיך אין זיין לעבען נישט פארגעשטעלט. נאכהער האט מען געגעבען א בעפעהל צו די מוזיק אז זיי זאלען שפילען דעם טאנץ, וועלכער רופט זיך „מאזאר״. און דער „בער״ מיט זיין פיהרער זאלען טאנצען א „מאזאר״. אזוי ווי די מוזיק האט אנגעהויבען שפילען, האט מיין פיהרער מיך ארומ־גענומען מיט זיינע הענד, כדי צו טאנצען מיט מיר דעם „מאזאר״. האב איך אויך איהם ארומגענומען אזוי ווי עס דארף זיין. נאר מיין פיהרער, ווייל ער איז געווען אזוי שטארק בעזויפען פון ווייץ ביז שיכור, האב איך גלייך דערפיהלט, אז אט באלד וועט ער אומפאלען. און עס איז ווירקליך אזוי געווען. דער פיהרער איז אנידער געפאלען אויף די ערד. דאן בין איך גלייך אויף איהם ארויפגעפאלען און איך האב איהם גענומען שלאגען און ווערגען אזוי ווי א בער. דער פיהרער האט אנגעהויבען שטארק שרייען. צווישען די פריצים איז געווארען א רעש, טייל האבען געשריגען אז איך טהו גוט, אז איך האב דאס רעכט דעם פיהרער צו שלאגען, ווייל אזוי איז געווארען אויסגערופען. אבער צוויי פריצים זענען צו מיר צוגעלאפען און האבען מיך אנגעהויבען בעטען פאר דאס לעבען פון דעם פיהרער, איך זאל איהם נישט צום טויט שלאגען, און זיי האבען מיר געזאגט אז איך בין שוין פריי, און עס איז גלייכער איך זאל אהיים לויפען צו מיין ווייב און קינדער און זיי משמח זיין. דאמאלס ערשט האב איך איהם אבגעלאזט.

זיי זענען צוגעלאפען צו דעם פיהרער, וועלכער איז געלעגען אויף דער ערד אזוי ווי פערחלש׳ת, און האבען איהם גענומען ראטעווען. און איך בין אוועק געלאפען אנגעטהון אין דעם בערען־פעל צו דעם הויז ווי דער איד האט געוואוינט. דארט איז ערשט געווארען א גרויסע שמחה.

נאך דעם סיפור האט דער שפאלער זיידע זיך געווענדעט צו ר׳ אברהם המלאך, און האט צו איהם געזאגט בזה הלשון, „נו ר׳ אברהמ׳לי, געוויס פערשטעהט איר שוין יעצט פון וואנען איך קען אזוי גוט טאנצען, ווייל איך האב געהאט א גוטען מלמד אויף דעם״. האט איהם דער ר׳ אברהם המלאך גיענטפערט. „אויב אזוי, איז אייער טאנצען נאך בעסער פאר מיינע תפלות״.

אין

דאס איז דאס וואונדערליכע מופת וואס דער שפאלער זיידע האט בעוויזען ביי אנ'עגונה פון פונפצעהן יאהר.

אין אַנעוויסע שטאָדט נישט וויט פון שפּאָלי, האָט זיך געפונען אַ פרוי אַנ'עגונה, וועלכע דער מאַן איז פון איר אַוועק, און עס איז שוין פונפצעהן יאָהר געוועזען פערביי, אַז ער האָט איהר קיין שום ידיעה פון זיך נישט געשיקט. ער איז אַוועק צוליב זיינע מסחרים נאָך דאַנציג, ער האָט זיך מיט איר נאָר נישט געהאַט געקריגט, פון דעסטוועגען האָט די פרוי זייט דאַמאָלס פון איהם נאָר נישט געהערט. די פרוי האָט זיך שוין דורך דער צייט פון איהם מיאש געוועזען און איז געבליבען זיצען אַזוי, ווי אַ לעבעדיגע אַלמנה, ווייל זי האָט זיך געטראַכט, אַז עס איז נאָר אונמעגליך דאָס איר מאַן וועלכער האָט איר אַמאָהל אַזוי גוט ליב געהאַט, דעסטו גלייבען זי איהם אויך, זאָל ערגעץ ווי לעבען און איר קיין שום ידיעת נישט שיקען. זי איז געוועזען רייך און פערמעגליך, האָט זי זיך גאַנץ אַליין געפיהרט אַלע איהרע עסקים.

צום פינפצעהנטען יאָהר, זייט דער מאַן איז פון איר אַוועק, האָט די זעלבע עגונה צו געגוטען פאַר אַ קעכין אַ אַלטע פרוי פון שפּאָלע. אַז עס זענען אַוועק איינינע טעג, האָט די קעכין געפרעגט איהר בעלהבית'טע, ווי איר מאַן איז. צו זי איז אַנ'אַלמנה. האָט איר די פרוי דערצעהלט איר גאַנץ אומגליק, דאָס עס זענען אַוועק פינפצעהן יאָהר זייט איהר מאַן האָט איר פערלאָזען, און פון דאַמאָלס אָן האָט זי פון איהם קיין שום ידיעה נישט בעקומען. האָט איר די קעכין געפרעגט, פאַר וואָס פאָהרט איהר נישט צום שפּאָלער זיידען? ער וועט דאָך אייך געוויס זאָגען, צו לעבט אייער מאַן אָדער נישט. נאָר די עגונה האָט נישט געקוקט אויף איהרע רייד, זי האָט זיך געטראַכט, וואָס וועט מיר שוין העלפען דאָס וואָס איך וועל וויסען אַז ער איז שוין טויט? צו וועט מען דען מיר דערפאַר מתיר זיין אַז איך זאָל נאָך מעגען חתונה האָבען! עס זענען דאָך נישטאָ קיין עדות. אָבער איר קעכין האָט איר זעהר מפציר געוועזען, האָט איר דער־צעהלט פיל אַזעלכע עהנליכע זאַכען, ווי עגונות זענען דורך דעם צדיק אויפגעבינדען געוואָרען. און זי האָט איר מבטיח געוועזען דאָס זי וועט זיכער ביי דעם שפּאָלער זיידען געהאָלפען ווערען. און אויב איר מאַן איז שוין געשטאָרבען. וועט ער איר זאָגען ווי זיין קבר אָבצוזוכען, אָדער ער וועט איר זאָגען ווי צו זוכען עדות, בכדי זי זאָל קענען ווידער חתונה האָבען. בקיצור די קעכין האָט אַזוי לאַנג צו גערעדט איהר בעלהבית'טע ביז יענע האָט שוין איינגעווילינט צו פאָרען צו דעם שפּאָלער זיידען, דאַמאָלס האָט איר די קעכין מזהיר געוועזען, דאָס זי זאָל זעהן אָנצוקומען צו דעם שפּאָלער זיידען פרייטאָג אין דער פריה, ווען ער שטעהט און קאָכט די

פיש

פּיש אויף שבת, דאַמאָלס וועט זי בּיי איהם קענען אַלעס פּועלען. און אויב ער וועט איר שעלטען, האָט די קעכין נאָך מזהיר געווען איר בּעל־הבית׳טע, זאָל זי זיך נישט דערשרעקען און אַוועק געהן פון איהם. נאָר פערקעהרט. אַלץ וואָס זיין היילינ מויל וועט אַרויס רעדען זאָל זי גוט אויסהערען, און זי זאָל נישט אָבּטרעטען פון איהם, בּיז [illegible] וועט איהר זאָגען אויף זיכער ווי איר מאַן איז יעצט.

אַז די ענונה איז געקומען נאָך שפּאָלע, איז זי גלייך פערפאָרען צו דעם שפּאָלער זיידענס גבאי. זי האָט איהם געגעבען אַ שעהנע מתנה, בּכדי ער זאָל איר אַריין לאָזען אין ערב שבת קודש, ווען דער שפּאָלער זיידע וועט קאָכען די פּיש. זי איז צו איהם אַריין געגאַנגען און האָט פאַר איהם שטאַרק געוויינט. דער צדיק האָט אויף איר אָנגעשריגען, און האָט איר אָנגעשאָלטען. אָבּער די ענונה האָט נישט געוואָלט אָבּטרעטען פון דאָרט, און האָט אַזוי לאַנג געוויינט בּיז דער שפּאָלער זיידע האָט איר אָבּגעענטפערט „געה אַהיים, נאָך אין דריי חדשים אַרום וועט צו דיר דיין מאַן אַהיים קומען״. די ענונה איז אַלץ נאָך געשטאַנען אויף איר אָרט. דער צוזאָג איז פאַר איר נאָך נישט גענונ געווען. זי האָט געמיינט אַז דאָס האָט ער איר צוגעזאָגט נאָר דערפאַר, ווייל ער וויל איר מדחה זיין פון זיך. על כן האָט זי נאָך שטאַרקער געגומען וויינען און בּעהטען פאַר איהם בּיז ער האָט איר געזאָגט. „איך זאָג דיר צו אַז אין דריי חדשים אַרום מיטוואָך אין האַלבּער נאַכט וועט צו דיר דיין מאַן אַהיים קומען. און דו זאָלסט זיך פריהער צוגרייטען, זאָלסט אָנצינדען פיל ליכט וואָס זאָלען זיך בּרענען אַ גאַנצע נאַכט אין דיין שטוב״. אַזוי ווי דער שפּאָלער זיידע האָט גיענדיגט זיינע ווערטער, האָט ער געגעבען אַ געשריי צו די גבאים, אַז זיי זאָלען איר צו נעמען פון זיך, און די ענונה איז אַרויסגעגאַנגען פון איהם. זי האָט זיך נישט געקענט צוגלויבען צו די רייד. נאָר ווען זי איז אַהיים געקומען, האָט איר די קעכין געפרעגט „נו וואָס האָט אייך דער שפּאָלער זיידע גיענטפערט?״ האָט איר די ענונה דערצעהלט זיין צוזאָג. ווי די קעכין האָט דאָס דערהערט האָט זי גענומען פּאַטשען מיט די הענד און האָט געזאָגט „איך ווייס און איך גלויב אַז עס וועט זיכער אַזוי זיין״. און די אַלטע קעכין האָט טאַקי אָבּגעהיטען די נאַכט און דריי חדשים אַרום. זי האָט אָנגעצינדען פיל ליכט, און האָט אָנגעגרייט גוטע מאַכלים. אָבּער די ענונה האָט נישט אַזוי שטאַרק געגלויבּט אין דעם און זי האָט זיך געלעגט שלאָפען אין איר בּעט.

און דער זעלבּער נאַכט איז געווען אַ שלאַגס־רעגען. עס האָט געדונערט און געבּליצט און עס איז געווען מורא׳דיג פינסטער. אַזוי ווי עס איז אַ וועק אַ שעה נאָך האַלבּער נאַכט, האָט זיך פלוצלונג אָבּגעשטעלט פאַר דעם הויז פון דער ענונה אַ שעהנע קאַרעטע מיט פיער פערד, און דער פורמאַן האָט אָנגעקלאַפּט און דער טהיר און האָט געפרעגט דער אַלטער

קעכין

קעכין וועלכע איז נאָך געווען וואַך. „צו וועמען געהערט דאָס הויז?“ די אַלטע האָט אָנגערופען דעם נאָמען פון דער עגונה. איז דער פוהרמאַן צוריק געגאַנגען צו דער קאַרעטע און האָט געזאָגט דעם נאָמען פון דער עגונה פאַר דעם מענש וואָס איז געזעסען אין דער קאַרעטע. דער זעלבער מענש וועלכער האָט אויסגעזעהן ווי זעהר אַ רייכער סוחר האָט, דער־הערענדיג דעם נאָמען, אויפגעהויבען די הענד צום הימעל און ער האָט געזאָגט „געלויבט איז גאָט דערפאַר, וואָס ער האָט מיך געפיהרט אויף דעם אמת'ן וועג. דאָרט ווי מיין הויז איז“. באַלד איז ער אַרויס געגאַנגען פון דער קאַרעטע און איז אַריינגעגאַנגען אין זיין הויז אַריין. די אַלטע קעכין האָט דערווייל אויפגעוועקט איהר בעלהבית'טע. דער מאַן און ווייב האָבען זיך דערקענט און עס איז געוואָרען אַ גרויסע שמחה צווישען זיי אין דעם הויז.

אַז דער מענש האָט זיך שוין געהאַט אַביסעל אָבגערוהט פון וועג. האָט ער געפרעגט זיין ווייב פאַר וועמען האָסטו עס זיך אַזוי פאָרבערייט? פאַר וועמען האָסטו עס אָנגעצינדען אַזוי פיל ליכט? און אויף וועמען האָסטו עס אויסגעקוקט? האָט איהם זיין ווייב געענטפערט. דאָס האָבען מיר זיך עס אַזוי פאָרבערייט צוליב דיר. מיר האָבען געוואַרט און אויסגעקוקט אויף דיר און אויף דיין קומען. אָבער פון וואַנען האָסטו געוויסט אַז איך וועל היינט קומען? האָט איר דער מאַן געפרעגט. איך בין געוועזען ביי דעם שפּאָלער זיידען. האָט איהם זיין ווייב געענטפערט, און ער האָט מיר געזאָגט מיט דריי חדשים פריהער, אַז דו וועסט קומען היינט ביינאַכט. דער מאַן האָט זיך דאַרויף זעהר פערוואונדערט און ער האָט געפרעגט „צו איז דער שפּאָלער זיידע אַ אַלטער מאַן מיט אַ גרויסע גראָהע באָרד, און ער האָט אין זיך די און די סימנים? האָט איהם זיין ווייב געענטפערט, „יאָ! אָבער פון וואַנען קענסטו איהם?“ האָט איר דער מאַן דערצעהלט די מעשה. אַז אין די פינפצעהן יאָהר וואָס ער איז ניט געווען מיט איר צוזאַמען, האָט ער ניט געשריבען אויס שלעכטיגקייט. נאָר דערפאַר ווייל ווען ער איז געקומען נאָך דאַנציג. האָט ער דאָרט איינגעהאַנדעלט אַסך סחורות, און האָט ביי זיי זעהר פיל פערדינט דער־פאַר איז ער געווען זעהר פערנומען אין יעדען טאָג, און וואָס ער האָט געוואָלט שרייבען אַ בריעף אַהיים, האָט זיך איהם אַזוי געמאַכט אַז ער האָט ניט געהאַט קיין צייט און ער האָט געמוזט אָבלעגען דאָס שרייבען, צום ערשט פון איין טאָג אויפ'ן אַנדערען, דערנאָך פון איין חודש אויפ'ן אַנדערען, ביז פון איין יאָהר אויפ'ן צווייטען, און דאַמאָלס האָט ער שוין אין גאַנצען פערגעסען אין זיין הויז. ער וואָלט געווען אַהיים געפאָהרען, האָט ער אָבער ניט געקענט צוליב די פיל חובות וואָס ער האָט דאָרט געהאַט אָנגענומען. נאָר דאָ מיט דריי חדשים צוריק, האָט איר מאַן ווייטער דערצעהלט, איז צו מיר געקומען אַן אַלטער מאַן, און ער האָט מיר געזאָגט „זעה דו זאָלסט שנעל פערענדיגען דיינע אַלע עסקים, און זאָלסט אַהיים פאָהרען, בעשאַל דו האָסט איבער געלאָזט דיין ווייב אַן עגונה שוין פופצעהן יאָהר. איך האָב ניט

נעקיקט איף זיינע רייד און ער איז צו מיר יעדען טאג נעקומען מיט די זעלבע רייד. אז דער אלטער מאן האט נעזעהן אז עס נעהט אוועק א צייט און איך פאלג איהם נישט. האט ער מיר נעזאגט „זעה האב רחמנות אויף דיר און פאהר אהיים. ווען נישט וועסטו דערפאר מיט דיין לעבען בעצאלען". איך האב איהם אבער אויך דאמאלס נישט נעפאלגט, וויל איך האב דארט נעהאט זעהר פיל חובות אנצומאנען, און דאס האב איך נישט נעקענט דורך אזא קליינער צייט. דאמאלס האט נישט לאנג נעדויערט און איך בין פלוצלונג אוועק נעפאלען אין א שטארקע נעפעהרליכע קרענק. דא האב איך זיך ארומגעזעהן אז איך האלט שלעכט. מיין קראנקהייט האט זיך איבער מיר נעשטארקט פון טאג צו טאג. על כן האב איך שוין דאמאלס בעשלאסען אז איך זאל אהיים פארען. דער אלטער מאן איז ווידער צו מיר נעקומען און ער האט מיר בעשטימט א צייט, אז נאר אין דעם טאג זאל איך ארוים פארען, און איך האב איהם נעמוזט פאלגען. פון די חובות איז מיר שוין נישט נעבליבען קיין סך אבצומאנען, על כן האב איך איהם נעפאלגט און איך בין ארויס נעפארען אין דעם זעלבען טאג וואס ער האט מיך נעהייסען, צוליב דעם נרויסען רעגען וואס האט זיך פלוצלונג די היינטיגע נאכט נעמאכט האב איך שוין נעוואלט, ווען איך בין פערביי געפאהרען א גאסט הויז, דארט איבער=נעכטיגען. אבער פלוצלונג האב איך אויך דארט דערזעהן דעם אלטען מאן און ער האט מיר געזאגט, דו זאלסט שוין אהיים פארען, דו זאלסט זיך אין ערגעץ נישט פערזוימען". על כן האב איך ווייטער נעמוזט פארען, חאטש עס איז נעוועזן אזא מורא'דיגע פינסטערע נאכט. נאר אז איך בין נעקומען אין שטאדט אריין, האב איך שוין אין קיין הויז נישט נעטראפען אז עס זאל זיך נאך ברענען עפעס א ליכט. האב איך זיך גוט אומגעקוקט און געזוכט א הויז ווי איך זאל קענען אריינגעהן. און אז איך האב דערזעהן דאס אין דעם הויז ברענען נאך ליכט, האב איך געהייסען דעם פוהרמאן, אז ער זאל דא אהער צופארען. אבער ווי נאר איך בין נעהנטער צו דעם הויז צוגעקומען, האב איך זיך דערמאנט לויט ווי איך האב נאך נעדענקט, אז דאס איז מיין איינען הויז. על כן האב איך צוגעשיקט מיין פוהרמאן, ער זאל נעהן זיך נאכפרעגען ווער דא וואהנט. דאמאלס בין איך אריינגענאנגען און איך האב זיך דערפרייט. דערפאר וואס גאט האט מיך געפיהרט אין דעם גלייכען וועג.

איך פערשטעה אויך יעצט, האט דער מאן איר ווייטער דערצעהלט. אז דער זעלבער צדיק וואס האט דיר מבטיח נעוועזן דעם טאג פון מיין קומען דאס איז נעוועזן דער זעלבער וואס האט מיך פון דארט דא אהער געטריבען. נעלויבט צו גאט וואס איך האב דיך נאך געטראפען א לעבענדיגע. יעצט זאלען מיר ביידע פארען צו דעם שפאלער זיידען. און מיר זאלען איהם דאנקען פאר דעם וואונדערליכען נוטס, וואס ער האט צו אונז בעוויזען.

זוינען

ווענען די זוהן פון שפאלער זיידען.

מען האט אמאהל געפרעגט דעם שפאלער זיידען, וואס איז די מעשה פאר וואס זיינע זיהן זענען נאר פשוטע בעלי בתים. האט דער שפאלער זיידע גיענטפערט, אז איידער זיין נשמה איז אראבגעקומען אויף דער וועלט האט ער זיך אויסגעבעטען דריי זאכען. א) ער זאל נישט פארגעסען די תורה וואס ער האט געלערענט אין הימעל. ב) ער זאל קיינמאהל נישט האבען אין זיך קיין שום קראנקהייט, כדי ער זאל קאנען שטענדיג דיענען דעם אויבערשטען אויף דער וועלט, אזוי ווי די מלאכים אין הימעל. ג) אז ער זאל האבען זיהן נישט קיין תלמידי חכמים נישט קיין רבנים, נאר נאר פשוטע בעלי בתים. ביי דעם האט דער שפאלער זיידע נאך געזאגט מיט א שמייכעל די ווערטער. אז אין הימעל האט ער נישט געוואלט זאגען זיין מיינונג, אבער דא מעג ער שוין אויסזאגען אז זיין כונה איז ביי דעם געווען צוליב צוויי טעמים. איינס. ער זאל עס נישט אויסקומען אמאהל וועלכען איר עפעס אויף א האר אן עולה צו טוהן צוליב זיינס א זוהן, ווארען ער וועט דאך האבען אן ארט זיך צו לערנען א היתר. סטאט'ש מיין זוהן איז דאך עפעס א תלמיד חכם. צווייטענס. ער זאל קאנען שטענדיג מליץ זיין גוטס אויף אידען, אזוי ווי ער האט געפלעגט שטענדיג טענה'ן צום הימעל. רבונו של עולם פאר וואס זאלסט דו נישט ליב האבען אלע אידען און געבען זיי אלדעס גוטס. זיי זענען דאך דיינע קינדער, און ווערען אנגערופען בנים למקום. את דו טענה'סט, אז זיי זענען קיין לייט נישט. זעה דעם שפאלער זיידענס קינדער זענען אויך נישט קיין תלמידי חכמים, פון דעסט וועגען האט ער זיי ליב, און איז זיי מקרב, און ער זעהט עס זאל זיי קיינמאהל נאר נישט פעהלען.

א מליצה טובה פון שפאלער זיידען אויף אידען.

מען האט גיפרעגט הערען פון שפאלער זיידען אז ער האט אזוי געטענה'ט צום הימעל. רבונו של עולם! פאר וואס מאכסט דו אזוי גרויס תרעומות אויף אידען. דעם שכר פון עולם הבא פאר די צדיקים, און דעם עונש פון גיהנם פאר די רשעים האסט דו בעהאלטען אין דעם הייליגען ספר „ראשית חכמה" און אין נאך אנדערע הייליגע ספרים, וואס דאס איז אלץ דעם יצר טוב'ס טענות. אבער דעם יצר הרע'ס טענות, דהיינו די גאנצע עולם הזה מיט אלע איהרע תענוגים, האסט דו גישטעלט דעם מענש פאר די אויגען, ער זאל אויף זיי שטענדיג קוקען. זיך קאן דיר שווערען ביי מיין הייליגע ווייסע באָרד, אז ווען דו וואלסט בעשאפען פארקערט. דהיינו אז ווען דעם שכר פון עולם הבא פאר די צדיקים, און דעם עונש פון גיהנם פאר די רשעים וואלסט דו געשטעלט אויף דער וועלט

דעם

דעם מענש פאר די אויגען. און די אלע תאוות פון דער עולם הזה וואלסט די געוועזן ארייננעשטעלט אין „ראשית חכמה" מיט נאך אנדערע ספרים, וואלט געוויס קיין איין איד פאר דיר נישט געזינדינט. אלזא וואס ווילסט דו האבען פון דעם ביסעל אידען?!

אך א מליצה טובה פון שפאלער זיידען אויף אידען.

עס איז אמאהל אין שפאלער זיידענס צייטען געוועזען א הונגער־יאהר און א גרויס יקרות אין רוסלאנד. עס פערשטעהט זיך, אז פון דעם האבען געליטען אמטיינסטענס די ארימע באפעלקערונג, צו וועלכע דער שפאלער זיידע איז שטענדיג געוועזען אזוי ווי א פאטער. און פון דעם הונגער האט דער שפאלער זיידע געהאט זעהר גרויס צער, וואס ער קאן זיי נישט ארויסהעלפען אין דער גרויסער נויט, אזוי ווי זיין געוואהנהייט איז שטענדיג געוועזען. החוץ דעם האבען זיך אויך כמעט אלע צדיקים פון יענער צייט געווענדעט צום שפאלער זיידען, פאר וואס ער איז נישט מרעיש עולמות אין הימעל וועגען דעם הונגער, בעווייל די אלע צדיקים האבען עס געהאלטען אז ער האט די גרעסטע דעה אין הימעל. האט דער שפאלער זיידע צוזאממען גערופען קיין שפאלי צעהן צדיקים, און האט זיי אנידערגעזעצט זיי זאלען זיין דיינים. און ער האט פאר זיי געזאגט, אז ער האט א דין תורה צוהאלטען מיט'ן רבונו של עולם, און ער האט אזוי געזאגט. איך ליב בן רחל, אלס פארשטעהר פון דעם הייליגען פאלק אידען, האב א טענה צום רבונו של עולם ער זאל אליין אויך מקיים זיין די דינים פון דער הייליגע תורה וואס ער האט אונז געגעבען. אין די הייליגע תורה שטעהט, אז אויב איינער קויפט זיך א אידישען קנעכט, איז דער בעל הבית מחויב צו געבען פרנסה דעם קנעכטס ווייב און קינדער. היינט אז דער רבונו של עולם האט דאס פאלק אידען געקויפט פאר קנעכט אויף עוויג, אזוי ווי ער האט אליין אנגעשריבען אין דער הייליגער תורה „כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם". און דורך יחזקאל הנביא האט דער אויבערשטער געשיקט זאגען נאכ'ן חורבן, אז דער אלטער קאנטראקט איז געבליבען אויף ווייטער. דאס הייסט אז אין גלות זענען אידען אויך זיינע קנעכט. קומט דאך אויס אז אידען זענען דעם אויבערשטענס „עבד עברי", היינט פאר וואס לאזט דער רבונו של עולם הונגערען די ווייבער מיט די קינדער פון זיינע קנעכט? פאר וואס פערזארגט ער זיי נישט מיט פרנסה? אה אפשר האט דער רבונו של עולם אני ה', אז די קנעכט פיהרען זיך נישט אזוי ווי עס דארף זיין, און זיי דינען נישט בשלימות. נו דאס וויל איך טאקי אויך זעהן ווי דער דין שטעהט, אז דאס איז א גוטע טענה קעגען דעם קנעכטס ווייב און קינדער. איך פערשטיי אז דער דין איז, אז אפילו דער בעל הבית

האט

האָט טויזענד פּריטענציעס צום קנעכט, פֿון דעסט וועגען איז ער אַלץ מחויב צו געבען פּרנסה זיין ווייב און קינדער, כל זמן דער בעל הבית האַלט דעם קנעכט פאַר אַ קנעכט; און ער שיקט עם נישט אַרויס פריי.

די דיינים האָבען זיך אַ קליינע ווײַלע איבערגעריערט צווישען זיך, און האָבען אַרויסגעזאָגט אַ פּסק, אַז דעם שפּאָלער זיידענס טענה איז לויט דין תורה אַ אֶמת'ע טענה. עס האָט נאָר נישט לאַנג געדויערט נאָך דער דין תורה, און די צייטונגען האָבען אָנגעהויבען שרייבען ידיעות, אַז אַזוי ווי אין „סיביר" איז דאָ תבואות כחול הים. נור עס איז נישט געווען קיין וועג אַריינצופיהרען די תבואות קיין רוסלאַנד, האָט זיך געמאַכט אַ נס, אַז גרויסע אינזשענירען האָבען געפונען אַ גוטען וועג, און אַז מען האָט שוין אָנגעהויבען אַרויס צו פיהרען פון „סיביר" טויזענדער קערץ תבואה, וועלכע וועלען אין אַ חודש אַרום זיין שוין פערשפּרייט איבער גאַנץ רוסלאַנד. און דורך די ידיעות פון די צייטונגען האָט זיך באַלד געמאַכט אין רוסלאַנד אַ גרויסער זול. און די אָרימעלייט זענען זאַט געוואָרען.

דער שפּאָלער זיידע האָט אָנגערייט מעהל אויף מצות פאַר אַ גאַנצע שטאָדט, איידער די שטאָדט איז פאַרברענט געוואָרען.

דער שפּאָלער זיידע האָט אַמאָהל באַלד נאָך פּורים גענומען זיך ענערגיש אַרומצופאָהרען צו שאַפען פיעל געלד און האָט אָנגעקויפט פיעל ווייטץ. דעם ווייטץ האָט ער געלאָזט מאָהלען און האָט אָנגעגרייט פיעל מעהל אויף מצות. דער עולם האָט נאָר נישט פערשטאַנען, וואָס פאַר אַ כוונה ער האָט דערביי. און פאַר וועמען ער גרייט דאָס אָהן. דריי טאָג פאַר פּסח האָט זיך געמאַכט אַ שרפה אין אַ גרויסע שטאָדט נישט ווייט פון שפּאָלי. און די גאַנצע שטאָדט איז אָנגעברענט געוואָרען. און הונדערט ווי טויזענד אידישע פאַמיליעס זענען אָרים אַרויס און באָקעט. און פון מצות איז דאָך געווים נאָר קיין שמים נישט געווען עס זאָל ביי איינעם פון די נשרפים זיך געפונען. דאַן האָט דער שפּאָלער זיידע געלאָזט דאָס גאַנצע מעהל אויסבאַקען אויף מצות און איז אַליין אַהין געפאָהרען אין די אָנגעברענטע שטאָדט אַריין, און האָט דאָרט די מצות איינגעטיילט צווישען די נשרפים. דאַן האָט יעדער געזעהן דעם קלאָרען רוח הקודש וואָס עס האָט זיך געפונען ביי דעם שפּאָלער זיידען, אַז ער האָט פאָראויס געזעהן דעם גזר דין פון דער שטאָדט און האָט אָנגעגרייט די רפואה נאָך פאַר די מכה.

דער שפאָלער זיידע אַלס בחור בייַ דעם גרויסען צדיק ר׳ פנחס׳ל קאָריצער ז״ל.

ווען דער שפאָלער זיידע איז נאָך געווען אַ בחור. איז ער אַוועק פון דער היים צו דעם גרויסען צדיק ר׳ פנחס׳ל קאָריצער ז״ל. און ער האָט דאָרט געלערענט עטליכע יאָהר. אַזוי ווי עס איז אויבען בעשריבען אין דעם ערשטען חלק פון דעם כפר. דאָרט האָט מען עס גערופען „דער גרויסער בחור״. האָט זיך געמאַכט דאָרט אַז דעם רבי׳ן ר׳ פינחס׳לס אַ טאָכטער, די רבנית ב״ת שרה רחל שיינדול איז שלאַף געוואָרען אויף אַ שוועהר קדחת, וועלכעס עס האָט זיך גרופען „פויל פיבער״. האָט די טאָכטער געשטאַרעמט בייַ דעם פאָטער דער הייליגער צדיק ר׳ פנחס׳ל, ער זאָל אויף איר מתפלל זיין זי זאָל געהיילט ווערען. האָט ר׳ פנחס׳ל געזאָגט צו דער טאָכטער גיי צום גרויסען בחור און זאָג עס פון מיינעט-וועגען, ער זאָל זאָגען פאַר דיר איין קאַפּיטעל תהלים, וועסט דו האָבען אַ רפואה שלימה. די טאָכטער האָט אַזוי געטוהן, און זי איז טאַקי באַלד געהיילט געוואָרען.

אזהרה גדולה

דאָס איז בירוע על פי דין תורה אַז יעדער מענש האָט אַ כח צו אסור׳ן זיין זאַך בהנאָה אויף דער גאַנצער וועלט. אַלזאָ האָב איך ג׳אסור׳ט בהנאה אויף יעדען מענש. אַז קיינער זאָל נישט מעגען נאָכדרוקען דאָס ספר „שפאָלער זיידע״ סיי מיט דעם נאָמען און סיי מיט אַנ׳אַנדערען נאָמען. נישט אינגאַנצען און נישט קיין טייל דערפון. אויסער די מוכרי ספרים וואָס האָבען פון מיר אַ ערלויבעניש דאַרויף. דער וואָס וועט ח״ו משיג גבול זיין. אויסער דעם וואָס ער וועט עובר איסור זיין כל ימיו. וועט ער נאָך אויך געווים בעשטראָפט ווערען לויט דעם געזעץ פון דער רעגירונג:

אויף עסטרייך און אונגאַרען איז דער זכות פון דעם ספר אָבגעשריבען געוואָרען געזעצליך על שם הגביר ר׳ יצחק גרינבערג פון קראקא.

דברי המחבר והמו״ל.

[stamp]